

Isaṅ

1

Njal ma Yéesu ma gín Fladín Haala

¹ A byaltín dúniya ma, Mbin Haala, hi ma binyaa Fladín Haala, ahotu gitile. Hi ma, Mbi hembe, he gí ngi Haala a ffoda, gaatu He gí Haala.

² A byaltín fere ma, agí ngi Haala. ³ Haala ma, ngi he hi ameges yo dúniya ma undúba. Aa yyaantí wiloolo a taanm Mbi hilli ma, hi ma binyaa Fladín Haala ma. ⁴ He hi nwun biñan bgúudi, bii bbindiṅ, sam bigí ngi Haala a uwoda, binaman húr njal ma agín. Gaatu he hi ngédbâan ginjarna a dúniya. ⁵ Bâgína yo a brúm. Bâa nna yo húr Haala ma. Barí brúm ngi sembem bi ma, bii mma mada madana. Anúmti ginjarna gilli go, sam bâhúrna Haala am bbindiṅ.

⁶ Iyoo, Haala ma, ahíti alaanti holo bintuugi Isaṅ. ⁷⁻⁸ Isaṅ ma yaa hi ma gitin a bbin gí njan ginjarna. Angédi semben Haala. Habe wi anjarni biñan ma. Isaṅ ma, hi ma aa ggí ginjarna gembe, bari hi ma hi nsaanti ngi biñan wi ma Haala gédman. Ayaabà yaa fnse, fnse ginjarna gembe gít a bbin, sam biñan ma yoonma, binan haṭa a hi ma. ⁹ Ginjarna gembe, gi ma mídan gí ginjarna ma, gingati a dúniya ma. Nda agati mo,

angédi biñan ma njal ma Haala ma gín sa ayaantíbà a brúm. ¹⁰ Iyoo, ginjarna gembe gaṭu a dúniya ma. Bari an ganti ameges yo dúniya ma ngi Haala ma, biñanṅn dúniya, bég aa mma widi. ¹¹ Agata a fbango filli ma, bari biñanṅn bigilli ma, bii mma nanṅ. Bilooma. ¹² Bari bigi ma nanṅman, bigi ma haṭin a hi, mma añaabà gigade, sam bigadi a ṅbin Haala. Bima bihaṭin a ftuugi filli ma, mma Haala déebà. ¹³ Ngette njal ma bintiimbi ndée ṅbi. Ngette bfeerm bintiimbi, ngette wi ma antiimbi nyaati. Bari bigi ma haṭin a Haala Mbi, Haala nñaabà Wúli willi ma, binan gí ṅbin Haala.

¹⁴ Hi ma bintuugi Fladí ma, hi ma ho, adéelu, agí nan antiimbi. Ameesi ngi bâa ma. Agí Mbin Haala uwod loṅ. Bâbiita ginfana gilli ma. Agédbâa fnsen Haala. Agédbâa fiiñe fñaani filli ma. ¹⁵ Isaṅ ma saanti ngi biñanṅn ma a bboori billi ma. Ayaabà : « Wi ma nsaantim baa yo, nyaabaa yaa hi ma gín a taan wiinda ma, jandi ñí ma ndéeli yo, agitilu, he yoofi ñí ma sembe. Hi ma ho ! »

¹⁶ Hi ma bintuugi Fladí ma, he gédbâan fiiñe fñaani filli ma. Bima agédm bâan fiiñe fñaani filli ma abun hatíde. ¹⁷ Ajoondi ngi fladí ma Haala ñaan yo Músa. Fe gédbâan yo wi ma bâjanganan yaa. Bari hi ma gédmbâan fnsen Haala ma ngi fiiñe fñaanin Haala ma, ho hi binyaa

Yéesu Grist ma, gíni Mbin Haala ma. ¹⁸ Hal aa bbiita Haala ferenḡ. Bari Mbin Haala uwod loṅ, he gédbâan njal ma Haala ma mídan ga. Gaatu he húrma, abiitama, gaatu agí ngi Haala Baaba a ffoda. Asaantibâan njal ma Haala ma mídan ga. Habe wi Yéesu ma gí Flaadín Haala, agí nan ginjarna.

Njal ma Yéesu ma gín Saajín Haala

¹⁹⁻²⁰ Bisíwif bindaṅ gíni Yérusalem híti bihotin gíti bsín ngi bidaangim bàa ma gíni bilefi bútinan Isaṅ samindi bibinte binan baa Isaṅ : « Hú ma hi gí Grist ma Haala jangatin híta, hi ma jangambâan balni ga ? » We Isaṅ ma wélgibà. Asaantibà fnse. Ayaabà : « Haní, ngette ño ho hi. »
²¹ Biḡaama dú : « Wolo hú gí Eli ga ? »¹ We Isaṅ ma yaabà : « Haní. »
 Biyaama : « Uga anúmi fsaantin Haala holla anhíte ga ? »² Ayaabà : « Haní. »
²² Mma biyaama : « Fondi usaantibâa hi ma ugín sam bâtó wuuntandi bigi ma híttim bâa. Wi gíni byaatidi ma ? »
²³ Mma Isaṅ ma wélgibà. Ayaabà yaa : « Ño gí hi ma nḡaata a fnjiṅne, njal ma Isayi ma

¹ Eli gí yo anúmi bsaantn Haala 1 Rois 17- 2 Rois 3

² Hí ma ngí njalna Músa Deutéronome 18:18

saftín yo a fsaantin Haala. Ingédbaa gédni sam babare, gaatu Agitili
Bge gíta bsín. »

²⁴ Bifarisiyen ma³ bisíwif bindaṅ bigolla híttini halana Isaṅ, ²⁵ mma
bíbaa Isaṅ : « Woo ggí Grist ma Haala nhítte. Uu ggí Eli, uu ggí anúmi
fsaantin Haala holla ma banyoonṅ. Wi tígani unlíbtite biñanṅ a wéde ?
Hila saantinan so uyaa habe ? » ²⁶ We Isaṅ ma wélgibà. Ayaabà :
« Oonṅ, inlíbti biñanṅ a wéde. Bari holla ga a mñuugim baa, hi ma baa ttin
húr. He mbinte a taan wiinda ma. ²⁷ Bari he, an ganti ayaata adaṅ hilli
ma, ii mma teeg ga, gaatu ayoofni ndaani nafa. » ²⁸ Gwil ge yaali yo
hala ma Isaṅ ma nlíbti yo biñanṅ a wéde, bóji ma binyaa Betani, ginnan
jogi ma binyaa Yorden.

²⁹ Blúti folla mo, Isaṅ biíta Yéesu mbinte. Wa ayaa ngi biñanṅ ma
yaa : « Ho gí njal ma babiitam bembe, Saajín Haala. Ayoof gsaají ma
biñanṅ ma nyaantí bembe sada. Gaatu biñanṅ ma gíni a dúniya ma
undúba, anyaaantibà a gibosn gtaagím bàa ma. ³⁰ Hi ma ngím baa yo
saant, hi ma ho. Hi ma gí hi ma mbinte a taan wiinda, bari ayoofni
sembe gaatú jandi indéele yo, ahoti gitili. Waabo agatu. ³¹ li yyo húri

³ Bifarisiyen tag bsínm bisíwif gjif gsibi

yaa hi ma hi gí Anbal ma ahíttin. Bari waabo nhúr hi ma agín. Ingi líbti mo biñan a wéde samindi baa biñan Yisrayel húr hi ma agín. »

³²⁻³⁴ Isaṅ ma saantíba njal ma Haala ma gédman yaa Yéesu ma hi gí Anbal ma ahíttin. Ayaa ndi Haala aa mma gédi ge, aa ttin húr ge.

Ayaabà : « Haala, hi ma híttinin, samindi nlíbtí biñan a wéde, asaantini yaa hi ma Wúlin Haala, he nwalta a hi ma, anan guun a hi ma, hi mee nñaa biñan ma Wúlin Haala, he nan ga a gliitim bàa ma. Mma mbiita Wúlin Haala walti njan mbere, ahiila a hi ma, aguun a hi ma. We wi undúba yaali a gimaara giinda. Habe wi nhúri yaa fnse fnse hi ma hi gí Mbin Haala ma. »

³⁵ Flee fnsibil ma, Isaṅ ma, agí bjete ngi bidoonji bigilli bisibi. ³⁶ Abiita Yéesu a bdiisi. Mma ayaabà yaa : « Ho hi gí Saajín Haala ma. » ³⁷ We bidoonji bigilli bége, bég yali bindoonji Yéesu. ³⁸ We Yéesu bítilu, abaabà. Ayaabà: « Win wi bangégi ? » We biyaama : « Anhíhhiil, gilla ummeese ? » ³⁹ Mma ayaabà : « Binate bâtóona, banam biita. » Wa agiti be ngi bàa ma njuuma we haji ma ameesni. Biyóoli ngi hi.

⁴⁰ A baà bisib ma siimni wi ma Isaṅ ma saantin, bidoonji nan Yéesu ma, holla, binyaama Andre, gíni aduulna Simon Bbiyeer. ⁴¹ He tó saanti ngi Simon, ayaama : « Grist ma Haala yaan yo anhítte, san he balbâan,

hi di géembe! » ⁴² Mma Andre ma giti ngi Simon ma, am bidaan gati halana Yéesu. We Yéesu ma, ayaa ngi Simon, ayaama : « Hú hi gí Simon, mbina Isaṅ holla. Bari waabo bintuugna Sefas gíni Bbiyeer. »

⁴³⁻⁴⁴ Flee folla hatíde, we wéeti Yéesu ma yaa antó a fntédin Galiile.

Mma areenindi ngi Filib. Filib gí haln Betsayda, njalna Andre ngi Bbiyeer. Ayaa ngi Filib : « Binte, udoonni. » ⁴⁵ Filib ma too nan gaṭ ngi anṭhidni holo bintuugi Natañeel. Ayaama : « Hi ma gín Ahítin Haala ma, hi ma Músa ngi binúmi fsaantin Haala bigolla saftín yo a fsaantin Haala yaa ambinte, waabo agatu. Hi di gí héle. Bâbiitama. » Ayaama : « Bintuugma Yéesu, hina Yúsuf. Bójim dimbà ma héde, bintuugi Nasaret. »

⁴⁶ Natañeel ma, bsaanti ma baattímate. Ayaa : « Nasaret ! Hal ma yaantitin Nasaret, halla amadam bâa balna ? » Filib ma yaama : « Binte, unam biita ngi ggít giindi ma. » Ató ngi hi, bigati halana Yéesu ma. ⁴⁷ Bima Yéesu ma biitaman, ayaama : « Hú ma mida gí haln Yísrayel. Haln fnse, he hú ugíw. Ungee dóogdoog biñaṅ. » ⁴⁸ Mma he yaa : « Iye ! Halla uhúrni ? » Ayaama : « Hú ma, jandi Filib ma nsoogna, bima ugím bembe a bfig baají, ñí ma, mbiitana. » ⁴⁹ Natañeel yaama : « Anhíhhiil, hú ma hi gí Mbin Haala ma. Hú ma hi gí Alamin

Yísrayel ma. » ⁵⁰ We Yéesu ma yaama yaa : « Uhata a ñí gaatu nyaana mbiitana a bta baají ga ? Gi ma umbiitay, ge nyoofoi gembe lígira.

⁵¹ Fnse fi, flee fi mbinte, bambiita a téda húbtile. Bambita ñí ma gíni Antiimbi ma Haala yaan yo anhitte, a mñuugin Haala ma ngi bintiimbi ma. Bambitani haji ma. Ŋmalaygon Haala ma ga jiinj, biga wal a ñí ma. Ñí ma hi ngíbà híti mo. » ⁴

2

Yéesu ma yali angédi ginfana gilli ma

¹⁻² A fleen fnhaabal ma, we biñaŋn bóji ma binyaa Gana, a fntédin Galiile, bigí ngi brogde. Bisooŋti Yéesu ma ngi bidoonji bigilli ma ngi nnan diimbà ma, ngi biduuli bigilli ma, sam bibinte, binan maarandi brogde ma. ³ Bima bigín héd ma, a brogdi ma, mma biwéeti wédin greseen ma sów. Mma nnan diimbàna Yéesu yaama : « Bii tta ggaadi wédin greseen. » ⁴ Yéesu ma wélgima, ayaama : « Gee ggí gwilm bâa, gaatu ño, waati wiinda aa tta teeg. » ⁵ Adéeni ma yaa ngi biyaati ma yaa : « Ho, wínoo wini ansaantibaa mo, sam bayaawi. » ⁶ We wéeti gdúngi ndan faaj gí héd ma, gii wose, gjosam bisíwif. Beñwar usibi,

⁴ Byaltí 28

wolo uyabí, we nriiti fdúngi ffoda. ⁷ Yéesu ma yaabà : « Gdúngi gfaaji go, hajinagi wéde, bariiti. » Mma bihajigi biriiti an a téda. ⁸⁻⁹ Mma ayaabà : « Hajina gaafjí giduulu, bananwi núm ahotin gítin feet ma. » Mma binúmma wi samindi améedi. We wéeti wéde ma wélginti wédin gresen. Biñaama wi. Aa ttúr wi ma gitilin, bari biyaati bége, bég húru. Bi ma hi ma méedin wi, mma asoog antonn maaño ma. ¹⁰ Wa ayaama yaa : « Biñaṅ, wi ma bingín yaa mo, mtítti ma, binyaantí wédin gresen unfana. Ndi biñaṅ ma siig unfana ma, we bi ttinam bi yaantí wolla. Bari hú ma he tó síṅ wédin gresen unfana ma an waabo. Uyaa gboonje. »

¹¹ We gí btaal mtítti ma Yéesu yaantín. Ayaantíbi a bóji ma binyaa Ganan Galiile. Habe wi agéd biñaṅ ma ginfana gilli ma, sam bihúri yaa agí Mbin Haala ma. Mma bidoonji bigilli ma haṭa a hi.

¹² Bibi yaanti handembe, bitó bóji wolo binyaa Gabernam, hi ma ngi biduuli bigilli ma ngi nnan diimbà ma ngi bidoonji bigilli ma. Títi ma bigatin bóji we, bimeesi héd ma glee gdeeme. ¹³ We biwéeti feet undan wolo teegu, wi ma binyaa feetn baltin gilóode.⁵ Bisíwif, bég bà ngí wi yaamo Yérusalem. Mma bà Yéesu tó Yérusalem, bito maarandi feet we.

⁵ Binwuuntandi waatí ma Haala yaantí bimammam bàa ma a Yésibt. Byaantin Gidan 12-13

¹⁴ Bima bigatin héd ma, ató a baalin ginlébtin Haala ma. Awéeti biñan bigolla haji ma, bég ngaanda gjíla ngi gsaají ngi gimbere, bigii sada, bigolla gí nan ngi taabúl. Bimbatati gudi ma. Gembe ndúba ttu, ge binyaa a baalin ginlébtin Haala ma. ¹⁵ Mma Yéesu ma jódi bos, amegesi fróstin gjíla, mma abesbà ngi gjíla ma ngi gsaají ma bindúba. Awélgenti taabúl ma, awaasi gudi ma. ¹⁶ Bigaandin gimbere ma fana, abesbà, ayaabà : « Yaantína gimbere bógi. Baalna Faafan ñan, sam bambaa wwi yaa marse. Hamaa bboonj. »

¹⁷ Gwil gembe, bima bidoonji bigilli ma biitan gi, biwuunti wi ma gín fsafle a fsaantin Haala a bboorna Grist ma. Fyaa he nyaa : « Fnañ ñaali wiindi ma nhabni ghabe. » Bidoonji bigilli ma, bihúri yaa wo ga a fladn Haala a bboor billi ma.

¹⁸ Bari bisiwif bindan bémbége, bima bibiitan wi ma Yéesu yaani, mma biyaama : « Gtaal gilla umada yaantína, gi ma ngédbâa yaa fnse fi Haala ma hí hitinate so uyaa habo ? » ¹⁹ Mma ayaabà yaa : « Hódin ginlébtin Haala wo, ndi bagóbwi, inanwi jéti glee ggaabi. » ²⁰ We biyaama : « Halla ? Bâa ma húri yaa resu gjímmín gtahla ngi faaji, we bijétiwi. Halla wo untówi yaa a glee ggaabí ? » ²¹⁻²² Bari hódin ginlébtin Haala Yéesu ma saantin, asaantibà a bboorn liiti willi ma. Ndi bihabma

mo, a fleen fhabal ma, a fmaa fi anwiĩte. A waatĩ we bidoonji bigilli ma aa tta húr habe. Bari sam bahúri yaa bibi hab Yéesu njal ma asaantin, awiĩn nan a gilóodi a fleen habali ma. Bima Yéesu wiĩni a gilóodi, mma bidoonji bigilli ma ma wuuntu fsaanti ma asaantin yo, bihať nan a wi ma asaantin ngi wi ma gín fsafli a fsaantin Haala a bboor billi ma.

²³ Bima Yéesu ma gíni a feet undań wamba Yérusalem, bisíwif bińóbi, bima bibiĩtani gtaal ma ayaantím bembe ngi ggítm bàa ma, mma biyaa : « Bàa ma, fnse, bâhata a hi ma. » ²⁴ Bari Yéesu ma, aa tti hata a bàa ma gaatu antiimbóo antiimbi, ahúr njal ma agín. ²⁵ Ganti bii mma saant, ahúr fiiñin hínoo híni, njal ma fgín.

3

Yéesu ma gí hi ma yaantitin a téda

¹⁻² Alaanti holo tó gimanda butina Yéesu Grist. Aga afarisiyen, ahotin gítim bisíwif. Bintuugma Nigodeem. Agati ngi Yéesu. Wa ayaama: « Anhíhhiil, bâhúri yaa Haala ma hi hítinate so uhíhhiilibâa. Gaatu hal aa mmada yaantíni gtaal njal ma hú ma yaantím bembe ndi Haala aa mma daange. » ³ We Yéesu ma yaama : « Insaantina Fnse, ndi hal aa

ddéeli hatíde, aa mmada yaata a gilamin Haala. » ⁴ Wa Nigodeem ma yaama yaa : « Hey ! Halla hal madan yaa an adaan déeli msíbil. Hal andaṅ mada yaatí a mñefna nnan diimbà ma, anan déeli hatíde ga ? »

⁵ Yéesu ma yaama : « Fnse fi, gideelin ginsíbil ma, fondi Haala déena. We gí yaa anwosana fiiñe, ananan ñaa Wúli willi ma. Ndi hal aa nnaṅ, aa ggim mada yaata a gilamin Haala ma. ⁶ Antiimbi, ndu udée mo mbi, angí ngi liite, anan ga antiimbi. Bari ndu ugí mo Haala he déena, ungí ngi Wúli willi ma. ⁷ Nyaana bajanga déeli hatíde. Fsaanti fo mbaginati baattí. ⁸ Fnse fi, we gí njal ma ubiitam bómmu, fndéla. Fndéla, ndi fdéli mo, uu ttin húr gindamba ma fnyaantitin, uu ttin húr gindamba ma fntóy. Hamma wi, uu ttin húr njal ma Haala nñaa antiimbi Wúli willi ma, he nan gí mbi hilli ma. Hal hembe déelu ahaame gaatu Haala he déema. »

⁹ Nigodeem ma, bsaanti ma baattímate, wa ayaa ngi Yéesu yaa : « Héy ! Halla gwil go madan gitili ? » ¹⁰ We Yéesu ma yaama yaa « Umada híhhiilli bisíwif bsaantn Haala, bari gwil go uu ttim mada húra ? ¹¹ Fnse fi, bâsaantibaa gi ma bâhúrni, gi ma diisni a gimmaaram bâa ma, bari baa hhaɓ. ¹² Nsaantibaa gwilm boja, bari baa hhaɓ. Ndi nsaantibaa wi ma gín a téda, halla banhati ? ¹³ Hal aa tta a téda. Bari ño gíni

Antiimbi ma Haala yaan anhiṭte, nwalta a téda, mbinte nan a boja. We wi tínga nhúr gwiln téda. »

¹⁴⁻¹⁵ Mma Yéesu ma wuuntandima wi ma yaalni a gileena Músa ma, bima gyíti bimbol ndum biñaṅn Yisrayel. Njal ma Haala saantin ngi Músa, Músa meges jídeemban gijawale, afawa a gta a téda. Antiimbóo antiimbi ñínmam mo, an ganti yít umbol dumma mo, aa ttin lóodi. Mma Yéesu ma yaama : « We gí njal ma binyaa ñí ma, gíni Antiimbi ma Haala híttin. Binfawni a gta a téda, samindi hínoo hini haṭin mo a ñí ma, ungaadi bgúudi bii bbindiṅ.⁶ »

¹⁶ Yéesu ma yaama : « Gaatu Haala ma naṅ ndaani hínoo hini gím mo a dúniya ma. Ño gíni Mbi uwoda hilli ma, ahíttini a baa ma, san hínoo hini haṭin a ñí ma mbagi daajírri ngi Haala am bbindiṅ a gjoole. Hínoo hini haṭin a ñí ma, angí ngi Haala a ffoda am bbindiṅ. »

¹⁷ Ayaama : « Sam bahúri yaa, ngette mbinti bine, inan tóoftoofi biñaṅn dúniya, haní, ngette we wi. Ñí ma gíni Mbin Haala, mbinti bine samindi nbal bintiimbi. We wi tínga Haala híttini. ¹⁸ Gaatu hínoo hini haṭin a ñí ma, uu ggin gaadi ftoof ngi Haala. Bari hínoo hini aa ttin haṭ mo a ñí ma, uhoto gaadi ftoofe ngi Haala Faafa, gaatu uu hhaṭ a Mbi hilli uwod loṅ. »

⁶ Ɔníimar 21:4-9

¹⁹⁻²⁰ Ayaama : « Ftoof ma fo, mbinta a dúniya wo njal ma ubiitam bo ginjarna. Bari biñanṅ ngeti fuunṅ ginjarna. Brúm, be bi binfuunṅte. Biyaa gwooy, we wi t́nga bifuunṅti brúm bembe. Bége nge doonṅ ginjarna gembe sam gyaat gwooym bàa ma mbaḡi gédle. Habe wi bigi ma nyaa gwil gwooy nlooni. Bingeni doonṅ sam gtaagím bàa ma mbaḡi gédle. »

²¹ We Yéesu ma yaa : « Bari hínoo híni nyaa mo wi ma gín fnse ftída, ambinte a ginjarna giinda, sa agédi yaa a fnsiimdindi ngi Haala ma anyaatí. » Fsaanti fe Yéesu ma saanti ngi Nigodeem ma gimandi ma.

²² Iyoo, Yéesu ma, bima gwil gembe diisni, ayaanti bóji ma binyaa Yérusalem. Ató bóji wolla a fntédin Yude. Bima agatin héd ma ngi bidoonḡi bigilli ma, mma bilíbtí biñanṅ a wéde. ²³ We wéeti a ffil famba, a bóji ma binyaa Anon, wi ma sullini ngi Salin, Isaṅ he fana, anlíbtí biñanṅ a wéde ma, gaatu wédi ma ñób ndaani héd ma. Biñanṅ fmbúnṅ binte, sam bilíbtibà a wédi ma, wi ma ngédi yaa biyísii gtaagím bàa ma. ²⁴ We wéeti bii tta banṅ Isaṅ folo.

²⁵ Iyoo, bilaanti bigolo a bidoonḡina Isaṅ ma fana, bég béellu ngi asíwif holo gín héd ma a bboorn wose gjosanm bisíwif. ²⁶ Mma bidoonḡina Isaṅ, bitóo reenḡindi ngi Isaṅ. Biyaama : « Anhíhhiil, bima bâḡína ginnan jogen Yordan, hi ma uyaam bembe ngi biñanṅ ma yaa Mbin Haala he, hi ma

fana, hi ma hi nlibti biñan a wéde. Mma biñan ma bindúba ndoonma.

Uboonje ga ? » ²⁷ Isaṅ ma wélgibà, ayaabà : « Uun. Hal aa mmada gitini bintiimbi a taanin Haala, gaatu antiimbi, wi ma agaadim be, Haala, he hi ñaama wi. ²⁸ Nsaantibaa yaa ñí ma, ngette ñí gí Grist ma. Haala hitini mtíiti ma samindi nsaantibaa bgaṭi billi ma. »

²⁹ Ayaabà : « We gí njal ma ubiitam bómmu brogde. Alaante, he yen anín. Bima alaanti hembe yenni anín ma, antidni alaanti ma git haji, he ngi gí mo ngi gontan undan. Ndi he siim mo fladna anto ma, fngíma ñaa mo glo ṛfana. Habe wi, insiim fladna Yéesu, ngontan ndaani. » ³⁰ Mma Isaṅ ma yaabà : « Ñí ma, wi ma njangabaa gédni yaa, hi Yéesu ma, hi mee gí Mbin Haala ma. Nafa willi janga bune, nafa wiinda ga waajile. Sam biñan ma doonma waabo. »

³¹ Ayaa : « Hi ma yaantitin a téda, he ga a tédin gwil ma ṛdúba. Hi ma yaantitin a dúniya, asaanti nan a bboorn gwiln dúniya ma. Bari hi ma yaantitin a téda, agí nan a tédin gwiln dúniya ma ṛdúba. ³² Asaanta a bboorn gwilin téda, gi ma abiitan ngi gi ma asiimni. Bari biñan ma, bii ttin haṭa a wi ma asaantimbà. ³³ Bari hi ma yaantitin a téda, hínoo híni hatin a wi ma he saantin, ahúri yaa Haala saanti fnse ftída. » ³⁴ Ayaa : « Fnse fi, hi ma Haala ma hitin, ansaanti wi ma gín fnse, gaatu fsaanti ma

agaadtin bembe, fsaantin Haala, fe fi. Ansaanti a fnsiimdinde ngi Wúlin Haala, wi ma Haala ñaaman. ³⁵ Haala Faafa naṅ ndaani Mbi hilli ma. Atum gwil ma ndúba a fjif ffilli ma. ³⁶ Hínoo híni hatin a Mbin Haala ma, agín ngi Haala a uwoda am bbindiṅ. Bari hínoo hini loomam mo, andaajírre ngi Haala am bbindiṅ. Agí ngi ftoofe ngi Haala. Haala raa ngi hi gaatu aloo Mbi hilli ma. »

4

Yéesu ma gí Anbalin dúniya

¹⁻² Bima bigín héd ma, biñaṅ fmbún haṭi a Yéesu ma. Bége, bidoonji bigilli ma líbtibà a wéde, bég gama doon fana. We bifarisiyeṅ ma, bisiim yaa bidoonjina Yéesu yoofi bidoonjina Isaṅ ma ñóba. Wee ttibà súm. Yéesu ma, gíni Ateengin dúniya ma undúba ttu, ahúri wi ma gín a giiñim bifarisiyeṅ ma a bboori billi ma. ³ Mma ayaa ngi bidoonji bigilli ma binyaantiti Yude, binan ṅóodi Galiile.

⁴ Bari Yéesu ma janga diisi Samari a bsínn Galiile. ⁵ Bima bigatin Samari, mma ató ngi bidoonji bigilli ma am bisiti gaṭi bóji wolo binyaa Sigar, sulle ngi suuba wolo Yagob ma gíni Yisrayel ñaan yo mbi hilli ma

gín Yusuf. ⁶ Hande gí gaaji ma Yagob ma tifni yo. Bima Yéesu gín a gilúuta gembe, abóo ndaani, mma ameesi a gbatin gaaji ma. We wéeti leey ma gata a bgo. ⁷⁻⁸ We bidoonji bigilli ma tó bóji ma bwúsnii wii woma.

Bima bidoonji bigilli ma toom bembe wúsnii wii woma, wa anínm bóji wembe, he binte hajin wéde a gaaje, a wéeti nan Yéesu ma mmeese. Mma Yéesu ma yaama: « Anín ho, so uwuni wéde. » ⁹ Mma anín ma yaama : « Héy ! Wi tngani usagtini wéde ? Baa bisíwif ma nñigiri bâa bisamari bógi. » ¹⁰ Mma Yéesu ma yaama yaa : « Ndu uhúri ge hi ma ngín, unan húr ge fwunin Haala ma, unsagni ge samindi nwunna wéde, wi ma uhúrin yaa, we nñaana bgúudi, bii bbindiḡ. Ungí ngi Haala a uwoda. »

¹¹ Mma anín ma yaama : « Halla ? Uwee ttín gaadi wi ma unhajiti wéde, gaaji ma gí nan gidaaje. Halla unyaa unñaani wéde we ?

¹² Gaatu hi ma tifni gaaji gómmu, he gí mammam bâan ma gíni Yagob. A gaaji go asiig wéde ngi ḡbi bigilli ma ngi ḡmala bigilli ma. An waabo bângí siig mo wédin gaaji gómmu. Wo, halla ? Wéde walla umadan ñaani biñan ma, wi ma nyooŋi wéde wo boonja ? Uyoofi mammam bâan ma ga ? »

¹³ Yéesu ma yaama : « Hínoo híni siigni wéde wo, unwufli nduulu, fo ungí ngi gulin wéde hat. ¹⁴ Bari hínoo híni siig mo a wédi ma inñaana, ungí ngi bgúudi bge. Ungí ngi Haala a uwoda. Ndu ugí ngi hi ma a uwoda, ungí njal ma ubiitam bembe, hú ma, gimuur gii wéde ge ugaadi, gaatu uu ttin ha ddaajírri ngi Haala, uu ttin ha mma taara. Ungí ngi Haala a uwoda am bbindin. »

¹⁵ Anín ma yaa ngi Yéesu ma yaa : « Iyoo, samindi uwunni wéde wamba sa imbagi gí ngi gulin wéde, nge ttin nan ga bina bhajin wéde. »

¹⁶ We Yéesu ma yaama : « Samindi utó, u ttinan bin ngi anton diin ma. »

¹⁷ Wa anín ma yaama « li ggí ngi anto. » ¹⁸ We Yéesu ma yaama : « Fnse, uu ggaadi anto, bari binto bijiif, bég bà ugaadi yo. Bari hi ma ugaadim bo, aa nna yen. Fnse fi, usaanti fnse. »

¹⁹ Mma anín ma yaama : « Waabo nhúri yaa uga anúmi fsaantin Haala ma. ²⁰ Iyoo, inbaana, btíti gileena bimammam baa ma, baa ma, Haala hi, a fgongo fo, hando bângíma lébti mo. Bari baa bisíwif yaa Yérusalem wi biñan janga riingani Haala ma. So usaantini wi ma gín. »

²¹ Yéesu ma wélgima, ayaama : « Fnse fi, waati ma mbinte, ngette a fgongo fo fi, ngette Yérusalem wi biñan ma nlébti Haala Faafa. ²² Baa

ttúr hi ma banlébti. Bâa bisíwif, bâhúr hi ma bânlébti, gaatu títin yo,
Haala saanti ngi bâa bisíwif. Ayaa Anbalim biñan ma ngí asíwif. »

²³ Yéesu ma tig saante, ayaa : « Bari waati mbinte, ugatu waabo,
hínoo híni mmída lébti Haala Faafa, unlébtima a fnse ma, a gidaangin
Wúlin Haala ma. Habe wéeti unhúr njal ma agín, unaman riinga a fnse.
We wi raa Haala Faafa. Angégi biñan, sam bihúrma, binaman lébti a
gidaangin Wúli willi ma. ²⁴ Haala aa ggaadi liite. Aa ggí njalna antiimbi,
agí gindambóo gindamba. Gindambóo gindamba umadama
lébtina. Bari hínoo híni nlébtima mo, fondi ulébtima a gidaangin Wúli
willi ma, unaman húr, unaman lébti njal ma agín. »

²⁵ Mma anín ma yaama : « Nhúri yaa Grist ma Haala yaani ambimati
híta, hi ma uhúrin yaa hi mee gí Anbaln dúniya ma, ndi he gat mo,
ansaantibâa gwiin Haala ma ṅdúba. » ²⁶ Mma Yéesu ma yaama : « Ñí
ma hómmu, ñí ma nsaantina, ñí ma gí Grist ma gíni Anbaln dúniya ma. »

²⁷ Mma bidoonjina Yéesu ma ṅóodte, bigata a gaaji ma, biwéeti
Yéesu ma nsaanti ngi anín ma. Mma bsaanti ma baattíbà. Bii ttúr wi ma
tíngani Yéesu ma nsaanti ngi hi, bari bii mma baa. ²⁸ Mma anín ma,
aṅatti gitúmti gilli ma ngi bhajin wéde billi ma, mma ayaati bóji ma.

²⁹ Mma ayaa ngi biñan ma : « Binate bañín alaante, hi ma saantinin bo gwil ma nyaani ndúba. Fo ngette Grist ma Haala nhítti ga ? » ³⁰ Mma biñan ma yaantiti bóji ma, bintó gati ngi hi ma.

³¹ Bima bitígni a bsín ma, mma bidoonjina Yéesu ma yaama :
« Anhíhhiil, womtu. » ³² Awélgibà yaa : « Ngí ngi wii woma, wi ma baa ttin húr. » ³³ We bíbaandindi : « Hal holo ñaama wii womi ga ? »
³⁴ Yéesu ma yaabà : « Wii womi wiinda, we gí san nyaa wi ma uhúrin yaa, we súmti Haala, inan sóoti gyaati ma ahíttinini. »

³⁵ Yéesu ma yaabà: « Biyaa waabo bâga a tumbonde, hando ngi diindu utahla ngí byaantí. Bari gyaatm baa ma, ngette habe wi. »
Ayaabà yaa: « Ñinna gébele. Babiita biñan ma gítin a bbin ga ? Bég gí njal ma babiitam bembe, suubu uteeg hama. Gaatu bigolla hotibà saanta a bboorn hi ma Haala nhítte sa abalbà a gtaagí, njal ma asaantin yo a fladí filli ma. ³⁶⁻³⁸ We wi tínga biga byoon biinda ma, san nbalbà, binan gaadi bgúudi bii bbindin. »

Wa ayaabà yaa : « Fnse fi, njal ma binsaanti, bigolla nsugi bigolla nhami. Binúmi fsaantin Haala saantibà yo yaa Anbal ma gít a bbin. Bég gí njal ma babiitam bembe, bigi ma sugni. Baa bà, inhítibaa sam bayaabà yaa Anbal ma gatu, hi ma ho. Habe wi bangí njalm bigi ma

nhami. Mma bigi ma sugni ngi bigi ma hamni, bingí ngi glo ḡñaane bindúba. Bânyaatina a gyaatim binúmi fsaantin Haalan yo, sam biñanḡm bóji ma haṭa a ḡí ma, hi ma binyoonḡ, binan gí ngi bgúudi, bii bbindinḡ ngi Haala. »

³⁹ Iyoo, bima anín ma saantin ngi biñanḡm bóji ma a bboorna Yéesu ma, njal ma asaantiman gwil ma ayaani ḡdúba, we biñanḡm bóji ma, biñóbi haṭa a Yéesu ma. ⁴⁰ Bima bigatin ngi Yéesu ma, bisaantindin, Yéesu ma saantibà andiisi. We biyaama : « Haní, bâtígna yaa. » We Yéesu ma nanḡ du. Ayaa glee gsibi ngi bàa ma jandi andiisi. ⁴¹ Mma biñanḡ fmbúnḡ, bigii bóji ma, bég haṭa a hi ma, gaatu bisiim wi ma asaantim bà. ⁴² Mma biyaa ngi anín ma : « Waabo, ngette hú ma, wi ma hú ma hi saantim bâa, we tínga bâhaṭa a hi ma. Bari bâa ma, bâsiim wi ma asaantin, uma wi ma tínga bâhúri yaa fnse fi, hi ma hi gí Anbaln dúniya ma. Anbalm bâa ma ha agíw. »

⁴³ Títi ma glee gsibi ma diisni, mma Yéesu ma diisa a gíti, an a fnbig filli ma gíni Galiile. ⁴⁴ Ayaa nda anúmi fsaantin Haala ḡóodi bójin diimbà ma, bingema wal gboonje, bingema lébti. ⁴⁵ Bari biñanḡn Galiile ma, biwalmati gboonje gaatu bàa ma, bibinte a feetn baltin gilóodi ma Yérusalem. Bibiṭa gtaal ma Yéesu yaantín a feet wamba. ⁴⁶ Bima

Yéesu ma gatim bembe Galiile, mma anjóodi bóji wolo binyaa Gana, bóji ma ayaa wéde, san we ɲati wédin gresen.

Bima agín héd ma, we alaanti holo, hi ma ndoonɲi alamin fntédi fe, agí Gabernam. Mbi hilli ma gú usaage. Asaagi ndaani. ⁴⁷ Bima asiimni bgaɲina Yéesu, mma ató, agati ngi Yéesu. Mma ayaama yaa :

« Anhíhhiil, mbi hiinda ma gú usaage, gisaagi ma yaatima ndaani. Bintu udaangini, unaman giisi. » ⁴⁸ We Yéesu ma yaama : « Baa bógi, ndi baa tti biíta ge, inyaantí gtaal go, baa ttin haɲi ge a fsaanti fiinda ma. »

⁴⁹ Mma alaanti ma yaama : « Ateengida, bintu udaangini jandi mbúuta ma nlóod mo. » ⁵⁰ Mma Yéesu ma yaama du: « Tóy, mbi hiindi ma yetu. » Mma alaanti ma haɲa a fsaanti ma Yéesu ma saantiman, aga a mɲóodi. ⁵¹ Bima agín a bsín ma, mma areenɲindi ngi biyaati bigilli.

Biyaama : « Mbidi ma, ayetu. Liiti ma joolo ngi hi ma undúba. » ⁵² Mma abaabà : « A waati willa ayetin ? » Mma biyaama : « Bso, bima léey ma gatin a mñuugi, a we wi liiti ma joolo ngi hi ma undúba ttu. » ⁵³ Mma alaanti ma húri yaa we gí waati ma Yéesu ma yaaman : « Tóy, mbidi ma yetu. » Iyoo, bima agatin ngi biñaɲn baali ma, mma ahata a Yéesu Grist ma ngi biñaɲn bigilli ma bindúba. Bihúri yaa hi ma hi gí Mbin Haala ma.

⁵⁴ Btaal bembe, mma bi gí btaal msíbil ma ayaantín, bima ayaantitin Yude, anṅóodtin Galiile, biñan ma ga biita.

5

Yéesu ma gí Haala Mbi

¹ Bima feetm bisiwif wolla teegni, mma Yéesu ma tó Yérusalem hatíde. ² Mma ató gindamba fmbúul folo, bintuugi Betesda a fhebru, fi ma gín héd ma sulli ngi byaatím bóji ma binyaa byaatín gsaají. Gireeninde ngi gjanj gjiif gí haji ma, a gbatin fmbúul ma. ³ A gjaanj baají, a batin fmbúul ma, biñan ma gí, bisaage, bifoome, bigíyane, bitoobe. Bég ga a byoon, san wéde ma ñaangírre. ⁴ Biyaa malaygon Haala nwalte, he nñaangíriwi. Asaagi untíiti ma nyaati mo a wédi ma, anyeti.

⁵ We wéeti alaanti holo ga haji ma, bsaag ma tagma resi njimmin habi ngi resu utaataala. ⁶ He ga a gisaagi ma, ange yóbod. We Yéesu ma gaṭu. Ahúri yaa he wúfla a gisaagi ma. Ayaama: « Alaanti ho, wil uraana samindi uyeti ga ? » ⁷ We he yaama : « Uraani, bari ii ggaadi hi ma nlíbtini a wédi ma. Ndi wédi ma ñaangíru mo, ingíntande san nyaata a wí, bari holla nhotini, he nan gíd a wéde untíiti ma. » ⁸ Mma Yéesu ma

yaama : « Luusi, unan jódi gibanɗ giindi ma, unan yóbod. » ⁹⁻¹⁰ Haji ma alaanti ma yeti wid. Aluusu, ajódi gibanɗ ma, aga btó. Mma bindanɗm bisíwif yaama : « Fo gí fleen gyabí, gilla untó ngi gibanɗ go ? Fo uu ttúri yaa Haala yaa yo hal mbaɗi yaat fleen gyabí.⁷ » ¹¹ Ayaabà : « Ño, hi ma yétinini, he hi yaani samindi njódi gibanɗ gómmu, inan tó. »

¹² We biyaama : « Hila yétinan ? Hila saantinan habe ? » ¹³ Bari alaanti ma, aa ttúr hi ma yétiman. We wéeti biñanɗ ma ñób ndaani, Yéesu ma yaantiti héd ma, atów.

¹⁴ Bima gwil ge diisni, Yéesu ma bi wéeti alaanti ma a baalin ginlébtin Haala. We Yéesu ma gati hala willi ma, ayaama : « lyoo, waabo uyetim bo, samindi umbaa ttaagat a Haala wi ma ntíngana wi ma yoofni gisaag gembe woowa, we mbaa nna ggitila. » ¹⁵ Mma alaanti ma huri yaa fo Yéesu, he hi yétima. Ayaa ngi bisíwif ma yaa : « Yéesu ma hi yétini. »

¹⁶ Flee fembe, bisíwif bindanɗ ma yali, bimbóbbbooti Yéesu, gaatu fleen gyabí fi ayaa gwil gembe.

¹⁷ Mma Yéesu ma yaa ngi bàa ma : « Faafan banɗ ma, aga a gyaat waatóo waati, an waabo. Ñí ma fana, nga a gyaat. » ¹⁸ Bisíwif bémbege, uma wi bihuri yaa Yéesu yaa Faafan diimba ma, He gí Haala. We gí wi

⁷ Byaantin gidanɗ 20:8-11

ma ntíngani fana bitígti gaadti uraay undan ngi hi ma hatíde. Gaatu ayeti hal fleen gyabí, ayaa nan Haala gí Faafan diimbà ma, alan nan ngi Haala ma. We bifuunṭe, binaman hab.

¹⁹⁻²⁰ We Yéesu ma, a waati ma bimbare ghabe gilli ma, a waati we ansaantibà njal ma Haala ma gín. Ayaabà Haala Mbi, hee mmada yaa wiloolo a taanin Haala Faafa. Ange yaa wi ma Haala Faafa aa ttin yaa. Gaatu winóo wini Haala Faafa nyaay, angíwi saanti mo Haala Mbi, san Haala Mbi ma fana nyaa hamma. Gaatu Haala Faafa ma, anan ndaani Haala Mbi hembe. Haala Faafa, ambi bi gédi yaa Haala Mbi gwil golla, gi ma Haala Mbi ma nyaay. Ge nyooṭi gyetin alaante hembe liigira. Ayaabà : « Baa ma mbiitay, am bsaanti ma baattíbaa. » ²¹ Ayaa njal ma Haala Faafa ma, anwiin bembe biñan a gilóode, habe wi Haala Mbi fana, anwiinṭi hínoo híni afuunṭim be a gilóode.

²² Yéesu ma tíg saanti ngi bisíwif bindan ma a bboor billi ma ngi Haala Faafa ma. Ayaabà ngette Haala Faafa, he hi mbinte blúti, anan tóoṭtoofi biñan ma. Ayaa Haala Faafa yaa Haala Mbi hembe, he hi ntóoṭtoofbà ²³ sam biñan ma bindúba lébti Haala Mbi njal ma bilébtin Haala Faafa ma. Hínoo híni aa ggin lébti be Haala Mbi, aa llébti Haala Faafa, gaatu he hítmate.

²⁴ Yéesu ma yaabà du : « Fnse fi, fnse, fe fi insaantibaa. Hínoo híni nsiim mo fsaanti fiinda fo, anan hata a Faafan ban ma híttinin, agí ngi bgúudi, bii bbindin. Aa ggaade ftoofe ngi Haala. Aa ttin ha ddaajírri ngi Haala. » ²⁵ Ayaa : « Fnse fi, flee fi mbinte, fngati wammú, biñan bilóode mbi siimi fladi fiinda. Hínoo híni siimfi mo, he nwiin a gilóode, gaatu ngi Mbin Haala ma. Bilóodi bémbege, inñaabà bgúudi. » ²⁶ Ayaa njal ma Haala Faafa he madan ñaani antiimbi bgúudi bge, hamma ayaa Haala Mbi hembe fana sa ammadan ñaani antiimbi bgúudi bge.⁸

²⁷ Yéesu ma yaa Haala Faafa ma, anñama fnjugub fndañ, sa ambi meese hande, anan tooftoofi bintiimbi ma, gaatu hi de hi gí Antiimbi ma Haala Faafa híttini. ²⁸⁻²⁹ Ayaabà bsaanti be mbaa ttibà baattí. Ayaabà waati ma mbinte, bigi ma lóodni bindúba, binsiim fladín Mbin Haala ma, fladi fe nwiinbà a gilóode. Binyaantita a gtiilm bàa ma. Hínoo híni yaani gboonje, angí ngi Haala am bbindin. Bari hínoo híni yaan mo gwooy, antóoftoofma. Awooy hembe, antó a gjoole, anto daajírri ngi Haala am bbindin.

³⁰ Yéesu ma tíg saanti ngi bindanm bisíwif ma. Ayaabà : « Ñí ma, intóoftoof biñan ma, bari ii mmada yaa wiloosi a taann Faafan ban. Ndi

⁸ Gileeter ma Bból hítim biñan Efees 2:1-10

ntóoftoof mo, intóoftoofi a bboorn wi ma ansaantini. Fntoof ma gí fluuse ftída. Gaatu ñí ma, ngette wi ma súmtinini, we wi ingi yaa mo, bari ingi yaa mo wi ma súmtini Haala Faafa, hi ma híttinin. »

³¹ Yéesu ma yaabà yaa : « Ndi ñí ma awodi loṅ hi saanti ge a bboor biinda, wi ma insaantibaa ge, baa ggin mada ge haṭi a wí. ³² Bari holla saanti fana a bboor biinda. Nhúri yaa asaanti fnse. ³³ Bahíti yo biñan butina hi ma binyaa Isaṅ. Isaṅ ma, wino wini asaantim baa yo, we gí fnse. ³⁴ Sam bahúri yaa, ngette fsaanṭna bintiimbi ftída ngédbaa hi ma ngín, bari wil uraani, sam bahata a ñí ma, inam baa bal a gibosn gtaagí. We wi tínga insaantibaa we. ³⁵ Isaṅ ma, wi ma asaantimbaa bembe gí njan ginjarna, gaatu fnse ftída, fe fa asaantibaa. Isaṅ ma, ayaabaa yaa holla gít a bbin hi ma uhúrin yaa, he gí Mbin Haala ma. Bima basiiṃni wi ma asaantin, waatu uduulu, bagontan ge. »

³⁶ Yéesu ma yaabà : « Gwil golla fana gédbaa hi ma ngín. Gyoof fsaanti ma Isaṅ ma saantim baa. Ge gí gyaat ma Faafan ban ñaanini, san yaa. Gtaal ma nyaantín, ge gédbaa yaa fnse fi, Faafan ban ma hi ma hi híttini. ³⁷ Bari hi ma yoofni gtaal ma nyaantitin, Haala Faafa, hi ma híttinini, he fana saanti a bboor biinda. Bari baa bbiita Haala. Baa ssiim fladín Haala. ³⁸ Gaatu fsaantin Haala fembe, fee ggí a haggílom baa

ma. Fii gga a giiñem baa ma. Gaatu baa hhat a ñí ma, gíni hi ma ahíttinin, njal ma asaantin yo anyaa. We wi tínga. »

³⁹ Yéesu ma, ayaabà du : « Waatóo waati bangaraŋ fladín Haala, gaatu banyaandi habe wi bangiti bgúudi, bii bbiindiŋ. Fladín Haala saantibaa a bboori biinda. ⁴⁰ Bari baa naŋ haŋa a ñí ma san nñaabaa bgúudi, bii bbindiŋ, banan gí ngi Haala a uwoda am bbindiŋ. »

⁴¹ Yéesu yaabà yaa : « Ño, ngette nsaantibaa saante sam baam bintiimbi jiiŋji ftuugi fiinda a téda. ⁴²⁻⁴³ Haní, ño, ño binte bine a ftuugin Faafan baŋ. Bari baa ma, baa nni naŋ, balooni. Gaatu nhúri yaa baa nnaŋ Haala. Njal ma bagím bómmu, ndi hal aber, he binte, anjiinji ftuugi filli ma, bannaŋma. ⁴⁴ Habe wi banlébtindi. Bamiira ndaani sam bintiimbi riingabaa, bari bange miira samindi Haala uwod loŋ yaabaa bayaani gboonje. We wi tínga baa hhat fsaant ma asaantin a bboor biinda. »

⁴⁵ We Yéesu ma yaabà yaa : « Baa ma, banyaandi ño gí hi ma ntó meesi ngi Haala Faafa, inan saanti ntúntim baa ma. » Ayaabà yaa : « Ngette ñí hi. Músa, hi ma bandoonji, banyaandi he ndaangibaa. Bari he hi ntó saanti a gítin Haala a bboorn gtúntim baa ma. ⁴⁶ Gaatu baa ma, ndi bahati ge wi ma Músa ma saantin yo, banhati ge a ñí ma.

Gaatu Músa ma, wi ma asaftín yo a fladín Haala, a bboori biinda, uma wi asaantibaa yo. ⁴⁷ Bari an we ma undúba ttu, baa hhaɗ wi ma asaftín yo.

Mma baa hhaɗa a wi ma nsaantim baa. We wi tínga Músa ma nsaanti ɲtúntim baa ma a gítin Haala. » Fsaanti fe fi, Yéesu saanti ngi bihotin gítim bisíwif ma.

6

Yéesu ma gí njan wii woma

¹ Bima gwil gembe ɲdúba diisni, Yéesu ma yaant héd ma. Ató ngi bidoonji bigilli ma. Bitó yiti jogi ma binyaa jogin Galiile wola Tibiri.

²⁻³ Bima bigatin héd ma, mma bibiita fgongo folo. Ató, hi ma ngi bidoonji bigilli ma, ajiinj a fgongo ma, ameeɓe ngi bà. Mma biñaɲ fmbúnj, biyali bimbésirma. Bingíma doonj mo gaatu Yéesu yaantí gtaal fmbúnj a gimaarim bàa ma, biga biita. Bibiitagi ngi ggítm bàa ma. Anyeti bisaage fmbúnj. ⁴ We wéeti feetim bisíwif ma binyaa feetim baltin gilóodi síti gaɗa haɗide, bari waatim btóoni Yérusalem ma tta teeg folo.

⁵ Yéesu ma, bima ameesin ngi bidoonji bigilli ma a fgongo famba, mma abiita fmbúnjm biñaɲ, bég gít a bbin. Mma aɓaa Filib, ayaama :

« Filib, biñan ma mbinte béle, halla bânwomtiwomtinabà ? Gilla bânwúsna wii woma ? » ⁶ Asaantima habe sa asiim wi ma he nyaay, gaatu ahúr wi ma ambiti yaa. ⁷ We Filib ma yaama : « Haan ! Halla ? Ganti bâgaade ge nguuntin glee ggemi gsibi, bâ ggim mada wómtiwomtina biñan bóbogi bindúba ttu, san hínoo híni womti nduulu. »

⁸ Adoonjini holla ga haji ma, hi ma binyaa Andre, gíni aduulna Simon Bbiyeer. ⁹ Mma he yaama : « Adógti ho gí ngi nbúur gjiif ngi gsele bisibi, bari wee ggí wiloolo, gaatu biñan ma ñóbi. » ¹⁰ We Yéesu ma yaabà : « Biñan ma, yaanabà sam bimeese bindúba ttu. » Mma biñan ma meesa a boji bindúba ttu, a rúuti gín haj. We wéeti bigí ngi bilaanti gwil gjif a fmbúnm biñan ma. ¹¹ Yéesu ma, bima ajódni nbúur ngi gsele bisib ma, mma abaraati Haala Faafa. Bima abaraatiman, aga hooli biñan ma bindúba ttu. Biñan ma wom nbur gembe ngi gsele ma am bidan moma. ¹² Bima bég téegni, Yéesu yaa sam bidoonji bigilli ma jódi nñati ma, sam nbagi mad. ¹³ Mma bijód nñati gembe, biga túm a gtere, biriiti gtere gjímmín ngi gsibi.

¹⁴ Bima biñan ma biitam btaal ma Yéesu ma yaantín, biyaa : « Fnse, ho higí Anúmi fsaantin Haala ma njalna Músa⁹, hi ma Haala yaan yo anhíitta a dúniya ma. » ¹⁵ Yéesu ma húri yaa nda anjati ngi biñan ma, binjódma, bintagma sa aga alamim bà. Mma aluusu, ajiinja a fgongo, amees nan a téda, hi da a uwoda.

¹⁶⁻¹⁷ Títi ma fresin njóoma, fe teegni, Yéesu aa tta gaṭ. Bidoonji bigilli ma ta a gbatin joge. Brúm, be yaatu. Mma bidoonjina Yéesu jódi bsúwa, biyali binyiti joge, bintó bóji ma binyaa Gabernam. ¹⁸ We fndígili fndan wéetibà be a jogi ma. ¹⁹ Bima bigatin gilometer gjif wola faaj, a mñuugin jogi ma, hande bimbiita hal nyóbodti a wéde ma a jogi ma. Hal he gí hila ? He gí Yéesu. Bég ma bindúba ttu, fiiñe haabà. ²⁰ Mma Yéesu ma yaabà : « Fiiñe mbaa bbaa haay. Bambagi gole. Ñí, Yéesu, ñí ma hí. » ²¹ Mma biyaa sa alíb a bsúw ma. A waati waati ma bigati gindamba ma bintóy.

²² Bima flúti folla, fe teegni, we biñan ma, bigi ma gín gindamba, biñín joge wembe, bii bbiita bsúwa bolo. Mma bíbaandu. Yéesu aa tti bi líb a bsúw bamba ngi bidoonji bigilli ma. Bég tó bàa ma bitída. ²³ Mma súw wolla yaantiti gindamba golla binyaa Tibiri. We gaṭi sulli ngi ffil ma

⁹ Deutéronome 18:18

biwomtin ḡbúur, bima Yéesu ma gíni Ateenḡin dúniya ma baraaṡin Haala ma. ²⁴ Fmbúnḡm biñan ma, biñín, bii bbiṡa Yéesu, bii bbiṡa bidoonḡi bigilli, mma bilíba a suwa, biyaa bintó hatíde. Biyaa bintó Gabernam, binto ggégi Yéesu héd ma.

²⁵ Bigi ma toom bembe gégma, bima biyítim joge, mma biwéeti Yéesu ma héd ma. Mma biyaama : « Anhíhhiil, nṡila ugatin hando ? » ²⁶ Mma Yéesu ma yaabà : « Babiṡa gtaal ma nyaantín, gi ma ngédbaa hi ma ngín. Bari ngette we wi tínga bangégtini. Haní, bangégtini gaatu bawomti bembe ḡbúur. Gifuunḡm baa ma, ge gí sam bawomti gwil golla bamom. ²⁷ Bari wi ma ngaadni, wi mee insaantibaa, bambagi gíntande sam bagiti wii woma, wi ma ntooy. Bari sam bagég wi ma nñaabaa bgúudi, bii bbindiḡ. We gí yaa, bangí ngi Haala a uwoda am bbindiḡ. We gí wi ma Antiimbi ma Haala ma híttin nñaabaa. Haala Faafa gédbaa yaa fnse fi, ñí ma hi gí Ahíyi hilli ma. »

²⁸ We biyaama : « Wi raan Haala sam bâyaa ? » ²⁹ Mma Yéesu ma yaabà yaa : « Wi ma raan Haala, we gí banan haṡa a ñí ma ahíttini. »

³⁰ Biyaama : « Btaal bwoda, be bi raabâa hatíde, unambi yaantí, sam bâhaṡa a hú ma. ³¹ Gaatu bimammam bâa ma, biwom yo man a ffili

fsoole ma, njal ma ugíni bsafle a fsaantin Haala ma. Fyaa wii womi ma yaantitin a téda, we wi añaabà yo. Hú ma du ? Wi unñaabâa ? »

³²⁻³³ Yéesu ma baabà. Ayaabà : « Banyaandi we gí wi ma Músa ma ngímbà yo ñaa ga ? Haní, ngette Músa hí, bari Faafan ban ma, he hi ñaabà yo wii woma, wi ma yaantitin a téda. Bari waabo, wii womi ma raaman, anambaa ñaa, wi ma yaantitin a téda, we yoofi man ma biwomtin yo ginfana. Gaatu hi ma yaantítin a téda, he hi nñaa biñan a dúniya ma undúba bgúudi, bii bbindin. Bingí ngi Haala a uwoda am bbindin. »

³⁴ We biyaama : « Iyoo, alaanti ho, samindi unñaabâa wii woma wembe flée flee. » ³⁵ Mma Yéesu ma yaabà : « Wii woma wembe, Ñí ma hi gí wii woma unfana ma. Hínoo híni nhatí mo a ñí ma, uu ttin ha ggí ngi gul, uu ttin ha ggí ngi guln wéde. Ungí ngi wii woma, wii bbindin. Bari ngette wii woma wi ma nriiti mñefe biindi. Bari wii woma gí wi ma uhúrin yaa, we diis a gíti, unan gí ngi Haala a uwoda am bbindin. Uu ttin ha ddaajirri ngi hi. Uu ttin haa ttaara a hi. Habe wi ngí njal ma babiitam bembe, wii woma unfana. ³⁶ Bari baa ma, an ganti babiitani ngi ggítm baa ma, an ganti babiita gtaal ma nyaantítim bómmu, baa hhat a ñí ma. »

³⁷ Yéesu ma yaabà yaa : « Hínoo híni Faafan baḡ ma nñaanim mo, ambinte a ñí ma. Ñí ma, inwalma ngi gjif gsibi giinda go. Ii ttin besma. Inbalma a gtaagí. ³⁸ Ñí ma, nyaantite a téda. Ngette samindi nyaa wi ma nfuunḡtin. Bari nyaantiti a téda samindi nyaa wi ma súmtin Faafan baḡ ma, hi ma híttinin. » ³⁹⁻⁴⁰ Ayaa : « Wi ma súmtin Haala Faafa, hi ma híttinin, we gí samindi hínoo híni biitaninin, anan haṡi a ñí ma, gíni Haala Mbi, anan giti bgúudi, bii bbindiḡ. Ñí ma faḡ ma, ñí ma hi nwiinḡ hal hembe a gilóode flee fnsóosooti ma. Ii ttin madtima fereḡ. »

⁴¹⁻⁴² Bima bisíwif bémbege siimni fsaantina Yéesu ma, mma giiñim bàa ma luusu. Biḡuḡur. Biyaa : « Ngette hal ma biñaḡ ma húrni, mbina Yusuf ma ga ? Bâhúr bidéeni ma. Halla he nto yaa hi de waltite a téda, agí nan wii woma ? » ⁴³⁻⁴⁴ We Yéesu ma yaabà yaa : « Ño, ñí gí Mbin Haala. Bambagi ḡuḡur, gaatu ño, Haala Faafa ma, he hi híttini. Ahíttini a biñaḡ ma sam bihata a ñí ma. Haala Faafa, nda aa ttin núm hal a ñí ma, hal aa ggim mada bbina, anan hata a ñí ma. Hínoo híni haṡin mo a ñí ma, inbalma. A flee fnsóoti ma, ñí ma, inwiinḡma a gilóodi njal ma nsaantin. »

⁴⁵ Yéesu ma, ayaabà yaa : « Fnse fi, fo gí njal ma Haala saantin yo ngi binúmi fsaanti filli ma, sam bisaf yaa Haala ma nhíhhiil biñaḡ bigilli

ma bindúba. » Ayaa : « Bisaanti fnse. Hínoo híni siimni fsaantin Haala, hínoo híni Haala Faafa híhhiilni, he nhata a ñí ma, ambinte a ñí ma. Hínoo híni mbinte a ñí ma, inbalma a gilóodi gii bbindiṅ, a gjoole. »

⁴⁶ Ayaabà : « Nhúri yaa antiimbi aa bbiita Haala Faafa, bari ño yaantitim bo a hi ma, ñí ma hi biitama. » ⁴⁷ Ayaabà : « Fnse fi, nsaantibaa yaa hínoo híni haṭim mo a ñí ma, angí ngi bgúudi, bii bbindiṅ. Angí ngi Haala a uwoda waatoo waatí. ⁴⁸ Gaatu ñí ma, ñí mee gí hii woma nfana, wi ma nñaabà bgúudi ma. »

⁴⁹ Yéesu ma yaabà yaa : « Bimammam baa ma, biwomti yo man a ffili fsoole, bari an we ma undúba bilóodu. ⁵⁰⁻⁵¹ Bari wii woma, wi ma yaantitin a téda, uwalti nan a boja, wii woma wembe, we gí ñí ma. Hínoo híni nwom mo wii woma wembe, angí ngi Haala a uwoda, anan gí ngi bgúudi, bii bbindiṅ. Gaatu inbalma a gilóodi gii bbindiṅ. » Ayaa « Wii woma we, we gí liite wiinda ma, wi ma inñaay wil ma ntíngana a dúniya ma undúba, hínoo híni haṭin mo a ñí ma, anan gí ngi Haala a uwoda am bbindiṅ. »

⁵² Bima bisíwif bémbege siimni wi ma Yéesu ma saantimbà, bsaanti ma baattíbà. Bibéellu. Biyaa : « Halla alaanti ho nñaabâa liite willi ma, sam bâwomna ? Híla ntó womi liite willi wo ? » ⁵³⁻⁵⁴ Yéesu ma yaabà :

« Ñí ma hi gí Antiimbi ma Haala híttini. Wii woma wembe, we gí liite wiinda ma. Hínoo híni wom mo liite wiinda ma, anan siigi gsam giinda ma, angí ngi bgúudi, bii bbindiṅ. Hínoo híni aa ttin naṅ, aa ggín gí ngi Haala a uwoda, andaajírri ngi hi. Bari hínoo híni haṭi mo a ñí ma, liite wiinda ma ngí wii woma wii bbindiṅ, gaatu flee fnsóoti ma, ittinan wiṅ hal hembe a gilóode. »

⁵⁵ Yéesu ma yaabà yaa : « Insaantibaa, banan húri yaa wi ma yoofni wii woma boonja, we gí liite wiinda ma. Wi ma yoofni wii siigna boonja, we gí gsam giinda ma, ⁵⁶ gaatu hínoo híni njód mo liite wiinda ma, ananwi wom, anan jódi gsam giinda ma, ansiigi, he ngí ngi ñí ma a uwoda. Gaatu he ma, ansiimdindi ngi ñí ma, angí ngi ñí ma. Ñí ma fana, ingí ngi hi ma, bângí a uwoda. »

⁵⁷ Yéesu ma, ayaabà : « Haala ma, gíni Faafan ɓaṅ ma, hi ma híttinin, agitilu titin yo am bbindiṅ. Bgúudi ma añaaninin, be inñaa bigi ma nhaṭa a ñí ma. Hínoo híni wom mo liite wiinda wo, unan gí ngi bgúudi, bii bbindiṅ, gaatu unan gí ngi ñí ma a uwoda, unsiimdindi ngi ñí ma. » ⁵⁸ Ayaa : « Ñí ma hi gí wii womi ma waltin a téda. We jóondi ngi man ma bimammam baa ma womtin yo. Gaatu bég wom yo wii womi we, bari an we ma undúba, bàa ma bindúba ttu lóodu. Bari hínoo híni

wom mo liite wiinda ma, unan gí ngi ñí ma a uwoda am bbindiŋ. Uu ttin haa nnín daaj. » ⁵⁹ We wi ahíhhiili biñan ma a hódin fnsujurm bisíwif, a bóji ma binyaa Gabernam.

⁶⁰ We wi biñan biñóbi ndoonmate, biyaa : « Ho, bsaanti bo ngíbâ baattí ! Halla liiti willi ma, anambâawi ñaa ? » ⁶¹ Yéesu ma, ahúri yaa bàa ma bindúba núnuri. Wa ayaabà : « Baa bógi, bsaanti be baattíbaa ga ? » ⁶² Ñí ma, gíni Antiimbi Haala ma híttini, ndi injóoda a téda, bananim biíta, wi banyaay ? » ⁶³ Ayaabà yaa : « Sam bahúri yaa, wi ma nñaa bgúudi, bii bbindiŋ, ngette liitina antiimbi wo wi. Wúlin Haala, we wi nñaa bgúudi. » Ayaabà : « Fsaanti fe insaantibaa, fe gí fii Wúlin Haala. Ndi bahata a fsaanti fe, ungi ngi bgúudi, bii bbindiŋ. » ⁶⁴ Bari a baa ma, bigolla ga haj ma, bii hhata a ñí ma. » Yéesu huri yaa fsaanti filli fembe, fii ttibà sù. Tita a byaltí ma, ahúri yaa bigi maa ttin hata a hi ma. Ahúri yaa a bàa ma hi ma ntóma ñaa a bigi ma nhabma. ⁶⁵ We wi tínga ayaabà yaa : « Baa ma, Haala Faafa, ndi aa ttin núm hal a ñí ma, hal aa ggim mada bbina, anan hata a ní ma. »

⁶⁶ Bima Yéesu ma saantim bembe fsaanti fembe, mma abiíta bidoonji bigilli ma. Fmbún a bàa ma, bég njóoda a taan, biyisma, ⁶⁷ anati nan ngi bidoonji bigilli ma bijimmin ngi bisibi ma. Mma ayaa ngi bég bà, bijimmin

ngi bisibi bembége, ayaabà : « Baa ma fana, bantó ga ? » ⁶⁸⁻⁶⁹ We
 Simon Bbiyeer, he yaama : « Haní, baa ggin tóoy, gaatu hú ma hi gí ngi
 fsaanti ma nñaabâa bgúudi, bii bbindiŋ. A hú ma hi bâhaŋ. Bâhúri yaa
 hú mee gí Mbin Haala uwod loŋ. Haala ma hí jódna, ahítinati nan a
 dúuniya ma. Hílan hi bâmádan dooŋa ndi ngette hú hi ? »

⁷⁰⁻⁷¹ We Yéesu ma yaabà : « Baa bijímmín ngi bisib bómboŋi, ní ma hi
 jógbaa. Bari a baa bijímmín ngi bisib bómboŋi, hal awoda ga haji ma.
 Hal ahóondi hembé, aga adooŋa Yíblisa ma. » Ayaa habe gaatu ahúra
 a fleem blúti, Yuda Yisgariyo, hi mbima ñaana a bigi ma nhabma.

7

Yéesu ma soog bigi ma gín ngi gulin wéde

¹ Iyoo. Bima gwil gembe ndúba ttu diisni, Yéesu ma, aguuŋ a fntédin
 Galiile, aga híhhiili biñan héd ma. Aa tti ffun, anan tó a ftédin Yude
 hatíde gaatu bisíwif bindan ngégma, sam bihabma. ² Waabo feet undan
 wolla síti teega. We gí wi ma bisíwif ma gaadni, we biyaa feetin ghódin
 beraga. A ghódin beraga, we wi bimmeese njal ma bimammam bàa ma
 meesin yo, a ffi fsoole. We wi binwuuntandi. Bingí tó mo Yérusalem a

fntédin Yude sam biyaa feet héd ma. ³ We biduulna Yéesu, biyaama :

« So uyaa bfeere, unan tó Yude, unan tó yaantí gtaal, sam fmbúnjm

biñan ma doonnam biita gtaal giindi, binan saanti a bboorn sembe wiindi

ma. ⁴ Gaatu antiimbi, nda afuunṭe san ftuugi filli yaant, ange suwe,

angédli biñan. Ndu umída yaantín gtaal, fondi ugédle. » ⁵ Biyaama

habe gaatu an ganti biyer ngi hi ma bindúba ttu, an we ma undúba, bii

hhata a hi, bii ttag hi ma agín.

⁶ We Yéesu ma, awélgíbà a btó ma bintó bembe, biyaa samindi ata a

feet ma, anan gédli. Uma wi ayaabà yaa: « Ño, waati wiinda ma, wee tta

teeg, bari baa bógi, bamada ta waató waati súmtimbaa mo. ⁷ Gaatu

biñanṅ dúniya ma, bii bbaa mada loowa, bari binlooni, gaatu ingíbà gédi

yaa gwil ma binyaay, gee bboonj. » ⁸ Yéesu ma yaabà : « Baa ma, sam

bata a feet ma. li tta tó feet, gaatu waati wiinda aa tta teeg folo. »

⁹ Bima Yéesu ma saantím bà habe, mma aguuṅ a Galiile. ¹⁰ Biduuli

bigilli ma, bitó yaa feet ma. Bima gwil ge diisni, Yéesu ma fana luusu,

ata a feet ma. Bari aa ggédli biñan. ¹¹ Bisíwif bindan bémbege, bég

ngégma, sam biṭagma, bari bii mma biita. Biyaa : « Hi dú ? Hi ma

binyaa Yéesu ma, hi dú ? »

¹² Iyoo, fmbúnjm biñan ma gín a feet ma, binñootinde. Bigolla nyaa :

« Hal aboonje ha agíw. » Bigolla yaa : « Haní, ngette hal aboonji hi.

Andóogdoog biñan ma. » ¹³ Bari bii ssaanti a fñaane, gaatu bàa ma, bigoli bisíwif bindan ma.

¹⁴⁻¹⁵ Bima feet ma gañin a mñuugi, Yéesu ma ta a baalin ginlébtin Haala. A fmbúnjm biñan ma, haji ma bisíwif bémbege, bibiita Yéesu ma nhíhhiili biñan. Ansaantibà fsaantin Haala. Mma bsaanti ma baattíbà.

Biyaa : « Holla aa mma híhhiil. Halla antó yaa an anan híhhiili biñan ? »

¹⁶ Mma Yéesu ma wélgibà, ayaabà : « Ño, ngette fsaanti fiinda fi inhíhhiil biñan. Fsaantin Haala Faafa, hi ma híttinin, fe fi inhíhhiili biñan.

¹⁷ Hínoo híni fuun̄ti mo sa ayaa wi ma súmtin Haala, anhúri yaa fsaanti fiinda yaantiti a Haala. Anhúri yaa fsaantin Haala ma fi, ngette fi ma yaantitin a glo giinda. » ¹⁸ Ayaabà : « Hi ma nsaanti mo wi ma nyaantita a glo gilli, afuun̄ti sam bigolla riingriingama. Bari hi ma fuun̄tin sam biriinga hi ma hítimatin, he nsaanti fnse ftída. Agí aluuse atída. Habe wi bamada húri yaa ño, fsaanti fiinda fo, fe gíti fsaantin Haala, gaatu wil uraani, sam biriinga Haala ma, hi ma híttinin. »

¹⁹ Yéesu ma, wa ayaabà yaa : « Músa saantibaa fladín Haala, fi ma bajangan yóbdiyobdina. Asaftíbaa fi. Bari baangefi yóbdiyobdi. Baa bége, wi tígani wil uraabaa, sam bahabni ? » ²⁰ We fmbúnjm biñan ma

yaa : « Haní. » Biyaa : « Wo gí ngi awúla awooy. Hila fuuntin sa ahabna ? » ²¹ Yéesu ma wélgibà. Ayaabà : « Nyaantí btaal bwoda handómmu fleen gyabi, mma bsaanti ma baattíbaa. Baraa ndaani an wil uraabaa sam bahabni. ²²⁻²³ Músa, aa bbaa saftí yo ga yaa ngi bilaantim baa ma, fondi basúuñabà njal ma Haala saantin yo ngi Ibreema, sam bayaa.¹⁰ Ndi basúuñabà, an ganti utó reenindi fleen gyabí, fe ma, sam bajódi mbúuta ma, basúuñama. Fmaa fi Haala ma saanti yo Músa ma. Habe wi banyóbdiyobdi, bananwi yaa. » Ayaabà : « Njal ma bangí yaa mo gwil gembe an ganti fgí fleen gyabí, wi tígani baraa ngi ñí ma njal ma nyétin liitin hal ma undúba fleen gyabí. » ²⁴ Ayaabà : « Bambagi tóoftoof hal a bboorn wi ma bambiita ngi ggítm baa ma. » Ayaa : « Sam batitta yóobdiyobdi glom baa ma a bboorn wi ma uhúrin yaa, we gú uluuse utída, banan saant. »

²⁵ Bima Yéesu ma saantin habe, bsaanti ma baattí biñaan Yérusalem. Bigolo yaa : « Ngette hómmu bémbege yaa sam bihab ga ? ²⁶ Bari ansaanti a fñaane, bii mma yaa wil. Halla ho nsaanti bo a fñaane ? Fo bisíwif bindan ma, bihúri yaa ho gí Grist ma jangatim bina ga ? » ²⁷ Bari bigolla yaa : « Haní, alaanti ho, bâhúr gindamba ma ayaantitini. Bari

¹⁰ Byalti 17 We ngéedi yaa fnhalir ma Haala yaan ngi Ibreema

Grist he, nda agati mo, he ngédli gédle. Hal aa ttin húr gindamba ma anyaantite. »

²⁸ Bima biñan ma baandi baandin, uma wi Yéesu ma yuudi fladí filli ma hatíde a baalin ginlébtin Haala ma. Ahíhhiil biñan ma, ayaabà :
« Banyaandi bahúrni. Banyaandi bahúr hala ma nyaantitini. » Ayaabà :
« Ngette giriintiriintali gi mbinte. Hi ma híttinin, he nsaanti fnse ftída.
Baa ma, baa mma húr, ²⁹ bari ño, ño húrma. Hi de híttini. » ³⁰ We bàa ma, bisíwif bindan ma, bigíntandi ndaani, sam bitagma, bari bii mma mada taga gaatu waatina Yéesu, wii tta teeg.

³¹ We wéeti a bigi ma siimni Yéesu ma, biñóbi hata a hi ma. Biyaa :
« Grist ma jangatim bina, nda agati mo, ammada yaantín gtaal an ayoof gtaal ma ho ngín yaantí mo ga ? Hómmu hi janga gí Grist ma. »

³² Bari bémbegele, gíni bifarisiyen gi bihotin gítim bsín ma, bima bisiimni gi ma biñan ma ññootindin, bihíti binbéefin baalen ginlébtin Haala ma, samindi bitó tag Yéesu ma.

Bigi ma bihítini sam bitóma tag, biwéetí Yéesu ma nsaanti ngí biñan ma. ³³⁻³⁴ Ayaabà : « Waatú uduulu, ingí ngi baa ma, inan njóodi butina hi ma híttinin. Ndi ntó mo, baa ttin haa nni biita. Baa ttin madani doonja héd ma. Bangégni, bari baa ttin huta a ñí ma. » ³⁵ We bisíwif bémbege,

fsaanti fo baattibà, biga baandi, bàa ma bitída. Biyaa : « Anan tó gilla ? Antó ga a gbango golla, gi ma bisíwif ngí gín mo, walla antó fbango, hala ma binsaanti fgreg ma ga, anambà híhhiili ga ? » We biñan ma, bii ssim wi ma asaantin. ³⁶ Bsaanti ma baattibà. Biyaa : « Ayaa : "Bangégni, bari baa ttin húta a ñí ma, gaatu baa ttim madani doonja hala ma intóy," bari bâa ssiim wi ma asaantimbâa. »

³⁷ Flee fnsóotin feet ma, fma fgí flee fndaṅ ma, mma Yéesu ma ta a baaln ginlébtin Haala, wa ajete, ayuudi fladí filli ma. Ayaabà yaa : « Hínoo híni gí mo ngi gulin wéde, samindi abinte buti wiinda ma, iñaama wi. ³⁸ Gaatu wéde ma ingín ñaa mo, ugí njal ma ubiitam bembe gimúur, ge gi ungaadi a liite wiindi ma njal ma gín bsafle a fsaantin Haala ma. Gaatu hínoo híni haṭi mo a ñí ma, Haala aa ttin haa mma mange. Hínoo híni nsiigwi mo, anan gí ngi Haala a uwoda. » ³⁹ Sam bahúri yaa, njal ma asaantin a bboorn wéde we, asaanti a bboorn Wúlin Haala. Ndi Haala ngédi ginfanana Yéesu ma, mma añaa biñan bigilli ma Wúli willi ma. Bari a waati we, aa tta wi ñaa folo, gaatu aa tta gédi sembina Yéesu ma.

⁴⁰ Mma a fngúulm biñan ma gín haji ma, bigolla yaa: « Ho mída ga anúmi fsaantin Haala njalna Músa, hi ma banyoonja. » ⁴¹ Bigolla nyaa :

« Ho mída gí Grist ma jangatim bina ga ? » Bigolla yaa : « Haní. Gaatu Grist ma, hee ttin yaantiti Galiile. » ⁴² Biyaa : « Haala ma yaa yo a fsaanti filli ma yaa Grist ma ngí múrmurna alamin yo binyaa Dawda. Anyaantiti bójin diimbàna Dawda gíni Betlehem. » ⁴³ Haji ma fmbúnj ma, bee tta gga a fjaa ffoda. Bigolla gí bigi ma nanj ni fsaanti filli ma, bihaṭa a hi. Bigolla aa nnañ. ⁴⁴ Bigolla yaa bijangama ṭaga, bari bii mma ṭag.

⁴⁵ Hande bigi ma bihíttini, sam bitó, binan ṭagi Yéesu Grist, bima bég gatini, bég siim ndaani wi ma Yéesu ma saantini, mma bii mma ṭag.

Bima bigatin a bigi ma hítimbà, mma bég yaa : « Baa mma ṭag ga ? »

⁴⁶ Bég yaabà : « Haní, baa tta nene siimi hal nsaante njal ma ho nsaante

bo. » ⁴⁷ We biyaabà : « Baa ma fana, adóogdoogbaa ga ? ⁴⁸ A bâa

bihotin gíti ma ngi bifarisiyen ma, hal aa hhaṭ a hi. » ⁴⁹ Biyaa : « Biñan

fmbúnj nga haj ma, bég aa ttúr fladín Haala. Haala nrósbà. » ⁵⁰ Ahotin

gíti holla ga haji ma, hi ma uhúrin yaa, he tó saanti ngi Yéesu ma, hi ma

binyaa Nigodeem. ⁵¹ He yaabà : « Bâhúrna yaa ugí bsafli a fladín Haala

yaa, bâa ma janga siimli wi ma hal nsaantibâa jandi bânjódtima,

bânaman tóoftoof. » ⁵² We biyaama « Héy ! Fo uwe fana yaantiti Galiile

ga ? Bâgaraŋ ndaani fladín Haala. Bâwéeti anúmi fsaantin Haala aa tti nene yaanti Galiile njal willi ma. » ⁵³ Mma bilaslasnde, bijígu.

8

Yéesu ma gí Agitili Bge

¹ Bari Yéesu ma tó a fgongo folo suuln ngi Yérusalem, fi ma binyaa fgongon Olif. ² Ajéji luusa alúuti, aŋóoda a baalin ginlébtin Haala ma. We biñaŋ ma bindúba ttu, bég binte, bég bésirima hala ma agín. Mma ameesu, ayali anhihhiilbà. ³ Bima agín a ginhíhhiilim biñaŋ ma, mma bifarisiyen ngi bingarandiŋ bsínm bisíwif ¹¹, bigiti nan ngi anín holo samindi Yéesu ma tóoftoofma. Biyaa anín ma bitagtim be, he riŋ ngi alaante holla. We binúmmati be Yéesu ma a mñuugim biñaŋ ma.

⁴ Bima bigatin, biyaa ngi hi ma : « Anín ho, he hi bâtagi ngi alaanti holla bso gimanda, alaanti ma uhúrin yaa, ngette antón diimbà hi. »

⁵ Biyaama bitagi yaa Músa yaabà yo a fladín Haala ma yaa hínoo híni nyaa be wil wembe samindi bâjódi glaagí, bânaman safat an alóodi

¹¹ Bigarandiŋm bsínm bisíwif garaŋ ndaani fladn Haala, fi ma añaan yo Músa, sam biñaŋ ma yóbdiyobdifi. Bihúr ndaani fana bsafnat bolla, bi ma bibunn a fladn Haala, titin yo. Ge gi ndúba bingarandiŋ biñaŋ. Bifarisiyen fana, bihúr gwil ge. Bigintaandi sam biyaagi ndúba.

mo. Biyaama : « We wi tínga bâbinte bómму buti wiindi ma, bânanan baa wi ma uṭagni a bboorn wil wembe ? » ⁶ We wéeti wi ma raambà, we gí sam bitag Yéesu ma a bsaant. Bari Yéesu ma gúw bgo billi ma, ajódi fmúmmud filli ma aga safa a boja. ⁷ Wolo bitígma baa hatíde, mma ayuudti bgo billi ma, ayaabà : « A baa ma, hi ma aa tta nene ṭaagat mo, samindi ajódi flaagí fntíiti ma, ananfi saf liitini ma. » ⁸ Mma Yéesu ma hatíde, agúw bgo billi ma ansafi a boji ma. ⁹⁻¹⁰ Waati ma ayuudtini bgo ma hatíde, awéeti títa a bàa bindaṇ ma an a ṇbúuta ma, bég bà tó laslasndi nduunduulu a gwil gembe. Anín awodi ma, he hi awéeti bjete, a mñuugim biñañ ma. Mma ayaama : « Anín ho, biñañ ma saantadnam bembe, bàa dú ? Holla aa yyaa ujanga lóoda ga ? » ¹¹ Ayaama : « Bilaslasnde bindúba ttu. » Mma Yéesu ma yaama : « Ñí ma fana, ii ttin yaa sam bihabna. Umada ta. Bari wi ma ngaadi, wi ma insaantina, samindi umbaa ṭtaagat. »

¹² We Yéesu ma yaabà : « Ñí ma hi gí njal ma ubiitam bembe, ginjarna a dúniya ma. Hínoo híni dooṇni mo, uu ggin ha yyóbod a brúm. Ungí waatóo waati a ginjarna, a gihúrin Haala. Unhúr Haala, ungí ngi hi a uwoda am bbindiṇ. » ¹³ Bima asaantim bà handembe, bifarisiyen, bég bà yaama yaa : « Bâa ggim mada haṭa a wi ma usaantin, gaatu usaanti a

bboor biindi ma. » ¹⁴ We Yéesu ma yaabà : « Haní. » Ayaa : « An ganti nsaanti mo a bboor biinda, ño saanti fnse gaatu nhúr hala ma nyaantitin. Nhúr gindamba ma intóy. Bari baa ma, baa ttúr hala ma nyaantitin. Baa ttúr gindamba ma intóy. ¹⁵ Baa bége tag biñan bagabà tooftoof a bboorn gimbiitam baa ma. Ño nge yaa habe. ¹⁶ Ño, ndi ñí ñtooftoof mo, fo gí fnse, gaatu ño, fsaanti fiinda, fe gí nan fsaantina Faafan ban, hi ma hittinin. A gidaangi gilli ma gi intóoftoofi. »

¹⁷ Yéesu ma, ayaabà : « Baa ma, basiimli bsaanti ma Músa saftim baa yo. Ayaabaa yaa ndi biñan bisibi, bég saanti, holla saanti wo, holla fana anan saanti njal uwoda, sam banhúri yaa fsaanti fe gí fnse. ¹⁸ Iyoo, wi ma nsaantim baa bómmu, uma wi Faafan ban ma fana saantu a bboor biinda. »

¹⁹ Bembégele, bég yaa : « Híla gíni Faafan diin ? » We Yéesu ma yaabà : « Baa ma, baa ttinn húr. Baa ttin húr Faafan ban fana. »

Ayaabà : « Ndi bahúrnin ge, banhúr ge hi ma gíni Faafan ban ma. »

²⁰ Bima Yéesu ma saantim bàa bembe, a baale ma binlébti Haala, hala ma biñan ma ntúmi gudi, wii baaln gilébtin Haala ma, hal aa mma tag gaatu waati willi ma, wee tta teeg folo.

²¹ Yéesu ma yaabà yaa hatíde : « Ñí ma, intóy. Bari ndi ntó mo, bangéggegni, baa ttim mada húta a ñí ma. Banlóodi mo ngi gtaagím baa ma. We wi tínga gindamba ma intóy, baa ttim mada ta héd ma. »

²² We bsaanti ma baattí biswif bége. Mma bitoti saantindi batí. Biyaa : « Win wi ho saantibâan bo ? Ayaa bâa ttim madana ta gindamba ma antóy. » Biyaa : « Hi ma ntó habe ga ? » ²³ Yéesu ma wélgibà, ayaabà : « Baa ma, bayaantita a boja, bagí nan biñaḡn dúniya. Bari ño yaantita a téda. Ii ggí haln dúniya wómmu. ²⁴ We wi tínga nyaatibaa yaa, ndi baa ttin haṭ yaa ñí ma hi gitilu, títin yo am bbindiḡ, banlóodi ngi gtaagím baa ma. »

²⁵ Njal ma Yéesu yaani hidi gí Agitili Bge,¹² mma bsaanti ma baattibà. Mma biyaama : « Hu ho gí hila ? » Yéesu wélgibà, ayaabà : « Njal ma nsaantím baa títa a byaltí ma an waabo. An waabo, baa tta mada taga a we ma. » ²⁶ Ayaabà: « Mmada ge saanti gwil fmbúḡ a bboorn ḡtúntim baa ma. Bari insaanti wi ma hi ma híttinin yaani sa nsaant. We utída insaante. Hi ma híttinin, he gí hi ma nsaantin fnse. Hi ma híttinin, fnse ftída, fe fo añaatini, samindi nsaantibaa, we wi tínga wi ma insaantibaa bógi a dúniya wo, fe gí fnse ftída. » ²⁷ Njal ma asaantimbà habe, an we

¹² Byaantín Gidaḡ 3-4

ma undúba ttu, bii tti mada siimni fsaant filli ma. Bii ssiim yaa asaanti bà a bboorn Haala Faafa, hi ma hítimatin.

²⁸ Yéesu ma, ayaabà yaa : « Ñí mee gí Antiimbi ma Haala ma híttini. Bima Haala ma híttinini, nyaantiti a téda, mbinti nan butim baa ma. » Ayaabà : « Ndi bafawni a gta, bandufni a téda, we banhúri yaa ñí ma hi gitilu, títin yo, am bbindiḡ. Banhúri yaa a Haala Faafa nyaantite. Baa ma, sam bahúri yaa ño nge yaa wil a taanin Haala Faafa, gaatu gwil ma asaantin ngi ñí ma, ge gi insaantibaa. » ²⁹ Ayaabà : « Hi ma híttinin, aa nni yís awoda. Waatóo waati angí ngi ñí ma, gaatu ingí yaa mo wi ma súmmatin. »

³⁰ Handembe bisíwif biñóbe, mma biyalti binhata a hi ma. ³¹ Wa ayaabà : « Baa ma hatim bo a ñí, ndi baguunḡ a fsaanti fiinda, bammída gí bidoonji bigiinda. ³² Gaatu a fsaanti fiinda fi banhúr fnse. Fnse fi nyaantíbaa a gidaḡ. » ³³ Mma bigolo yaama : « Unyaantíbaa a gidaḡ gihalla ? Bâa ma gí ḡmúmurna lbreema. Bâa tta nene gí biḡagati gidaḡ. » ³⁴ We wi Yéesu ma yaabà yaa : « Hínoo híni taagatin mo, gḡaag gembe ḡmaa tinga ugíta a gidaḡ. » ³⁵ Ayaa : « Biḡagati gidaḡ ma, bii ggada a biñaḡn baali ma, bari Mbi ma gadu am bbindíḡ. » ³⁶ Ayaa :

« Ndi bahati mo a ñí ma, gidan ge ndúba ttu, ñí ma hi nyaantíbaa a gi ma. Ñí mee gí Haala Mbi ma. »

³⁷ Ayaabà : « Baa ma, fnse, nhúr yaa bagí nmúmurna lbreema. Bari bangíntandi samindi bahabni. Bagíntandi sam bahabni gaatu baa ma, baa mmada tagi fsaanti fiinda ma. » ³⁸ Ayaabà : « Ñí ma ngí yaa mo wi ma Faafan ban ma gédninin. Wi ma mbiitan butina Faafan ban, we ingí saanti mo. Bari baa ma, baam bógi ngí yaa mo wi ma faafam baa ma yaambaa mo sam bayaa. » ³⁹ We biyaama : « lbreema, he déebâa. » Wa ayaabà : « Ndu ugi mo lbreema, he hi déebaa yo, banyaa ge gi ma lbreema yaan yo. ⁴⁰ Fnse, fe fi insaantibaa, fi ma Haala saantinin. Bari an we ma undúba, bangíntandi sam bahabni. Habe wi lbreema nyaa ge ga ? Hani, lbreema aa yyo gí habe. ⁴¹ Bangí yaa mo wi ma faafam baa ma ngín yaa mo. »

We biyaama : « Bâa ddéelu a taann fyeŋde, bari faafam bâa, Haala, he hi déebâa. » ⁴²⁻⁴³ We wi Yéesu, he yaabà : « Ndi Haala hi, he déebaa ge, bannaŋnin ge, gaatu Haala Faafa, he hi híttini. li tti bin a ginsúmna giinda ma. Ngette wi ma súmtinin, we wi ingíbaa saant. Wi ma asaantinin, we wi ingédbaa. Bari baa ssiim wi ma nsaantim baa. Gaatu wi ma insaantibaa, baa ggim madawi taga. »

⁴⁴ We Yéesu ma yaabà yaa: « Haní, baa bógi, Yíblisa, he hi gí faafam baa ma. Wil uraabaa, sam bayaa wi ma súmmin. Gaatu he, angí hab mo biñan títa a byaltí ma. Glaji gtída gi, ge angí saanti mo. Glaaj gembe, nma gi bangí yóbdiyobdi mo. ⁴⁵ We wi tínga an ganti ño, fnse ftída nsaantibaa, baa nnaṅ haṭa a fsaanti fiinda. »

⁴⁶ Yéesu ma, wa abaabà yaa : « A baa ma, híla madan gédni yaa ntaagata a Haala ? Hal aa mmada, gaatu ño, ñee ttaagata a Haala. Ño, fnse ftída fi ingí saanti mo. Wi tígani baa ttin haṭa a wi ma insaantibaa ? ⁴⁷ Biñan Haala, bég ngí siim mo fsaantin Haala ma. Bari baa ggí biñan Haala. We wi tínga bange siim saanti wiinda ma. »

⁴⁸ Bima Yéesu ma saantim bà habe, we wi bisíwif bémbege, we biyaama yaa : « Hú ma, ugí haln Samari. Uu ttúr wi ma gín fnse. Ugí ngi awúla awooy. » ⁴⁹ Mma Yéesu ma yaabà : « Haní, ñoo ggí nga awúla awooy. » Ayaabà : « Ño ngí riingiriinga mo Faafan ban. Bari baa ma, banlúfni, hi ma Faafan ban ma híttin a dúniya wómmu. »

⁵⁰ Ayaabà : « Ño, ii ttin géggegi sam biriingani. Bari Haala Faafa, he hi fuunṭe sam biñan ma riingani. Bigi maa ttin nan, antóoftoofbà. »

⁵¹ Ayaa : « Fnse fi, hínoo híni haṭim mo a fsaanti fiinda ma, aa ggin lóodi gilóode gii bbindin, gaatu angí ngi Haala a uwoda am bbindin. »

⁵²⁻⁵³ We bisíwif bindaŋ ma yaama : « Fnse, waabo bâhúri yaa wo, ugi ngi awúla awooy. Gaatu uyaa hínoo híni hatin a fsaanti fiinde, hee ttin lóodi, bari mammam bâan ma gíni lbreema, ngi binúmi fsaantin Haala ma, bigin yo, bég bindúba ttu lóodu. » Biyaama : « Uyaa hú ma yoofi mammam bâan ma lbreema ga ? Wi unyaandi a bboor biindi ma ? »

⁵⁴ Yéesu ma, wa awélgibà, ayaabà : « Ñí ma, ndi nriinga ge bgo biinda ma, wee ttin gédbaa ge wil. Bari Faafan ñaŋ, hi ma binyaa hi ma hi gí Haalam baa ma, he hi mbi gédi ginfana giinda ma. ⁵⁵ Baa ma, baa mma húr, bari ñee húrma. Ndi nyaabaa ge ii mma húr, inlaji ge njam baa ma. Bari nhúrma. Nhata a fsaanti filli ma, ngafi yóbdiyobdi. »

⁵⁶ Yéesu ma yaabà : « Mammam baa ma gíni lbreema, flee fiinda, ayoonfi ndaani, an fdan gati mo. Abiitafi, fe ma ñaama ndaani gontan undaŋ. » ⁵⁷ Bég wélgima yaa : « Halla ? Woo tta mmada resi njimmin jiif, ubiita mammam bâa ma gíni lbreema ga ? » ⁵⁸ Mma ayaabà :

« lbreema hembe, fnse fi insaantibaa, jandi andéele yo, ñe ma hi hoto gitile. » ⁵⁹ Bima Yéesu ma yaani hi ma hi gí Agitili Bge ma, fsaanti fe lúlluusti giiñim bàa ma. We bijódi glaagí, biyaa binsafatsafatma, an alóod mo. Bari Yéesu ma suwbà, ayaantiti nan a baalin ginlébtin Haala ma.

9

Yéesu ma gí njan ginjarna

¹ Bima Yéesu ma gín a bdiisi ngi bidoonji bigiili ma, mma abiita alaanti holo. He, adéelu afoome. ² We wi bidoonji bigilli ma baama. Biyaama : « Anhihiil, ho he, ho gí hi mee taagatini ga ? Fo bidéeni bibilli, bég taagatu, wi ma ntíngani anan déeli afoome ? » ³ We Yéesu ma yaabà yaa: « Haní, ho déelu afoome gaatu Haala, wil uraama, anan gédi gimmada gilli ma ngi sembe willi ma a gisaag gilli gómmu. »

⁴⁻⁵ Yéesu ma yaabà yaa : « Bâan ma, fondi bâyaatadna mo Haala ma uléey. Gaatu gimandi gít a bbin. Biñan aa ttim mada yaata a brúm. Ño, injar dúniya ma, an i ddaan njóodi a Haala ma, hi ma híttinin. Ingí yaantí mo biñan a brúm sam bihúr Haala. Ginjarna giinda, ge gi nyaantí biñan a brúm habe. »

⁶ Mma Yéesu ma tufaja a boja, ayaa luuti. Luuti ma, uma wi ayog a ggítina afoome ma. ⁷⁻⁸ Ayaama : « Tó a fmbúul ma binyaa Siloom, wola fhít, unan tó wosa. » Bima atóoni a fmbúul ma, awosa ggít ma, wa abiitaw. Bima anjóodtin, bigi ma húrmatin yo, bima bibiitan alaanti ma, bibaandu : « Fo ngette hal ahóondi, hi ma gín ge meese a bsín bembe

ansag be sada, ngette he ga ? » ⁹ Bigolla yaa : « Hi ma hi. » Bigolla yaa : « Haní, amébdú ngi hi ma. » Hi ma gín ge afoome, agabà yaaa : « Ñí ma hi. » ¹⁰ We bíbaama be, biyaama : « Halla uyaan an umbiitay ? » ¹¹ Ayaabà : « Hal ma binyaa Yéesu, he hi megesi luuti, mma ayogwi a ggít giinda ma. Ayaani san tó wosa a fmbúul ma binyaa Siloom. Bima nwositim bo, mma nyali imbiitay. » ¹² Mma biñan bémbege, bíbaamà, hi ma ngen yo biita, biyaama : « Hi ma yétinam be, gilla agín ? » He yaabà : « li ttúr. »

¹³⁻¹⁴ We wéeti flee ma Yéesu ma megesni luuti ma, ayéti nan ggítina afoomi ma, fe gí fleen gyabí. Mma bijód alaanti ma, binúmmanan halam bifarisiyen ma. ¹⁵ Bima bigatin halam bifarisiyen bége, uma wi bíbaama : « Halla ayaanan an umbiitay ? » Mma ayaabà yaa : « Ayog ggíti giinda ma luuti, ayaan yaa samindi ntó wosa. Bima ntón ginwosa, mma mbiitaw. » ¹⁶ We bifarisiyen ma saantindu. Bigolla yaa : « Hal he nyaati fleen Haala, aa ggí haln Haala. » Bari bigolla gín a bàa ma, bég yaa : « Ndu ugí mo hal ma taagatin ge, halla he madan yaantín btaal be, an he mbiitay ? » Habe wi bibéellindu.

¹⁷ Mma bifarisiyen, bíbaa afoome ma hatíde. Biyaama: « Hi ma yétinan ggít giindi ma, wi untagi a bboori billi ma ? » We ayaabà : « Ho

he, hal ma númtini fsaantin Haala, he ha agíw. » ¹⁸ We bisíwif bindaṅ bége, bii gge hati yaa adéelu hal afoome. Mma bisoog bembe bidéey bigilli ma. ¹⁹⁻²⁰ Bima bég ma gatini, we biyaabà : « Hómmu, mbim baa ma hi agí ga ? » Biyaabàa: « Uuṅ. » Mma bíbabà yaa: « Adeelu afoome ga ? » Bég wélgibà yaa: « Uuṅ, hi ma afoome ma adéelu. » Biyaabà : « Halla biyaaman an ambiitay ? » Bidéeni ma yaabà : « Bâa ma, hala ma bâgím bo, bâhúri yaa agí mbim bâa ma, bâhúri yaa adéelu afoome. ²¹ Bari bâa ttúr njal ma ayaan an ambiitay. Sam babaa alaanti ma. Agí ngi bsúm billi ma, anambaa saant njal ma ayetini. » ²² Gaatu bég ma, bigolu gole bisíwif bindaṅ ma, gaatu ndi biñaṅ saanti mo a bboorna Yéesu ma, binan yaa hi mee gí Grist ma jangatim bina, bisíwif bindaṅ bémbege, bimbèsbà a hódin fnsujurm bisíwif, bii ttin ha ggade. ²³ We wi tínga biyaabà sam bíbaa mbi ma njal ma biyaani samindi ayet. ²⁴ Bisíwif bindaṅ hatíde, bisoogi alaanti ma, hi ma gín yo afoome ma. Biyaama : « Hú ma, saanti fnse a gitin Haala, unaman lébti. Gaatu bâhúri yaa alaanti hembe, he ga ataagi atída. » ²⁵ We he yaabà : « li ttúr fo aga ataagí Haní, ño, wil uwoda, we wi nhúru. Ño ngí ge afoome, bari he ma hi túm sembe willi ma an ndaan biitana. » ²⁶ Woli bíbaama hatíde njal ma ayaaman. ²⁷ Mma asaantibà yaa : « Nhoti baa saanta. Fo baa

ssiim ga ? Wi t́ngani bayaa sa nsaantibaa hatíde ? Wil uraabaa sam badoonma fana ga ? » ²⁸ We bég ma, bisíwif bindaṅ ma, bilúfa alaanti ma, biyaama : « Wo, uga adoonna hómму, bari bâa bóg gí bidoonna Músa. ²⁹ Gaatu Haala, he hi saanti yo ngi Músa. Barí he, bâa ttúr gindamba ma ayaantitin. »

³⁰ Hi ma, ayaabà : « Iyoo. Ndi baa ttúr mo hala ma ayaantitin, bari ño, hi mee yétini ggít giinda, we gí wil undaṅ. ³¹ Gaatu Haala, he nge daangi hal ma gín ataagí, bari hi ma nlébtí Haala, anan yaa wi ma Haala fuunṭin, he hí Haala ndaange. Bâbiitana Haala ma daangama. ³² Gaatu títa a byaltín dúniya ma, holla aa tta nene yaantí gtaal habo, hi ma uhúrin yaa ayéti ggítn hi ma déelin afoome. ³³ Nda aa ggí ge haln Haala, aa ggim mada ge yaa gwil ma ayaaní. Aa ggím mada ge yaa wil. » ³⁴ We wi bà bisíwif bindaṅ bémbege, biyaa ngi alaanti hembe, biyaama : « Wo, we déela a gtaagí gtída, unambâa híhhiili ga ? » We bibesma a hódin fnsujurrim bisíwif ma.

³⁵ We Yéesu ma, ató an ahúri yaa bibesi hembe. Mma agégma an a ddaan reenḡindi ngi hi. Mma ayaama: « Hú ma, uhata a Antiimbi ma Haala ma h́tini ga ? » ³⁶ We alaanti ma wélgima, ayaama : « Anto, híla agín ? Wil uraani sa nhata a hi. » ³⁷ We he yaama : « Ubiitama ngi ggít

giindi ma. Waabo ansaantina. Gaatu ñí ma hi. » ³⁸ Mma hembéle ma yaama : « Ateenḡida, nhata a hú ma. » Mma alébtima.

³⁹ Yéesu ma yaama : « Ñe binte a dúniya ma njal ma ubiitam bembe, ginjarna. Bigi ma aa ggím biitay, we binhata a ñí ma, binam biita. Bigi ma nyaandi bimbiitay, bége nḡóodi bifoome, gaatu ingédbà gtaagím bàa ma. » ⁴⁰ We bifarisiyeṅ ma gín héd ma, we bég yaama : « Bàa bógi, unyaa bâgí bifoome ga ? » ⁴¹ We Yéesu ma yaabà : « Ndi bagí ge bifoome, banan ge hata a ñí, ginjarna giinda, ge ga nbalbaa a gtaagím baa ma. Bari njal ma banyaa bambiitay, batig a brum. Gaatu gtaagím baa ma tíg gí ngi baa ma. »

10

Yéesu ma gí Ateenḡin gsaají anfana

¹ Mma Yéesu ma ñaabà mdémtir a bboorni ma ngí biñanḡ bigilli ma. Ayaabà : « Siimlinani. Fnse fi, hínoo híni bi yítin míir, sa ayaati a gaangin gsaají ma, aa ttin yaata a bsúmbuti ma, he ga ayeem, wola aga awoot. ² Bari ateenḡim bàa, nda ayaati mo, anyaatta a bsúmbuti ma, anan gata a gsaají ma. ³ Abéef ma nhúbutima bsúmbuti ma. Nda ahúbuti bsúmbuti ma, ateenḡin gsaají ma nyaatí. Ansoogi gsaají bigilli

ma a gtuugim bàa ma. Gsaají bigilli ma nsiim fladí filli ma, binyaanti ngi hi. ⁴ Nda ayaanti mo ngi bàa ma, bindoonma, gaatu bihúr fladí filli ma.

⁵ Bindoon ateengim bàa ma, bari bii ttin doon holla. Bindétima, gaatu bee ttúr fladín bigolla. » ⁶ Mdémtir bee bi, be gi Yéesu ma ñaabà. An we ma undúba ttu, bii ttag wi ma asaantim bà.

⁷ We Yéesu ma ñaabà mdémtir bolla hatíde. Ayaabà : « Ñí mee gí njal ma ubiitam bómmu, bsúmbutin gaangin gsaají ma. ⁸ Binhíhhiili ma bindúba yaatin a gaangin gsaají, bari bii yyaata a ñí ma, bég gí biwoot ngi biyeem. Gsaají ma détibà. ⁹ Ñí ma hi gí bsúmbuti ma, hínoo híni yaattim mo a bsúmbuti be, inbalma a gtaag gilli ma, inyaantíma a gibosn gtaagí. We gí njal ma ubiitam bómmu, ateengin gsaají ma gín a bsúmbutin gaangini ma. Saajóo saají gín hilli ma, anyaatí, anyaaní, angiti wii woma, anan dog. ¹⁰ Ayeem he binte bine samindi ayeem, anan hab, anan woot gsaají ma. Ño binte bine samindi bigí ngi Haala a uwoda am bbindin. Bii ttin ha mma taara. »

¹¹ Yéesu ma, wi ma ayaam bà be, ayaabà : « Ño, ñí mee gí njal ma ubiitam bembe, Ateengin gsaají uboonje. Ateengin gsaají uboonje bare, anan lóod san gsaají bigilli ma bal. ¹²⁻¹³ Bari hi ma gín njaln hal ma binguunti samindi amada adógtini gsaají ma, he hi tó ngi gsaají ma a

fnjiṅne, an ambiita yítin fnjiṅne mbinidti gsaají ma sa ahabbà. Mma adógti ma ndéti, anṅati gsaají héd ma gaatu, bémbege aa ggí gsaají bigilli ma. Bee ggí a fiiṅe filli ma. Gudi wi anyaatadi. Mma yítin fnjiṅne, he ṅati ntag gsaají ma, anambà laslas. »

¹⁴ Mma Yéesu ma yaabà : « Ño, ní mee gí Ateengin gsaají anfana ma, gsaají bigiinda ma gí nan bintiimbi. Nhúr gsaají bigiinda ma. Gsaají bigiinda ma fana hurni. ¹⁵ Njal ma Haala Faafa hurninin, nhúrma nan, habe wi nhúr gsaají bigiinda ma. Nnanbà. Inlóoda a fjúmm bàa ma, sam bíbal. ¹⁶ Ngí ngi gsaají bigolla fana. Béga aa ggí ngi gilíngen gsaají go. Bég ma fana, innúmtibà handómmu, binsiim fladí fiinda, binan gí gilínge giwoda ngi gsaají bigiinda bógi. Gaatu bingaadi Ateenga anfanam bàa ma awoda. »

¹⁷ Yéesu ma yaabà : « Ñí ma, Haala Faafa ma nanṅi ndaani gaatu innan inam bi lóod a fjúmm bembégele, samindi inan wiin a gilóode. »

¹⁸ Mma ayaabà : « Ndi ii ttin nan ge, bii ggim madan ge haba, bari inanṅi san bimbini hab a fjúmm bembégele. Ndi bihabni mo, i ttinan wiin a gilóode. Gwil ge ṅdúba mmada yaa, gaatu habe wi Faafan ban ma saantini sa nyaa. »

¹⁹ Bima Yéesu ma saantin handembe, bisíwif bindaŋ ma yali, bibéellindi a bboorn wi ma asaantin. ²⁰ Bisíwif biñóbi yaa : « He gí ngi malayigo awooy, anyíray. Wi tígani bansiimlimate ? » ²¹ Bigolla yaa : « Haní, hoo ggí ngi malayigo awooy. Nda agín ge ngi malayigo awooy, amada yetini bifoome ga? » Habe wi bibéelindi be.

²² A waati we, a waatn dela binyaa feet woli Yérusalem, wi ma bisíwif ma ngín yaa mo. Binwuuntandi flee ma biñaan yo Haala baali ma binriingama. ²³ Yéesu ma nrayrayle a gindídi gindaŋ a baali ma bingí riinga mo Haala. Ge gí gindídi ma alami ma binyaa Salamon jétin yo.

²⁴ We bisíwif bindaŋ, bég binte be, biyaama : « Uu ggin saantibâa hú mee gí Grist ga? An ntila unsaanti bo? » ²⁵ We Yéesu ma yaabà : « Títi ntila nsaantimbâa mo, bari baa hhat a wi ma nsaantim baa. Gtaal ma nyaantín a ftuugin Faafan baŋ, ge fana gédbaa yaa ñí ma hi gí Grist ma.

²⁶ Baa ma, ndi bagí ge gsaají bigiinda, banŋati haŋa a wi ma nsaantin. Bari baa ggí gsaají bigiinda, baa ggim mada haŋa a ñí ma. »

²⁷ Ayaabà : « Bari gsaají bigiinda bége, bége haŋa a ñí ma, biga siim bsaanti biinda. Nhúrbà, bindooni. ²⁸ Nñaabà bgúudi, bii bbindiŋ. Bii ttin ha ddajírri ngi Haala. Bii ttin ta a gjoole. Wil aa mmada yaantín bége a gjif giinda go, ²⁹ gaatu ño, Haala Faafa, he hi ñaanim bà. Wil aa

mma yoof sembe. Wil aa bbà mada yaantín a fjifna Faafan ɓaṅ. ³⁰ Sam bahúri yaa, ñí ma ngi Haala Faafa, bâga a uwoda. »

³¹ Bima atómbà yaa : « Ñí ma ngi Haala Faafa, bâga a uwoda, » bisíwif bindaṅ bembége, bima bisiimni wi ma Yéesu ma saantim bà, we wi luusti giñim bàa ma. Mma bijódi glaagí, biyaa binsafatma samindi bihabma. ³² We Yéesu ma yaabà : « Baa ma, nyaantí gtaal fmbún gboonje a ggítm baa ma, бага биіта. A bboorn btaal bwalla, bi ma Haala Faafa ñaanin, bi ma nyaantím bembe, be bi raabàa giiñe am banhabni ngi glaagí ? » ³³ We bisíwif bindaṅ ma yaama : « Haní, ngette btaal bi btínga, bari hú ma, uyaa ugí ngi Haala a uwoda. Uyaa hú ma hi gí Haala. We wi tínga bâjódi glaagí gembe, bâyali bânhabna, gaatu ulúf Haala. »

³⁴⁻³⁵ Yéesu ma wuuntandibà yaa wi ma gín fsafle a fsaantin Haala. Ayaa binhotin gítim biyisrayel, bég gí njan Haala gíni Alama andaṅ ma. Yéesu ma yaabàa : « Haala ñaabà fsaanti filli ma, ayaa bég gí njal willi ma. Bahúri yaa Haala, angí saanti mo fnse ftída. Banaṅ wi ma asaantin yo a bboorm béege. ³⁶ Ñí ma hi Haala ma hi jódi, ahíttinin a dúniya wómmu. Bari bayaa nlúf Haala gaatu nyaabaa yaa Ñí mee gí Mbin Haala ma. »

³⁷⁻³⁸ Yéesu ma yaabà : « Ño, ndi baa gge wéeti nyaantí gtaal ma Faafan baṅ ma ñaanin sa nyaantí, bambagi haṭ a fsaanti fiinda. Bari ndi babiitan gtaal ma Haala ma ñaanin samindi nyaantí, an ganti baa ttin hata a ñí ma, haṭna a gtaal ma nyaantin a gimaaram baa ma. Ndi bahati mo a ge ma, banan húri yaa Haala Faafa, agí ngi ñí ma a uwoda, ñí ma fana, ngi nan ngi hi ma a uwoda. Ge gi ngédbaa yaa bâga a uwoda waatóo waati. » ³⁹ We giiñim bàa ma luusti haṭíde. Mma bigíntandi haṭíde sam bihabma, bari bii mma mada ṭaga. Ayaantiti héd ma.

⁴⁰ Bima gwil gembe diisni, Yéesu ma to, ayíti joge ma binyaa Yordan, agí haji ma Isaṅ ma gín yo, hala ma uhúrin yaa, alíbtí yo biñan a wéde, Yéesu mees nan héd ma. ⁴¹ Mma biñan fmbún, bég yaa : « Isaṅ aa yaantí gtaal, bari wínoo wíni asaantim bâan yo a bboorn hal ho, fnse fi angíbâan yo saant. » ⁴² Mma biñan biñóbi ma gín haji ma, bihata a Yéesu ma.

11

Yéesu ma wiɲti Lasar a gilóode

¹⁻³ Bima Yéesu ma gíni ngi biñanɲ héd ma, mma biñanɲ bigolla gíni bóji ma binyaa Betani a fnbign Yude, bihítti hal butina Yéesu, gaatu alaanti ma binyaa Lasar, agú usaage. Gisaagi ma, giyaatima ndaani. Lasar ma, gsóof bigilli ma gí Mari ngi Mart. Mari ma gí anín ma nwaasti garban a giinjina Yéesu, antaasgi ngi húl willi ma. Lasar ma gím be asaage, mma bihíti hal butina Yéesu. Bima ahíti ma gatin ngi Yéesu ma, asaantima gisaagina Lasar. Ayaama : « Ateengim bâa, antidi andanɲ ma, agú usaage. » ⁴ Mma Yéesu ma yaama : « Gisaag go, a fnsooti ma, ngette gilóode gi. Ge gí gisaage, gi ma ngédi flígiran Haala ma, biñanɲ ma nan biíta ginfanan Mbin Haala, binan haɗa a hi. » ⁵ Sam bahúri yaa Yéesu ma nanɲ ndaani Lasar ngi Mart ngi Mari ma. ⁶ Bari Yéesu ma, bima bisaantiman gisaagina antidni ma, aa ttó, anjati glee gsibi hala ma agín.

⁷ Mma abibi yaa ngi bidoonji bigilli ma : « Bâtóona a fnbign Yude. »

⁸ Mma bég yaama : « Yudey ! Ndu utó mo héd ma mo, bisíwif ma ngintandi sam bihabna hatíde. Binsafatna glaagí. » ⁹ Wa añaabà

mdémtir sam bihúri yaa waati ma binhabma aa tta gati folo. Ayaabà :
 « We gí njal ma ubiitam bembe, fleey. Gwaati gjímmín ngi gsibi, ge gi
 fgaadu. Hínoo híni nyóbod mo a ginjarna, gin uleey, aa ttin gobe, gaatu
 ambiita ginjarnan dúniya wo. ¹⁰ Bari hínoo híni nyóbodi mo a brúm
 gimanda, angobe, gaatu aa ggaadi ginjarna. »

¹¹ Bima Yéesu ma saantim bà habe, ayaabà du : « Bâtoona.
 Antidnam bâan andan hembe, Lasar, aga a búu. Intóma wilna. »
¹² Bigolla yaama : « Nda aga a búu, we gú uboonje, anyeti. » ¹³ We
 wéeti asaantibà a bboorn gilóodna Lasar, bari bii ttag. Binyaandi agí ge
 a búu. ¹⁴ Wa ayaabà yaa : « Lasar ma, alóodu. ¹⁵ Bari ngontan ndaani
 gilóodi gilli ma aa ttin wéeti haji ma. Gaatu ndi bâtoona mo, wi ma
 bambiitay ngí wi ma ntíngay banan hata a ñí ma. Bâtóona. » ¹⁶ Mma
 Toma, hi ma binyaa Gunsa, he saanti ngi bidoonjina Yéesu bigolla.
 Ayaabà : « Bâtóona, bânan tó lóod ngi hi ma. »

¹⁷ Bima bitooni, biwéeti Lasar ma lóodu, ayaa glee gtahla a ftíili filli
 ma. ¹⁸ We wéeti Betani sull ngi Yérusalem, gilometre ggaabí lon, gi gí a
 mñuugi ma. ¹⁹ We bisíwif fmbúnj, bég binte samindi bigaaru Mart ngi
 Mari a gilóodna Lasar. ²⁰ Bima Mart ma siimni yaa Yéesu ma gíta a
 bsín, wa aluuusu, ato reenjindi ngi hi. Bari Mari ma njata a baale ngi

biñan. ²¹ Mart ma toma béndu. Wa ayaama : « Ateengida, ndu umaara ge, aa ttin lóodi ge, ²² bari an we ma undúba, nhúri yaa, wínoo wíni usagim mo Haala, uma wi Haala ngína ñaa mo. » ²³ Mma Yéesu ma yaama du yaa : « Sóof hiindi ma, anwiinte a gilóode. » ²⁴ Mma Mart ma yaama : « Uuñ, flee fnsóoti ma, fi ma Haala nwiinti bilóodi ma bindúba, Lasar ma nwiinte a gilóode. » ²⁵⁻²⁶ Yéesu ma yaama : « Ñí ma hi gí hi ma nwiinji biñan a gilóode. Ñí ma hi nñaabà bgúudi, bii bbindiñ, ngi Haala ma. » Ayaama : « Hínoo híni hatim mo a ñí ma, an ganti ulóodi mo, gilóodi giindi ma, gii ttin gí gilóodi, gii bbindiñ, gaatu hú ma, ungi ngi Haala a uwoda am bbindiñ. » Añaama : « Hú ma, uhaa a wi ma nsaantinan ga ? » ²⁷ Mma he yaama : « Uuñ, nhaa a hú ma. Hú mee gí Grist ma. Hú mee binta a dúniya wómmu samindi ubal biñan, njal ma Haala saantin yo. Gaatu hú mee gí Mbin Haala ma. »

²⁸ Bima Mart ma saantin habe, ato saanti ngi aduuli hilli ma Mari. Añootima a glo. Ayaama : « Anhihhiil ma, agatu. Ansoogna. » ²⁹⁻³⁰ We Mari ma númalu, ayaantiti a hodi ma. Agati ngi Yéesu ma a bsín ma, hala ma asaanti ngi Mart ma. ³¹⁻³² Mari ma gañ, abiita Yéesu ma, agúdima nan a giinj gilli ma. Mma ayaama : « Ateengida, ndu ugi ge hando, aa ttin lóodi ge. » Bisíwif ma bintin gingaaron Mari ma biita Mari

ma nyaantite, mma bibésirrma. Binyaandi anto tee a fíili, anan to riij héd ma. Uma wi biyaantite, bibi gaŋ ngi hi ma, biga riij ngi Mari ma a ffoda. ³³ Yéesu ma, bima abiitan Mari ma ngi bisíwif bembége a giriij ma, fiiñe ma raama. ³⁴ We Yéesu ma yaabà : « Gilla babébmán ? » We biyaama : « Ateengimbâa, bintu unñín. » ³⁵ Yéesu ma gori ngula.

³⁶ Mma bisíwif bigolla yaa : « Ubiita njal ma ananmam bembe. » ³⁷ Bari bigolla yaa : « Agísi bifoome, an aa mmada yaa wil ngi antidni ma ga ? »

³⁸ We Yéesu ma, fiiñe ma tígma raa. Ató ngi bàa ma hala ma bibébmán. Fíili filli ma gí búwa a fgongo, flaagí fndaŋ rúuf byaatí ma.

³⁹ Bima bigatin haj ma, we Yéesu ma yaabà : « Yaantí flaagí ma. » Mma Mart ma yaama : « Héy ! Ateengida, hala ma bâgím bo ngi hi, ayaa glee gtahla a gilóodi gilli ma. Bfaŋ billi teenŋ ndaani sembe. » ⁴⁰ We Yéesu ma yaa ngi Mart ma : « Njal ma nsaantinan, ndu uhaŋi mo a fsaanti fiinda ma, umbiita ginfanan Haala ma. »

⁴¹ Mma biyaantí flaagí ma. Mma Yéesu ma ñín a téda, asagi Haala Faafa, ayaama : « Faafa, imbaaratina gaatu usiimni. » ⁴² Ungínin siim mo waatóo waati, bari bigi gím bo hando, bég bà tínga insaantite habe, binan haŋi yaa fnse fi, hú ma hi híttini. » ⁴³ Wa asoog Lasar, ayaama :

« Lasar, yaantite ! » ⁴⁴ Mma biñaŋ ma biita Lasar ma, aluuste, ayaantiti a ftíil ma. We wéeti bima binbéb Lasar ma, bilagúrilagurima ngi bbay.

We Yéesu ma yaabà : « Basna Lasar ma samindi amada yóboda. »

⁴⁵ Títi ma Yéesu ma yaani habe a ggítim bisiwif ma bintin gaaruni Mari ma, bima bibiitan ayaantí btaal be, we bisiwif ma, fmbúŋ a bàa ma haata a Yéesu ma.

⁴⁶ Bari bigolla, bima bijíigni, bég tó saanti ngi bifarisiyeŋ ma wi ma Yéesu ma yaani. ⁴⁷ Mma bifarisiyeŋ ngi bihotin gíti bsín bindaŋ, biyaa fnsujurre. Biyaa : « Halla ? Alaanti hómmu binte handómmu, ayaantí gtaal fmbúŋ. ⁴⁸ Ndi bâyisnama mo habe, biñaŋ ma bindúba nhaata a hi ma. Mma biñaŋn Rom mbinte. Binwooti baalin ginlébtin Haala ma, binbóti fbangom bâan ma fndúba. »

⁴⁹ Holla ga haji ma, he gí ahotin gítim bsínm bàa ma, hi ma binyaa Gayfe, he hi nsaantibà. He yaabà : « Baa ma, sambayóbdiyobdi ghaggílom baa ma, ⁵⁰ gaatu hal awoda, fondi he lóod a bboorm gwilm biñaŋ fmbúŋ samindi fbangom bâan ma mdúba mbagi mad. » ⁵¹ We wéeti njal ma hi ma gín ahotin gítim bsím bisiwif ma brese bamba, Haala, he hi gédma wi ma nyaali fleem blúti, we hi ma saanti ngi bembégele. Ayaabà fnse fi Yéesu ma nlóoda a fjúmm biñaŋn Yísrayel.

⁵² Bari ngette a fjúmm biñan̄n Yísrayel bitída bà, gaatu anto gégi bigolla fana, bigi ma laslasndini a gbango gber. Bémbege, anlóoda a fjúmm bàa ma fana samindi ndi bihāa a Yéesu, bingí biñan̄n Haala. Bingí biñan̄n biwoda. ⁵³ Bima Gayfe ma saantin habe, mma bihotin gítim bisíwif bémbege, biga gég njal ma binyaa am bintāgi Yéesu, binaman hab.

⁵⁴ Mma Yéesu ma aa tta rrayrayle a gimaaram bisíwif ma. Ayaantiti héd ma, ató bóji wolo, wi ma gín a fnjīne, bintuugi Efrayim. Amees héd ma ngi bidoon̄ji bigilli ma. ⁵⁵ Títi ma agatin hède, we wéeti bà bisiwif ma, bigí ngi feet. Feetn b̄baltin gilóode síti gāa. Biyaantiti njó̄jim bàa ma, bitó gati Yérusalem samindi bitó wose, gjosam bisíwif, sam bimada yaa feet ma, binan yali ntébirn gwiln feet ma. ⁵⁶ Bima bigatin, biñín, bii mma biita. Bisaantidi a baalin ginlébtin Haala ma. Biyaa : « Hal hembe, ambinte a feet ma ga ? » ⁵⁷ We wéeti glom bàa ma ga a wi ma bisíwif bindan̄ ma saantim bà. Bég yaa bigi ma biitam mo Yéesu, sam bisaantibà, mma bàa bég nyaa bfeere binaman tag.

12

Yéesu saanti njal ma binhabma

¹ Bima feet ma nsíti teega, feet ma binyaa feetrn báltin gilóode, we nyali a glee faaj. We Yéesu ma to Betani, gíni bójin diimbàna Lasar. Lasar, he gí hal ma he, bima alóodm beembe, Yéesu ma wiinmati a gilóode. ² Bima agatin bójin diimbàna Lasar ma, we biñanm bóji diimbàna Lasar, bég walma ngi fiiñe fñaanim bàa ma. Biyaa binlotodma suufi héd ma, anan wom. Lasar ma fana, bisoogma a suufi ma, síman. Mart ma, adaangi bembégele a gwita ma. ³ Bima bigín a ffomte ma, we Mari ma, ajódi flíibarn garbaan ma binyaa nard, wi ma uhúrin yaa, usati ndaani sunje, mma awaaswi a giinjina Yéesu ma. Títi ma awaasin wi a giinjina Yéesu ma, ajód nan húlin bgo billi ma, ataas nan giinjina Yéesu ma. Baali ma undúba ttu, we nbami bfanjin garbaan gembe.

⁴ Yuda ma, agadini a bidoonjina Yéesu bijímmin ngi bisib ma, bari añaa Yéesu ma a biñan ma nhabma. He yaa : ⁵ « Ho, halla antó yaa garbaan, njal ma umída gín sati sunje, anan tó waasa a giinj go. Ndi he jilowi ge ananwi gaanda, amada ge giti guuntin gyaatm bresi bwoda, gudi wembe, bñanwi ñaa binjaba. » ⁶ Bari wi ma asaantin, ngette

binjaba bà tínga asaantiwi, bari njal ma asiŋ gudim bà Yéesu ma, agawi yeem, we wi tínga. ⁷ Yéesu ma yaama : « Yísma. Ho, abare bareni gilóodi giinda. Amegesi liite wiinda jandi binbébni. ⁸ Binjaba ma ngí ngi baa ma waatóo waati, bari ño, ii ttin wúfli ngi baa ma. »

⁹ Bisíwif bigolla fmbún, bima bisiimni yaa Yéesu ma gaɗ héd ma, we bàa ma, bilusu ngi giinjim bàa ma, bintó héd ma, samindi binam biíta Yéesu ngi Lasar, hi ma Yéesu wiintin a gilóode. ¹⁰ Bari bigolla, gíni bihotin gíti bsín bindaŋ ma, wee ttibà sùm. Mma bisujuru, sam bigiti bfeere, binan hab Lasar fana, ¹¹ gaatu hi mee tínga biñaŋ fmbún, biŋóodti binan haɗa a Yéesu.

¹² Flúti folla ma, fmbúnŋm biñaŋ ma bintin Yérusalem ma sam bimaarandi feet ma, mma bisiim ya Yéesu ma gít a bbin. ¹³ We bàa ma, bigolla a bàa ma, bijódi grayn saraga, biyósi, bitó béndu Yéesu ma.

Binyíngiyingagi. Títi ma bibiitaman, mma biyali binŋaati. Biyaa :

« Alamim bâam biyisrayel ma ho, Anbalm bâa ma, bâyuudna ftuugidi ma. Hu ma hi binte a ftuugina Agitili Bge ma San Haala ma dúwana. »

¹⁴ We wéeti Yéesu ma, ajiinja a mbin fali, ambinte ngi hi. We yaali njal ma gín yo safle a flaadin Haala ma.

¹⁵ Fyaa : « Biñaṅ Yérušalem, bambagi gole. Alamim baa ma gíta a bbin. Anjiinja a mbin fali. » ¹⁶ Bidoonjina Yéesu ma, bii tta siim gwil go. Bari ndi Yéesu ma nwiinṭi mo a gilóode, anjóodi butina Haala Faafa ma, bimbiita njal ma Haala ma ngédi ginfanana Yéesu ma. Mma haggílom bàa ma, we binwuuntandi wi ma biñaṅ ma yaani Yéesu ma flee fe, ngi wi ma gín bsafle a fladín Haala a bboorna Yéesu ma.

¹⁷ Iyoo, we wéeti biñaṅ ma maarani flee ma Yéesu ma soogni Lasar san he yaantita a fíili ma, awiinj nan Lasar a gilóode, bisaanti ngi bigolla.

¹⁸ Fmbúnm biñaṅ bémbege, bima bég saantim bà, bisiim nan btaal ma Yéesu ma yaantín, uma wi tínga bito reenindi ngi Yéesu ma. ¹⁹ Bari, bima bifarisiyeṅ bége biitam bembégele nto reenindi ngi Yéesu ma, wil aa ttibà súm. Mma bisaantidu, biyaa : « Ho, ndi bâa nnama tag mo, biñaṅ ma bindúba ttu njóodi bindoonma. »

²⁰ Bidaaji biber binte Yérušalem sam bilébtí Haala a feetm bisíwif. Bég yaantiti Gres. Bisiim bigolla saanta a bboorna Yéesu, ²¹ we bitó saanti ngi Filib, hi ma yaantitin Betseda a fntédin Galile, biyaa ngi Filib : « Anto, wil uraabâa, bânan biita Yéesu. » ²² We Filib, he fana to yaa ngi Andre, mma bitó yaa ngi Yéesu yaa : « Bigreg bigolo fuunṭe, binan biitaraandi ngi hú ma. »

²³ We Yéesu ma saanti ngi bàa ma ngi bigreg ma. Ayaabà yaa :
 « Waabo waati ma teegu. Waati wiinda ma teegu. Haala ma ngédi
 ginfana giinda ma sam biñan ma húri yaa ñí ma hi gí Antiimbi ma
 ahittini. » ²⁴ Njal ma waatin gilóodina Yéesu ma teegni,
 añaabà mdémtir. Ayaabà : « Fnse fnse, we gí njal ma ubiitam bembe,
 fmbi fbogo. Fe, nduu ttif sug, nduu ttif béb, fnguun habe. Fee ttin yaa
 wil. Bari ndu ujód mo fmbi ffoda fembe, ubaas, unanfi sug, húri yaa,
 fmbi ma ubébni, ndi fdúuf mo, bta ma nto ñaani ŋbi fmbúnj. » ²⁵ Ayaa :
 « Habe wi hínoo híni nanj mo bgo billi ma, ayoofroti Haala, aa ttin giti wil.
 Bari hi ma nanji Haala ayooroti bgúudi billi ma, an ganti anlóodi a dúniya
 wómmu, an gí ngi bgúudi, bii bbindinj ngi Haala ma. ²⁶ Hínoo híni
 fuuntini mo yaatada, samindi abinte, ananin doonj. Angí ngi ñí ma a
 ffoda. Hínoo híni nyaatadnim mo, Faafan ban nyaa hal hembe, anyaa
 gboonje. »

²⁷ We Yéesu ma yaabà yaa : « Waabo, fiiñe ma raani. Bari, san nyaa
 ngi Faafan ban yaa : "Faafa, wil uraani samindi ubalni a waati wo," ga ?
 Hani, gaatu waati wómmu gí wi ma tígani mbinta a fere fómmu. »

²⁸ Wa ayaa : « Faafa, samindi ugédi ginfanan ftuugi fiindi ma. » We
 bisiim Haala ma wélgimate. Bisiim fladí yaantiti a téda. Fyaa : « Ngédi

ginfanan ftuugi fiinda ma, wammú ingédi ginfanan fi ma hatíde. » ²⁹ We bigolla yaa fnbangra. Bigolla yaa malayigon Haala saanti ngi hi. ³⁰ Bari Yéesu ma yaabà : « Ngette ñí, bari baam bà tínga Haala Faafa saantite, sam bahata a ñí ma. »

³¹ Ayaabà yaa : « Sam bahúri yaa, waabo ftoof nwalta a biñanɗ dúníya ma. Waabo immada alamin dúníya ma hembe, hi ma binyaa Yíblisa. » ³² Ayaa : « Waabo bambiitay, binfawni a gta, binyuudni a téda. Ndi biyaa mo habe, inyaa ngi biñanɗ ma bindúba : "Binate bahata a ñí ma. Inbalbaa." » ³³ Habe wi Yéesu ma gédbà njal ma binhabma. Binfawma a gta, binyuudima.

³⁴ Biñanɗ ma, bsaanti bo baattíba, gaatu Yéesu ma yaa bindufma a gta. Biyaa : « Halla ? Grist ma, hi ma Haala nhíti, bâsiim a fladín Haala ma yaa he ma, angitile, am bbindiɗ. Bari hú ma yaa Antiimbi ma Haala ma híttini, fondi biyuudima sa alóod. Hila gín Antiimbi ma Haala híttini ? » ³⁵⁻³⁶ We Yéesu ma wélgibà. Ayaa : « Ñí ma, ngí njan ginjarna. Ginjarna gembe, ge gi njarbaa. Sam bayóbodi a gí. Gaatu brúm ma gít a bbin. Hal nge mada yóboda a brúm. Ndu uyóboda a brúm, unge húr gindamba ma untoy. Bari ii ttin wufli ngi baa ma. Waabo, wi ma insaantibaa, sam bahata a ní ma, banan gí biñanɗ ginjarna. »

Bima Yéesu ma saantin gwil ge ngi biñan ma gín haji ma, mma ayaantu, asuw biñan ma. ³⁷ An ganti Yéesu ma yaantí mo gtaal fnbún, biñan ma ga biita ngi ggítm bàa ma, an we ma undúba, bii hhaa a hi ma.

³⁸ We ma, we gí wi ma gín yo bsafle a fladin Haala ma. We wi Isayi ma saftín yo. Ayaa ngi Haala : « Agitili Bge, hila haatin a fsaantim bâa ? »

Ayaa : « An ganti ugéd mo sembe wiindi ma, sam bihúri yaa umadabà balna, an we ma undúba ttu, biñan ma, bii tti haata a hú ma. Bii nnan. »

³⁹ Fladi fe gitilu, bii nnan. We wi tínga bii ttim mada haata a Yéesu ma.

Habe wi fana Isayi ma saftí yo a fladín Haala ma. ⁴⁰ Ayaa : « Haala leeti ggítm bàa ma ndaani sam bimbagi mada siimi wi ma gín fnse. Adínbà giiñe sam bimbagi húr wi ma gín fnse ma, binan haata a hi ma, anambà bal. » ⁴¹ Fladi fe Isayi ma saftín yo a fladín Haala ma, fe fana gitilu.

Isayi ma saftí yo habe a fladín Haala gaatu abiita ginfanana Yéesu ma.

Haala ma gédma ginfanan he ma. We wi tínga asaftí yo habe a bboorna Grist ma jangantim bina.

⁴² Barí biñan biñóbe, bég haata a Yéesu ma. An ganti bisíwif bindan, biñóbi hatu mo a Yéesu ma, bari bii ññoom níimi yaa bihaata a hi ma, gaatu ma, bigoli bifarisiyen bémbége. Bihúri yaa ndi biníimi bihaata a Yéesu, bég mbesbà a ghódin fnsujurim bisíwif ma sam bimbaa ggadi.

⁴³ Wil uraabà sam biyaa wi ma súmtin bintiimbi, bigabà riinga. Fsaantina antiimbi yoof ndaani fsaantin Haala a gimíiram bàa ma. We wi tínga bii ññoom, binan saant ngi bintidnim bàa ma.

⁴⁴ We Yéesu ma ṇaatu, ayaabà yaa : « Hínnoo híni haṭim mo a ñí ma, unhaṭi a hi ma híttinin fana. ⁴⁵ Hínnoo híni mbiitani mo, umbiitay hi ma híttinin fana. » ⁴⁶ Ayaa : « Mbinta a dúniya wómmu njan ginjarna, samindi hínnoo híni, he nan haṭa a ñí ma, agee nan ṇata a brúm. »

⁴⁷ Ayaa : « Hínnoo híni siim mo fsaanti fiinda ma, ugee nan fi yóbdiyobdi, ngette ñí hi ntóoftoofna, gaatu ii tti bin a dúniya wómmu san ntóoftoof biñaṅ, bari mbinta a dúniya wómmu san nbal biñaṅ a gtaagí. ⁴⁸ Bari hínnoo híni nloonim mo, hínnoo híni aa ttin naṅ mo fsaanti fiinda, fsaanti fiinda, fe fi, flee fnsóoti ma, fe fi ntóoftoofna, fi nan gédi yaa fondi uta a gjoole. » ⁴⁹ We Yéesu ma yaabà : « Ñí ma, inge saanti wi ma súmtinini, bari ño, Haala Faafa, hi ma híttinini, he hi yaani san nsaant gi ma insaantibaa bómmu. He hi gédni njal ma insaantíbaa. ⁵⁰ We wi tínga ndu uhaṭi mo a wi ma insaantina, unhaṭa a fladín Haala Faafa, wi ma ntíngani unan gí ngi bgúudi, bii bbindiṅ. » Ayaa : « Fsaantóo fsaant nsaantin, fe gí fsaantin Haala Faafa, fi ma ayaatinin san nsaant. »

13

Yéesu ma nan bidoonji bigilli ma

¹ Bima feetr baltin gilóodi wembe sítin teega, Yéesu ma huri yaa waati willi ma teegu. Ahuri yaa hi ma, wammú anyaanta a boji ma, anjóoda téda, halana Faafan diimbà ma. Bari Yéesu ma, anan bidoonji bigilli ma gin a dúniya ma, fnan ma aa ggaade mtéegi. ² We wéeti agi haji ma ngi bidoonji bigilli ma, bigi síman. Abiita holla ga a bàa ma, Yíblisa hote túmni bfeere billi ma a haggílon he ma, hi ma binyaa Yuda Yisgariyo, mbina Simon, samindi he ñaama bigi ma nhabma. ³ Yéesu ma hur fana Faafan diimbà ma túm gwil ma ndúba a fjif filli ma. Ahur yaa ayaantita a Haala Faafa, waamú anjóoda a Haala Faafa.

⁴ A waati wembe, Yéesu ma luusa a gibelen suufi ma, awaag mdugdugi mdañ billi ma, mma ajódi fnfaar, ahali fi a gindiñ gilli ma.

⁵ Mma ajódi gitúmti, atúm nangi wéde haji ma. Wéde ma ajódini, agawi wosa giinjim bidoonji bigilli ma, aga taas giinjim bàa ma fana ngi fnfaar ma ahalni. ⁶ Wa agi be a ginwosan giinjm bàa ma an adan gati a Simon Bbiyeer. He yaama : « Ateenjida, unwosa giinji giinda ma ga ? » ⁷ We Yéesu ma yaama yaa : « Uun, wi ma inyaa mo, uu ttin hurwi waabo, bari

flee fi mbinte, unhúrwí. » ⁸ Bbiyeer ma yaama : « Ateenḡida, uu ttin wosa giinj giinda ma am bbindiḡ. » Yeesu ma yaama : « Ndi ii nna wosa, uu ttin gadi a ñí ma. » ⁹ We Simon ma yaama : « Ateenḡida, samindi uwosani ḡjif giinda ngi bḡo biinda ma fana. » ¹⁰ We Yéesu ma yaama : « Haní, hínoo híni wosim bo asów, aa tti ffuunḡ anan wose hatíde. Giinji ḡtída, ge teegu anangi wosa, gaatu agí uñaane fis. » We wi Yéesu ma yaabà : « Bagí biñaani fis, bari ngette baa ma bindúba ttu bà. » ¹¹ Gaatu ahúr a bàa ma, hi ma ññaama a bigi ma nhabma. We wi tínga ayaa ngette bàa ma bindúba bà ḡí biñaane.

¹² Bima Yéesu ma sówlim bembe ginwosin giinjim bàa ma, uma wi ajódti mdudugi mdaḡ billi ma, ameesi hatíde. Mma aḡaa bidoonji bigilli ma, ayaabà : « Bahúr wi ma tíngani nyaati womba ? » ¹³ Wa ayaabà : « Ñí ma hi bantuugi Anhíhhiil, banyaani Ateenḡa. Basaanti fnse. ¹⁴ Ñí ma ḡíni Ateenḡim baa ma ngi Anhíhhiilm baa ma, njal ma nwosam giinjim baa ma, baa ma fana, samindi bawosande giinj. ¹⁵⁻¹⁶ Ayaat yoofi ateenḡi hilli ma nafa ga? Ahíti yoofi hi ma hítiman nafa ga? Hani. Bari ñí ma ḡíni Ateenḡim baa ma, sam bayaa njal ma ñí ma yaambaa. Sam hínoo híini wal liiti willi ma a ḡitim bigolla, бага daanginde. » ¹⁷ Ayaa : « Njal ma bahúrim bo fsaanti ma nsaantim baa waabo, bananfi

yóbdiyobdi. Hínoo híni walni liiti willi ma a gítim bigolla, angí ngi gontan. »

¹⁸ We Yéesu ma yaabàa : « Sam bahúri yaa, ngette ngi baa ma bindúba ttu insaanti. Nhúri bigi ma njógni. » Ayaa : « Wi ma ngitilin, we gí wi ma gín fsafle a fladín Haala ma a bboor biinda. Fyaa : "Hi ma nwomti ngi ñí ma a ffoda, hi ma hi nḡóodi, alooni." » ¹⁹ Ayaa : « Nsaantibaa waabo wi ma nyaale samindi ndí uyaali mo, banan haṭa a ñí. Banhati yaa ñí ma hi gí Agitili Bge. » ²⁰ Ayaabà : « Fnse, insaantibaa fnse. Hínoo híni nnaṅi ahíta hiinda, he nnaṅi fana. Hínoo híni nnaṅi mo, annaṅi fana Haala Faafa, hi ma híttininin. »

²¹ Títi ma Yéesu ma saantin fsaanti fe, mma fiiñe filli ñaangíru, fraama ndaani. Ayaabà : « Fnse, a baa ma gín handómmu, hi ma nñaani bigi ma nhabni, agí ngi bâan ma handómmu. » ²² Mma bidoonjina Yéesu ma ñindu. Bii ttúr a bboorn hi ma asaantin. ²³ We wéeti a bàa ma, holo ga haj, hi ma Yéesu ma naṅni ndaani. Agí a gbatina Yéesu bmeese. ²⁴ We Simon Bbiyeer, we he yaama ngi fjif san he baama saantin hi ma ansaanti. ²⁵ Mma he gusi bgo ma halana Yéesu, ayaama : « Ateengim bâa, he gí hal hila a bâa gím bo hando ? » ²⁶ We Yéesu ma yaama yaa : « Injódi fmbúur fómmu, inanfi líbti a fnṭoota

wómmu. Hi ma inñaafi mo, hi mee nñaani bihab bigiinda ma. » Mma ajódfi du, alíbtifi a fntoota ma. Bima ayaantítin fi, añaafi Yuda ma.

Yuda, he gí mbina Simonṅ Yisgariyo. ²⁷ Bima Yuda ma womni bembe fbúur fe, mma Seetaan ma yaata a hi. Mma Yéesu ma yaa ngi Yuda ma, ayaama : « Wi ma unyaay, samindi ujéji fiinj fiindi ma. »

²⁸ Bigi ma gín a ffomte fe, bii ttúr wi ma t́ngani Yéesu ma saantiti habe. ²⁹ H́noo h́ni mḿira a hagǵilo willi ma. Binyaandi Yuda he, Yéesu ma h́tima sa ato ẃsi gwil, gii feetm bàa ma, wola anan j́odi gudi wembe, ananwi ñaa binjaba. Gaatu hi mee gí hi ma nb́eefi gudim bàa ma. ³⁰ Bari Yuda ma, waati ma aj́odim b́embe fmbúur ma, a waati waati ma wi ayaantiti du, ato nan, we ẃeti gimandi ma teegu.

³¹⁻³² Bima Yuda ma luusm bembe, he ma t́o, mma Yéesu ma yaa : « Iyoo, waabo banhúr yaa ñ́i ma hi gí Antiimbi Haala ma h́ttini, gaatu waabo Haala ma ngédi ginfana giinda ma. Habe wi angédi sembe willi ma. Angédi sembe wiinda ma fana. Banhúri Haala Faafa ma, agí ngi ñ́i ma. Ñ́i ma fana ngí nan ngi Haala Faafa ma. »

³³ We Yéesu ma yaabà : « Ɗ́búutada, waabo insaantibaa njal ma nsaanti yo ngi bisíwif bindaṅ b́embege. Fsaant fe fi, inṅóodte, insaanti ngi baa ma. Waatú uduulu, we wi ṅatini ngi baa ma. Bangégni, bari

hala ma intóy, baa tta mada tó héd ma folo. ³⁴⁻³⁵ We wi tínga inñaabaa fladí fhaame, sam bayóbdiyobdifi. Nyaabaa samindi banate nan̄de, njal ma ñí ma fana nan̄m baa bembe. Njal ma nnan̄baa bembe, baa ma fana, banan nan̄de hamma. Habe wi biñan̄ ma bindúba ttu nhúri yaa baa ma, fnse, fnse bagí bidoon̄ji bigiinda ma. »

³⁶ We Simon̄ Bbiyeer ma yaama : « Ateen̄gida, gilla untóy ? » We Yéesu ma yaama : « Hala ma intóy, uu ttim madam bésirri héd ma waabo. Bari flee folo mbinte, umbésirtini héd ma. » ³⁷ We Simon̄ ma yaama : « Ateen̄gida, wi tíngani ii ttim madana ddoon̄ji waabo ? An ganti bihabni a gwil giindi ma, inga a taan wiindi ma, am bbiindiñ. » ³⁸ We Yéesu ma yaama : « Unlóoda a gidoon̄ji giinda ma ga ? Insaantina fnse ma, hú ma, jandi ggugguruut ndaanti mo gimanda gómmu, yas uyaabí, unbéeli yaa uu ttin húr. »

14

Yéesu ma hi gí Bsín ma, Fnse ma, ngi Bgúugi ma

¹ Yéesu ma saanti hatíde ngi bidoon̄ji bigilli ma. Ayaabà : « Giiñim baa ma mbagibaa haay. Bambaa ffiir. » Ayaa : « Hatina a Haala Faafa,

hatina a ñí ma fana. ²⁻³ Gaatu ñí ma ntó a baalna Faafan ban ma.

Baalna Faafan ban ma, ulígir ndaani. Ndi ngette habe wi ge, insaantibaa ge. Bari ñí ma, ndi ntó héd ma, ndi ngat héd ma, immegsed baa hínoo híni gimeesi gilli ma, wil ma ntíngani, ndi nsówli mo, flee fi mbinte, ñí ma, inṅóodte, imbinidtibaa, inambaa núm, banan gí ngi ñí ma a ffoda, am bbindiṅ. »

⁴ We wi Yéesu ma yaabà : « Bahúr gindamba ma intóy. Bahúr bsín ma. » ⁵ We holla ga haj a bidoonji bigilli ma, hi ma binyaa Toma. He yaama : « Bâa ttúr gindamba ma untóy. Halla bâmmada húr bsín ma, bi ma bânṭagi ? » ⁶ Mma Yéesu ma yaabà : « Ñí mee gí bsín ma. Innúmbaa. Ñí mee gí fnse ma, ingédbaa fnsen Haala ma. Ñí mee gí bgúudi ma, bgúudi ma, inñaabaa bgúudi, bii bbindiṅ. Gaatu hal aa mmada gaṭa a Haala Faafa, nda aa ttin haṭa a ñí ma. »

⁷ We Yéesu ma yaabà : « Baa ma, ndi bahúrin ge, banhúri ge Faafan ban. Bari títi waabo bahúrma. Gaatu bahotima biitana. » ⁸ We Filib ma yaama : « Ateengim bâa, samindi ugédbâa Haala Faafa ma. We nteegbâa. » ⁹ We Yéesu ma yaama : « Filib, an ganti nwúflin ngi baa ma, uu ttin nhúr ga ? Gaatu ubiita, hínoo híni biitani mo, abiita Haala Faafa ma. Wi tíngani uyaati san ngédbaa Haala Faafa ma ? ¹⁰ Fo uu tta

hat yaa ñí ma hi gí ngi Haala Faafa ma a uwoda. Haala Faafa fana, agí ngi ñí ma a uwoda. »

Ayaa : « Wi ma insaantibaa, fladí ma insaantibaa, fee tti yaantita a bgo biinda ma. Gi mee insaantibaa, we gí wina Haala Faafa, gaatu Haala Faafa, he ga a liite wiinda ma. Hi mee nyaati gyaat gilli ma. »

¹¹ Ayaabà : « Sam bahata a ñí ma, banan húr fnse fi, ñí ma gí ngi Haala Faafa a uwoda, Haala Faafa gí nan ngi ñí ma a uwoda. Ndi wee bbaa teeg mo, hatina a gtaal ma nyaantítin, banan huri yaa ge gí gyaat ma Haala Faafa yaatin. »

¹² Yéesu ma yaabà : « Fnse fi, insaantibaa fnse. Hínoo híni hatim mo a ñí ma, anyaatí njal ma nyaatin. Gyaat ma anyaa nyoo fi gyaat ma ñí ma yaatim bembe, gaatu ñí ma, inñóodi butina Haala Faafa. » ¹³ Ayaa : « Wínoo wíni bansag mo Haala Faafa a ftuugi fiinda ma, inyaabaa wi. Habe wi ingédbaa flígiran Haala Faafa. Hi ma fana, angédi flígira fiinda, ñí ma gíni Haala Mbi ma. » ¹⁴ Ayaabà : « Wínoo wini bansagi a ftuugi fiinda, inyaawi. »

Yéesu saanta a bboorn Wúlin Haala

¹⁵ Mma Yéesu ma yaabà : « Ndi banaŋni mo, sam bayóbdiyobdi fsaanti fiinda ma. ¹⁶⁻¹⁷ Ñí ma, insag Haala Faafa samindi añaabaa hi ma madam baa daange. Adaangi he mbinte, hi ma mbinte bina a fjúm fiinda ma. Hi ma nriŋitibaa glo. Angí ngi baa am bbindiŋ. » Ayaa : « Hi ma mbinte, he gí hi ma binyaa Wúlin Haala. He ma mbinte, anan saanti fnse ftída a bboorn Haala ma. Biñaŋn dúniya ma aa ttin hata a hi ma, gaatu bii mma biíta, bii mma húr. Bari baa ma hatin a ñí ma, bahúrma mo, gaatu agí ngi baa ma. Waammú anga a gliitim baa ma waatóo waati. »

¹⁸ Yéesu ma, wa ayaabà : « li ggin ŋattibaa ŋñaarba. Ñí ma, ingati a baa ma. ¹⁹ Waammú biñaŋn dúniya aa ttin ha nni biíta. Bari baa bége, bambiitani, gaatu an ganti inlóodi mo, baa ma, ndi nwiŋti mo a gilóode, bambiitani. Njal ma ngíni ngi bgúudi, bii bbindiŋ, baa ma fana, inñaabaa bgúudi, bii bbindiŋ. ²⁰ Ndi nluus mo a gilóodi ma, flee fe fi banhúri yaa ñí ma ngí ngi Haala Faafa ma a uwoda, ngí nan ngi baa ma a uwoda, baa ma fana gí nan ngi ñí ma a uwoda. » ²¹ Yéesu ma yaabà yaa : « Hínoo híni tagim mo fladí fiinda ma, hal ma, ananfi yóbdiyobdi, he

nnaŋni. Faafan ɓaŋ ma fana, he nnaŋma ndaani. Ñí ma fana, innaŋma. Ingédma njal ma ngín. »

²² Bima Yéesu ma saantim bà habe, we Yuda ma, ngette Yuda mtíiti ma, Yuda unsibili ma, we he yaama : « Ateengida, wi tígani ungedli bâa bógi bitída, ngette biŋaŋn dúniya ? » ²³ We Yéesu ma yaama : « Ndi hal naŋni, anyóbdiyobdi fladí fiinda ma. We Faafan ɓaŋ ma fana, anaman naŋ, ñí ma fana, innaŋma, bânan gí ngi hi ma a uwoda waatóo waatí. Anhúr njal ma ngín. » ²⁴ We wi Yéesu ma yaabà yaa : « Bari hi ma aa ttinin naŋ mo, aa ggin yóbdiyobdi fladí fiinda ma. Fladí fiinda, fi ma nsaantim bo, ngette fiinda fi, bari flaadín Haala Faafa, hi ma híttinin, fe fi. Hal hembe aa ttin húrni. We wi tína ii ttin gédli biŋaŋn dúniya. »

²⁵ Yéesu ma yaabà yaa : « Insaantibaa fsaanti fo, jandi into mo, ²⁶ bari ndi ntó mo, Wúlin Haala ma, hi ma Haala Faafa nhítte a ftuugi fiinda ma, he mbinte a fjúm fiinda ma. Wúlin Haala ma, nda agati mo, anhíhhiilbaa gwil giinda ma ndúba. Anwuuntandibaa wínoo wíni nsaantim baa. Anriŋtibaa glo. » ²⁷ Yéesu ma yaabà yaa : « Ñí ma, giiŋe griŋe, fe fi inñaatibaa bómmu. Ngi fiiŋe friŋe, fe fi inŋattibaa, inan to. » Ayaabà : « Biŋaŋn dúniya ma, ngi semben dúniya ma, bég aa tti mmada riŋidti giiŋem baa ma. Ñí ma hi awod loŋ mada yaa habe. Bambaa ffiir.

Bambaa ggole. ²⁸ Basiim yaa intóy, ittinan ṅóodi butim baa ma. Bari baa ma, ndi bananṅi ge, bangontan ge, gaatu ñí ma, inṅóodi a baalna Faafan ban, gaatu he ma, nafa willi ma, we yoofi wiinda ma. »

²⁹ We Yéesu ma yaabà : « Nsaantibaa waabo wi ma ngitili samindi ndu uyaali mo, baa ma, haggílom baa ma nan riij a gsaanti ma nsaantim baa bembe, banan haṭa a ñí ma. » ³⁰ Ayaabà : « li ttin haa ggaadi fjif, inambaa saanti ndaani gaatu waati ma teegu. Alamin dúniya wo gíni Yíblisa, agíta a bbin. Bari nda abinte mo, aa ggim madanin yaa wiloolo. ³¹ Bari wil uraani, samindi biñanṅ dúniya húri yaa nnaṅ Haala Faafa, inan yaa wi ma Haala Faafa saantinin, san nyaa. We wi tínga nnaṅ wi ma ngitilini. » We ayaabà : « Luusna, bānanan to. »

15

Yéesu ma gí njan Breesen mfana

¹ We Yéesu ma, bima bigím be a bsín ngi bidoonji bigilli ma, añaabà mdémtir. Ayaabà : « Ño gí njal ma babiitam bómmu, breezen mfana. Faafan ban ma, he gí njalna abaas ma. ² Nda abaas mo, nda abiṭa bembe gray gii breezen, gray golla, gii ggaadi ṅbi, anyósgi. Bari ndi

gray ma ambiita mo, ge gi ngi nbi, gembe, ammegsimegsigi, wil ma ntíngana, gresen gilli ma nan gi fmbún. We gi wi ma Faafan ban ma nyaay. Bigi ma nyaa bigi bigiinda, bari binge yaa gwil giinda, angédi yaa bii ggi a uwoda ngi ní ma. Bari baa ma, ammegsimegsibaa, sam bagí biñaani, banan yaa gwil giinda. ³ Baa bége, bahoti gi biñaani gaatu fsaanti ma nsaantim baa, fe fi basiimu, bahati nan a fi. »

⁴⁻⁵ Wa ayaabà : « Halla gray ma ndée nbi ? Ngette bta ma ndée nbi ga ? Gray ma nguun a bta ma. Baa ma, bagí njal ma bambiita bembe, gray, ní ma gi nan njan breezen ma. Baa ma, san glom baa ma ga a fsaanti fiinda ma, banan guun a ní ma, banan gi ngi ní ma a uwoda, ní ma fana, inan gi ngi baa ma a uwoda. Hínoo híni gím mo ngi ní ma a uwoda, ingi fana ngi hi ma a uwoda, anyaa ndaani gwil giinda ma. »

Ayaa : « Gaatu baa mmada yaa gwil giinda a taan wiinda. »

Ayaabà : « Hal aa ggim mada yaa wiloolo batí. Njal ma gray aa ttim mada dée nbi a taanm bta ma, baa ma, baa mmada yaa gwil giinda a taan wiinda ma. » ⁶ Ayaa : « We gi be njal ma babiitam bómmu, fray, fe fi yaantiti a bta ma, finan góbi batí, fmada déeni nbi ga ? Haní. Ndi fgób mo, binbalagfi, fnwerte. Binsujurri gembe, binangi ted. »

⁷ Ayaabà : « Bari ndi бага a uwoda ngi ñí ma, haggílom baa ma, ge nan míira a fladí fiinda ma, bansag Haala. Wínoo wini bansagmam be, anñaabaawi. ⁸ A fnsiimdindi ngi ñí ma, bamada yaa gwil giinda ma ndaani. Habe wembe bangédi ginfanana Faafan fan, biñan dúníyaa ma nan húr yaa bagí bidoonji bigiinda ma. »

⁹ We Yéesu ma yaabà : « Njal ma Haala Faafa nanini, hamma wi ñí ma fana nanbaa. Ŋatina a fan giinda. ¹⁰ Ndi basiim mo banyóbdiyobdi fsaanti fiinda ma, we ma wi banjata a fan giinda ma, fii bbindi. »

Ayaa : « Habe bembe ñí ma nata a fan Haala Faafa ma, gaatu nyaa wi ma ayaanini samindi nyaa. »

¹¹ Ayaabà : « Nsaantibaa gwil gembe sam bagí ngi ñí ma a uwoda, banan gí ngi glo ññaane, njal ma ñí ma gíni ngi glo ññaane. » ¹² Ayaa : « Fladí fo, fe fi ññaabaa. Baa ma, samindi bannde njal ma ma ñí ma fana nanm baa bembe. We gí wi ma nyaabaa sam bayaa. ¹³ Ndi hal nan ndaani bintidni ma, an ganti gilóode, ge gi annan samindi bég ma gúudi. Fan folla aa ddiisi fan fembe. » ¹⁴ Ayaa : « Baa ma, bagí bintida ndi bayóbdoyobdi mo fladí fiinda. »

¹⁵ We Yéesu ma yaabà : « Baa ma, bagí bintida ma. li ggin yaa bagí biyaati bigiinda ma, gaatu biyaati bége, ateengim bàa ma ngebà saanti

wi ma anyaay. Bari ñí ma, fsaanti ma fndúba ttu, fi ma Faafan ban ma saantinini, fmaa fi nsaantibaa. We wi t́nga nyaa bagí bintida. »

¹⁶ Yéesu ma, wa ayaabà : « Baa ma, ngette baa bà jógni. Ñí jógbaa, banan yaa gwil giinda, gi ma uhúrin yaa, ηwúfli. Njal ma bagím bidoon bigiinda, bansag Haala, hi ma, anambaa ñaa. Gaatu wínoo wini basag mo Haala a ftuugi fiinda, Haala ma ñaabaawi. ¹⁷ Wi ma nsaantim baa sam bayaa, we gím bo, banan nanje. »

¹⁸ Wa ayaabà : « Baa ma, njal ma biñanɗ dúníya ma nloobaa, ñí ma bihoti loowa. ¹⁹ Ndu ugí mo bagí ge biñanɗ dúníya, binnaɗbaa ge. Bari baa tta ggí biñanɗ dúníya. Ñí mee jógbaa a biñanɗ dúníya bége. Waabo baa ma, bagí biñanɗ bigiinda, wi ma t́ngani biñanɗ dúníya ma aa tta bbaa nanj. »

²⁰ Ayaabà : « Bambagi tili wi ma nsaantim baa bembe. Ayaat aa ddiis ateengi hilli ma sembe. Biñanɗ dúníya ma, loo ma biloonim bembe, hamma wi binloobaa. Njal ma biraant́inin, hamma wi binrant́ibaa. Njal ma bilooni fsaanti fiinda, hamma wi binloo gsaantim baa ma. Bari bigi ma siimni fsaanti fiinda, binsiimi fana fsaantim baa ma. » ²¹ Ayaa : « Wi ma t́ngani bigolla nloobaa, njal ma bangí bihíti bigiinda, banan yaa gwil go a ftuugi fiinda, bii nnanj. Gaatu bii ttúr Haala, hi ma híttinin. »

²² Wa ayaabà : « Ndi ii tti ge bin, inan saanti ge ngi bàa biñanɗ dúníya ma, bii ttin gí ge a gibosn gtaagí. Bari bima mbintim bómmu, nsaanti nan ngi bàa ma, bii nnaɗ siimli gi ma nsaantim bà, we wi t́nga bii ggaadi bsaant, bi ma bimada wélgi Haala. Biɗata a gibosn gtaagí. ²³ Bigi ma nlooni, binloo Faafan ɓanɗ fana. ²⁴ Bàa ma fana, bibiita gtaal ma nyaantín a ggítm bàa ma. Bibiitagi ngi ggítm bàa ma, bari bàa ma, bibiitani, bilooni. Habe wi bibiita Faafan ɓanɗ ma, bilooma nan. Bàa ma, bigí ngi gibos. ²⁵ Biyaa wi ma Haala ma yaan yo binyaay. We gí wi ma gín safle a fladín Haala a bboorn ñí ma gíni Anbal ma jangatim bina. Fyaa binlooni loowa. li bbàa yaa wil uwooy. Habe wi biyaaw. »

²⁶ Yéesu ma, ayaabà : « Ñí ma nga a btóo, bari hi ma ggítin a bbin, he gí Wúlin Haala. Ndi ngaɗ ngi Haala Faafa, inhítimate. Anyaantiti butina Haala Faafa, angati butim baa ma. Nda agati mo, anriɗidbaa glo. Ansaantibaa fnse ftída. Wúlin Haala, ansaanti biñanɗ gi ma ñí ma yaani. Angédbà yaa fnse fi, nyaantita a Haala Faafa. ²⁷ Baa ma fana, banan saanti ngi biñanɗ gi ma ñí ma yaam bembe, bagabà wuuntaandi, gaatu baa ma, tita a byaltín gyaat go, bagí ngi ñí ma. »

16

Yéesu ma saantu a bboorn Wúlin Haala

¹ Yéesu ma yaabà : « Nsaantibaa gwil gembe samindi bambagi gobi, sam bajete badaad a gihati giinda, ² gaatu bémbége mbinte, binambaa bóbbbooti. Bimbessbaa a ghódin fnsujurm bisíwif ma. Binyaandi ndi bihabbaa mo, binyaatad Haala. ³ Binyaabaa we gaatu bii ttúr Haala Faafa. Bii nnin húr fana. » ⁴ Ayaa : « Sam bahúri yaa insaantibaa gwil ma ngitile samindi baa ma, ndi ggitili mo, haggílom baa ma nan riij, banan wuunti wi ma nsaantin. Ii bbaa gi saant títi byaltí ma gaatu ngí ngi baa ma. ⁵ Bari waabo insaantibaa gaatu ñí ma mbare mñóodi halan Haala Faafa, hi ma híttinini. » Ayaa : « Baa ma, baa ttin baa gindamba ma intóy, ⁶ bari ñí ma, njal ma nsaantim baa intóy, giiñi nraabaa ndaani. ⁷ Bari insaantibaa fnse, njal ma intó bómmu, we mboonjibaa. Gaatu intó hítti Wúlin Haala ma. Wúlin Haala ma, ndi ii ttó mo, aa ggin mada bina. Bari, ambinte, anambaa daange. Anriñitibaa glo. »

⁸ Ayaa : « Wúlin Haala ma, nda agati mo, angédi biñanñ dúniya ma yaa bitaagati a Haala. Angédi biñanñ fana yaa Haala, he gú uluuse. Antóoftoofi bitaagí bémbége. ⁹ Angédbà yaa bàa ma, bitagata a Haala,

gaatu bàa ma, bii hhata a ñí ma. » ¹⁰ Ayaa : « Hi ma, ambinte, anambà gédi yaa njal ma inṅóoda a téda butina Haala Faafa, baa ttin haa nni biita, we wi ngédi yaa Haala Faafa, he gú uluuse, ñí ma fana, nga aluusu utída. » ¹¹ Ayaa : « Hi ma, angédbàa yaa njal ma Haala hoti tóoftoofni Yíblisa hembe, hi ma gín alamim biñaṅn dúniya wómmu, hamma wi antóoftóofbà. Angédbà yaa bii ttim mada balni gom bàa ma. »

¹² Ayaabà : « Ngí ngi gwil fmbún, gi ma njangabaa saanta, bari baa ggim mada siimi waabo. ¹³ Bari Wúlin Haala, nda agati mo handómmu, ansaanti fnse ftída. Angédbaa fnsen Haala ma fndúba. Gaatu Wúlin Haala ma, nda agati mo, aa ttin saantibaa gii bgo billi ma, bari ansaantibaa gi ma ansiimi, gi ma Haala Faafa ma fuunṭin bembe, gi ma ñí ma fana fuunṭin sam bahúr. Ge gi angédbaa. Angédbaa wi ma ngitili.

¹⁴ Angédbaa hi ma ngín njal ma ngédbaa njal ma Haala Faafa gín. Ansaantibaa ginfana giinda ma. Ansaantibaa giligir giinda ma, gaatu gwil giinda gembe ndúba ttu, ge gi Wúlin Haala ma njódi, ansaantibaa.

¹⁵ Gaatu gwiln Haala Faafa ma ndúba ttu, ge gí giinda. We wi t́nga nyaabaa yaa Wúlin Haala njódi gwil giinda, agédbaa gi. »

¹⁶ We Yéesu ma yaabà : « Waatu uduulu wi n̄atu baa ttim biitani. Waati uduulu fana, bambiitani hatíde. » ¹⁷ We bidoonji bigilli ma, bi ma asaantim bà habe, bisaantinde. Biyaa : « Win wi asaantim bo ? Bâa ttúr. Ayaa Waati uduulu, bâa ttim biitama. Waati uduulu hatíde bâmbiitama. Ayaa hi ma, antó halana Faafan diimbà ma. » ¹⁸ We biyaa : « Win wi asaantim bâa a bboorn waatu uduulu ? Baa ssiim. »

¹⁹ Yéesu ma, ahúr wi ma gín a haggílom bàa ma. Ahúri yaa wil uraabà, sam bíbaama. Wa ayaabà : « Babaandi a bboorn wi ma nsaantim baa bembe ga ? Nyaabaa waatu uduulu baa ttim biitani. Waatu uduulu, bambiitani hatíde. » ²⁰ Ayaa : « Fnse, baa ma, banga a giriij gitída, bari biñan̄n dúniya ma, bingí gontan, bigolla nga a a ññíre. Bari waati wolla nteegi, baa ma ngontani. ²¹ Ugí njal ma ubiitam bóm̄mu, anín gí ngi mñefe. Waati ma mbi hilli ma ndéeli mo, angí ngi liitu uraay. Nda ayaa mo anan dée mbi, angí tili mo aboo wembe. Gontan gtída, ge gi angí gaadi mo. Agí ngi mbi ma. » ²² Ayaa : « Habe wi banriiji waabo, bari waati ma imbiitabaa hatíde bangí ngi gontan ma. Gontanm baa ma nñóbi ndaani. Hal aa ggim madagi woota. »

²³ Ayaabà : « Flee fe, baa ttin baani wil. » Ayaa : « Insaantibaa fnse, winóo wini basag mo Haala Faafa a ftuugi fiinda ma, anñaabaa wi. »

²⁴ Ayaa : « An waabo, baa mma sag a ftuugi fiinda. Sam basagma, anambaa ñaa, samindi glom baa ma gí nan gríje, ḡñaani ndaani. »

²⁵ Ayaabà : « Waati wembe ngibaa dasati gtaal, bari waammú insaantibaa uñaani fis a bboorn Haala Faafa ma. ²⁶ Gaatu flee fe, bansag Haala Faafa a ftuugi fiinda. Ngette ñí ma wod loḡ madabaa sagadi Haala Faafa. Baa ma fana madama saga. ²⁷ Gaatu Haala Faafa faḡ ma nanḡbaa. Gaatu bannaḡni, bahati yaa nyaantiti a Haala Faafa, we wi tínga ananḡbaa. We wi tínga bamadama saga. » ²⁸ Yéesu ma yaabà : « Nyaantita a Haala Faafa ma, mbinti nan a dúniya wómmu. Waabo inyaanti a dúniya, inan ḡóoda a Haala Faafa ma. »

²⁹ We wi bidoonḡ bigilli ma yaama : « lyoo, waabo usaantibâa uñaane, gaatu mo, uu bbâa dasadi gtaal. ³⁰ Wi ma usaantim bâa bómmu, we wi ga a giiñim bâa ma. Habe wi bâa bóg húri yaa uhúri gwil ma ḡdúba. Bâa tta ffuunḡ, bânan baawil. Gaatu bâa ma, wi ma unsaantibâa, waabo bâhati yaa fnse fi a Haala ma hi uyaantite. »

³¹ We Yéesu ma yaabà : « Waabo bahata a ñí ma ga ? ³² Waati nteegi banlaslasnde, ñí ma banḡati a uwoda. Bari ii ttin gí a uwoda, gaatu Faafan baḡ ḡgí ḡḡi ñí waatóo waati hala ma ḡḡin. » ³³ Ayaa : « Gwil go nsaantibaa samindi bariḡ giiñim baa ma, bambagi gaadi

gigole. » Ayaabà : « A dúniya wómmu, banga a aboo. Bari sam banjati hali gindiñ. Gaatu ñí ma mada dúniya wembe nsów. »

17

Yéesu ma saanti ngi Haala

¹ Bima Yéesu ma saantim be ngi bidoonji bigilli ma, asów, mma ayuudi bgo ma, ańín nan a téda. Wa ayaa : « Faafa, waati ma teegu. Gédi biñañ ma ginfana giinda, wil ma ntíngana, inambà gédi ginfana giindi ma. » ² Ayaa : « Hú ma, uñaani sembe a bboorm biñañn dúniya wómmu undúba samindi bigi ma uñaaninin bindúba, bàa ma, binan haťa a ñí ma, inñaabà bgúudi, bii bbindiñ. ³ Wi gíni bgúudi, bii bbindiñ ? Bgúudi, bii bbindiñ ma, be gí binanan húr ngi fliigiri fiindi ma gaatu fnse, hú ma gí Haala uwod loñ, bininin húr, ñí ma gíni Yéesu Grist ma, hi ma uhíttin a boji ma. Ndi bihúrbâa mo, bingí ngi bgúudi, bii bbindiñ. »

⁴ Ayaama : « Faafa, bigi ma gín a dúniya wómmu, ngédbà ginfana giindi ma, ngédnam bà sembe wiindi ma, gaatu nsóoti gyaat ma uñaaninin, san yaa. ⁵ Waabo wil uraani, hú, Faafa, samindi hú ma, unan gédi biñañ ma sembe wiinda ma fana, ngi sembe wiindi ma. Njal ma

bâgín yo jandi bânyaantí yo dúniya ma, njal ma ungédi yo ginfana giinda ma ngi flígira fiinda ma, uraani, unan gédi hatíde. »

⁶⁻⁸ Mma Yéesu ma saanti ngi Haala a bboorn bidoonji bigiili ma.

Ayaama : « Faafa, bilaante ma uyaantitin a biñanɗn dúniya ma, uñaaninim bembe, hú ma hi teenɓà, uñaaninim bà. Mma ngédbà ftuugi fiindi ma, ngédbà njal ma ugín. Bég ma, waabo, bihúri yaa wínoo wini ngaadim mo, a hú ma uyaantite. Hú ma ñaani wi. Gaatu fsaanti ma uñaaninim bembe, fmaa fi ngédbà. Bég tagfi, biyóbdiyobdi nanfi. We bég ma, biɗati húr waabo fnse, fnse, a hú ma nyaantite. Biɗati yaa hú ma hi híttini. »

⁹ Ayaa : « Faafa, a bboorm bigi ma uñaaninim bo, a bboorn bége insagna. Ngette a bboorn biñanɗn dúniya bémbege bà. Gaatu bigi ma uñaanim bómmu, bigí bigiindi ma. ¹⁰ Gwil giindi ma ɗdúba ttu, ge gí giinda, gwil giinda ma ɗdúba gí nan giinde. A bigi ma uñaaninin ugédi hi ma ngín. Bingédi bigolla ginfana giinda. »

¹¹ Ayaama: « Faafa ugú uñaani fis. Waati ma teegu. Ngíta a mɗóodi hala wiindi ma. Bari bómbógi tíg a dúniya wómmu. Bidoonji bigiinda bómbogi, bég bà, wil uraani, samindi ubéefbà a ftuugi fiindi ma, fi ma

uñaaninin.¹³ Wil uraani, bàa ma nan jeta bidaad a ftuugi fiindi ma, binan ga a uwoda. Njal ma ñí ma ngi hú ma, bâgín a uwoda, sam bigí a uwoda. ¹² Ñí ma, bima ngín ngi bàa ma, nbéefbà a ftuugi fiindi ma, fi ma uñaaninin. Bàa ma, nganbà. A bàa bijímmín ngi bisibi, hal aa mmad, fo hi ma nta a gjoole, njal ma gín gisafle a fsaanti fiindi ma ungitili. »

¹³ Ayaa : « Ñí ma, ingíta a bbin hala wiindi ma, bari wil uraani, bàa ma, samindi biṅati gí ngi glo ṅñaane gtída. Njal ma ñí ma gí ngi glo ṅñaane, uma wi raanin, sam bég gí ngi glo ṅñaane gtída gémbe, gaatu biga a uwoda ngi ñí ma. We wí tínga jandi inyaanti a dúniya ma, insagna habe. »

¹⁴ Ayaama : « Bàa ma, títi ma nsaantim bà fsaanti fiindi ma, bindoonfi. Waabo, biñanṅn dúniya, bég nloobà. Gaatu bii tta ggí biñanṅn dúniya. Njal ma ii ttin gí haln dúniya, hamma wi bàa ma fana, bii tta ggí biñanṅn dúniya. ¹⁵ Bàa ma, njal ma bigím bómmu, ii nna sag, samindi uyaantíba a dúniya ma. Bari insagna sage, samindi ubéefbà a Yíblisa ma ngi gwil gwoo gilli ma. We wi insagna Faafa samindi ubéefba. »

¹⁶ Ayaama : « Njal ma ii ttin gí haln dúniya, hamma wi bàa ma fana, bii tta ggí biñanṅn dúniya ma. ¹⁷ Faafa, insagna samindi uyaantirbà ngi

¹³ Agitile Bge. Byaantin gidan 3-4, Isaṅ 8

biñaṅn dúniya, binan gí biñaṅn fnse fiindi ma. Gaatu fsaanti fiindi ma, fmaa fi gí fnse ma. So uhíhhiilibà fi gboonje, binan gí biñaṅn bigiindi ma biñaani fis. Unyaa bfeere biindi ngi bàa ma. ¹⁸ Gaatu hú ma hi híttini a dúniya ma, nñaa nambà fsaanti fiindi ma. Waabo ñí ma fana, bàa ma, injódbà, inambà híti a dúniya ma, binan tó ngi fsaanti fiinda ma. ¹⁹ Bàam bà tínga ñí ma fana nnaṅi samindi unyaa bfeere biindi ngi ñí ma, sam bég gí biñaṅn bigiindi biñaani fis, binan jeti bidaad a fnse fiindi ma. »

²⁰ Wa ayaama : « Faafa, ngette a bboorm bóm bogi bitída, insagna. Insagna samindi bàa ma, ndi bitó mo, bintó gédi fsaanti fiinda ma a bigolla. Hínoo híni siimfi, nda ahaṭ a ñí ma, bég ma fana insagadbà.

²¹ Wil uraani, bàa ma bindúba, binan gí biñaṅn biwoda. Njal ma hú ma gím bo ngi ñí ma a uwoda, ñí ma gí nan ngi hú ma a uwoda, hamma raani, bàa biñaṅn bigiinda ma nan gí ngi bâa ma a uwoda, wi ma tíngani biñaṅn dúniya, binan mada húr yaa fnse, fnse, hú ma hi híttini.

²²⁻²³ Ginfana giindi ma, gi ma uñaaninin, ge nñaabà, binan ga a uwoda njal ma ñí ma gím be ngi hú ma a uwoda, hú ma, ugí nan ngi ñí ma a uwoda. Wil uraani, bàa ma fana, binan ga a uwoda faṅ faṅ, binan naṅnde. Wil uraani sam binaṅnde, wili ma ntíngana biñaṅn dúniya ma

bindúba ttu, binan húri yaa hú ma hi híttini, binan húri yaa njal ma unaninim bembe, hamma wi unan biñan bigiinda. »

²⁴ Ayaama : « Faafa, wil uraani fana, insagna, samindi bég ma fana, bi ttinani bésir a tédi ma, binan gí ngi ñí ma. Wil uraani, bàa ma, binan biita ginfana giinda ma, binan húr njal ma ngín. Gaatu hú ma, ginfana ge uñaani títin yo ma. Jandi banyaantí yo dúniya ma, unani. »

²⁵ Ayaama : « Faafa, ugí uluuse utída. An ganti biñan dúniya ma, bii nna húr, ño he, ño hurna. Biñan bigiinda ma, bihuri yaa hú ma hi híttini. » ²⁶ Ayaa : « Ngédbà ftuugi fiindi ma. Ngédbà njal ma ugín, sam bihurna ngi fnan fiindi ma. Bari intígba gédi samindi bàa ma fana, sam fnan ma unaninin, fmaa fi ga a bàa ma, binan ga a uwoda ngi ñí ma. Fsag fe insagna, Faafa. »

18

Bitagi Yéesu

¹ Bima Yéesu ma sówni bsagin Haala ma, mma adiis a giti. Bidoonji bigilli ma gama doon. Bitó yíti ffúl folo, binyaa Gidron, bitó nan ffili ma biñan sugudni ta undan wolo binyaa olif. ²⁻³ Bima bigín haji ma gimanda

ge, bifarisiyen ma ngi bihotin gítim bsínm bisíwif ma, biñaa Yuda ma bisuraasn Rom fmbún ngi bibéefin baalin ginlébtin Haala ma, san he númbà butina Yéesu ma. Yuda huri yaa Yéesu ngi tó mo héd ma ngi bidoonji bigilli ma. Bége, bitó héd ma ngi glambí ngi suumtim bàa ma, bitó samindi bitó reenindi ngi Yéesu.

⁴ Bari Yéesu, he húr gi ma ntóma gitili ndúba. Mma ató das biñanṅa Yuda bémbege. Agaṭi ngi bàa ma, aḃaabà : « Baa bógi, hila bangégi ? » ⁵⁻⁶ Bég yaama : « Yéesu, hii Nasaret, hi ma hi bângégi. » Mma Yéesu ma, ayaabà : « Ñí mee gómmu. » Haji ma Yuda ma, anjóoda a taan ngi bisuraas bigilli ma. Biñjóoda a taan deron, haji ma bigóba a boja bindúba. ⁷ Mma Yéesu ma tígbà baa. Ayaabà : « Inḃaabaa hi ma bangégi. » Biyaama : « Yéesu, hii Nasaret, he bângégi. » ⁸ Mma ayaabà : « Ñí Yéesu bangégi bómmu njal ma nsaantin. Bari sam bayís bógi, gaatu ñí ma atída bangégi, bagaadi ñí ma. » ⁹ Asaanti habe sam wi ma asaantin ngi Haala gitile. Ayaama : « Ñí, bidoonji bigiinda ma, bége ma uñaanini, ii mmadti an ganti ngi awoda. »

¹⁰ Bima Yéesu ma saantin habe ngi bà Yuda ma, mma Simon Bbiyeer, he yaantíti fmba filli ma. Bima ayaantítin fi deron, mma ayósi

gilo gihomtina ayaatina ahotin gítim bsínm bisíwif, hi ma bisiwif bindan
bémbegele híttini ngi bigolla. Ayaati ma, bintuugma Malgus. ¹¹ Bima
Bbiyeer ma yósni gi, we Yéesu ma yaama : « Jodi fmbaa ma, unanfi
hamtí. Bríibu ma Haala Faafa nlíbtini, wil uraana samindi nloo ga ? »

¹² Títi ma Yéesu ma yaam bembe habe, mma bisuraas bémbege ngi
ahotin gítim bàa ma ngi bibéef ma, bitagi Yéesu ma, bihalma gjif.

¹³ Bima bihalmam be, mma bijódma, binúmma halana mbitan̄na Gayfe
bintuugi An. We wéeti brese bembe, Gayfe ga ahotin gítim bsímm bàa
ma. ¹⁴ He yaabà yo yaa fondi hal awoda lóod a fjúmm biñan̄ ma
bindúba.

Bbiyeer béeli Yéesu

¹⁵ Títi ma bitagni Yéesu ma, binúmma, mma bidoon̄ina Yéesu ma,
adoon̄ holla ngi Simon̄ Bbiyeer, bég ga a taan willi ma an a baaln̄
diimbàna An ma. We wéeti ahotin gíti bsín ma, ahúr adoon̄na Yéesu
holla, he hi biyaatí a baale ma. ¹⁶ Bari Bbiyeer ma n̄ata a bsúmbuuti ma.
Mma adoon̄na Yéesu holla hembe, he hi yaa sam biyís Simon̄ Bbiyeer,
a ttinan̄ yaat. ¹⁷ Mma afúli ma jetin a bsúmbutin̄ baali ma, mma he
húbuti bsúmbuuti ma samindi ayaate. Bari abaa Simon̄ Bbiyeer,

ayaama : « Hú ma fana, ugadi a bidoonjina alaanti he ga ? » Mma

ayaama : « Haní, ii ggadi. »

¹⁸ We wéeti a baali ma, biyaati ngi bibéef ma, fmbún a bàa ma, bigí ngi déla. Mma biyaati bémbége lugbi gtógjim bàa ma, biga yídde. Haji ma Bbiyeer fana, abinte, aga yídde ngi bàa ma.

¹⁹ Bari An ma, hi ma gín yo ahotin gíti bsín ma, we he ñínñnini Yéesu ma. Ayaama : « A bidoonji bigiindi bége, win wi ungíbà garandij mo ? »

²⁰ We Yéesu ma wélgima be, ayaama : « Ñí ma, inhíhhiili biñañ uñaani, hala ma bisíwif ma bindúba nreenjindi, a ghódin fnsujurm bisíwif ma ngi baalin gínlébtin Haala ma. Héd ma ño ngí too mo, inan saanti fsaantin Haala. Inge saant a fsuwe. » ²¹ Ayaa : « Wi tígani banbaani ? Sam babaa bége ma siimlinin bembe. Bég madabà saanta a fsaanti ma ñí mee ngin saanti bómmu. »

²² Bima Yéesu ma saantim bembe handembe asów, mma a bibéefn baalin gínlébtin Haala, holo rosi Yéesu ma. Ayaama : « Habe wi unwélgi ahoti gíti bsín ma ga ? » ²³ Yéesu ma yaama : « Ndi ii gge saante ge gboonje, gédni gindamba ma njóodni. Bari nsaanti gboonje, wi tígani urosni ? » ²⁴ We An ma, gíni mbitañna Gayfe, añaa bisurwaas bigilli ma

fladí, ayaabà : « Hal ho, númnama halana Gayfe, gíni ahotin gítin bsínm bisíwif ma. »

²⁵ A waati we Bbiyeer ma tíg gí a gbátin gjoole ma, aga yídde. We bembégele, we bíbaama. Biyaama : « Hú ma fana, uga adooŋna hómmu ga ? » We Bbiyeer ma yaabà : « Haní, ñoo ggadi. » ²⁶ A biyaatína ahotin gíti bsínm bàa ma, holla ga haj, hi ma yerni ngi hi ma Bbiyeer ma yósni gilo ma. He maara waatí ma bitagni Yéesu ma. We ayaama : « li nna biíta ngi hi ma a fnjiŋne ga ? » ²⁷ Bari Bbiyeer ma yaama : « Haní, ngette ñí hi. » Wantawanta ma, gugguruut ma daantu.

Binúm Yéesu butina Bbilaat

²⁸⁻²⁹ Bima buti ma ñaanni, we wi bijódi Yéesu ma, biyaantíma a baalna Gayfe, binúmma a baalna ahotin gíti fntédi ma, hi ma gín haln Rom. Bintuugma Bbilaat. Héde binúm Yéesu ma. We wéeti feet ma binyaa feetin baltin gilóodi ma, bimbare wi. Bari, bisíwif ma, bii ññoom binan yaata a baalin hal aber, sam bimbagi loor, gaatu wil uraabà, sam

biwom fsuufin feetm bàa ma.¹⁴ Biḡata a mñaane. Bima bigaṭin, mma ayaantite.

Mma abaa bisíwif ma. Ayaabà : « Njal ma banúmmati hando, win wi ayaani ? » ³⁰ Béḡ yaama : « Nda aa ggí ge antúntani, bâa ggin númmati ge hando. Bânúmmate samindi utóftoofma. » ³¹ Ayaabà : « Baa ma, jódnama, banaman tóftoof a bboorn bsínm baa ma. » We biyaama : « Ajanga lóoda, bari baa Rom, bangíbâa joo mo ghabm biñaḡ. » ³² We wéeti biyaa wi ma Yéesu ma hoto saantin binyaay. Asaanti njal ma binhabma.

³³ Bima bisaantim Bbilaat ma handembe, wa ayaata a baale ma. Asoog Yéesu. Ayaama : « Wo, ugí alamim bisúwif ma ga ? » ³⁴ We Yéesu ma yaama : « Hú saanti habe, walla usiim siimi fsaantim bémbege ga ? » ³⁵ Mma Bbilaat ma yaama : « Halla, ñe gí ge asíwif ga ? » Ayaa « Biñaḡ bigiindi ma ngi bihotin gítim bsínm bàa ma, bég bà númnate hando, samindi ntóftoofna. Win wi uyaani ? »

³⁶ Mma Yéesu ma yaama : « A bboorn flam fiinda, fii yyaantite a dúniya wo. Ní, ndi ngí ge alama habe, waabo bidoonji bigiinda ma,

¹⁴ Haala yaa yo sam bimbagi doon biñaḡ biber a waasim bàa ma. Mma bisíwif nyaandi bigi maa ttin gí bisíwif, biloore.

binsuumsuum ge saminde bisíwif bindaḡ ma mbagin tag. Bari flam fiinda, fee tti gí njalni flam folla fo, gaatu waabo, flam fiinda aa ggí a boja. » ³⁷ Mma Bbilaat ma yaama : « Iyoo, uga alama ga ? » Mma Yéesu ma yaama yaa : « Ooḡ, njal ma usaantin. Bari wi ma tینگani ño binte a boji wo, we gí samindi nsaanti fnse. Hínoo híni gín mo haln fnse, ansiim fladí fiinda ma. » ³⁸ Mma Bbilaat ma yaama : « Fnse, wi gín fnse ? »

We wi Bbilaat ma yaanta a fñaane, aḡóodi halana bisíwif bindaḡ. Ayaabà : « Hi ma banúmtinim bo, nñínñínma, bari ii bbiita uwooy a hi ma. » ³⁹ Bari bagí ngi josan wolo. Feetóo feet undaḡm baa ma, wi ma binyaa feeta baltin gilóode, ndi we gíti ngi baa ma, flee fe ngíbaa yísid mo abanḡati holo. Samindi nyísi alamam baa ma ga ? » ⁴⁰ Bég ḡaatu, biyaama : « Haní, umbagima yís. » Biyaama : « Ndu uyís mo, so uyís Barabas. » We wéeti Barabas, he gí awoot undaḡ.

19

Yéesu ma sówlu gyaat gilli ma

¹ We Bbilaat ma jóɗ Yéesu ma, añaama bisuraas ma, sam bég húuma. ² We bég ma, bihúuma, bitóma megesi fbaage, fii yuwe, birinma nanfi a bgo, bihalma nan mdugduge bsamba njam bina alama.

Bintooma, ³ bigama yaa : « Alamim bisíwif, bânsúmna. » Bigama rosodrosod a fjúm filli ma.

⁴ We Bbilaat ma yaantiti hatíde, ayaa ngi bisíwif bindaṅ ma :
« Hembe, inyaantíma sam bahúri yaa ii bbiita wil uwooy a hi ma. »
⁵ Mma ayaantíti Yéesu ma, agédbà he ma ngi fbaagin yuwe ma ngi mdugduge bsambi ma. Ayaa : « Alaanti ma ho. » ⁶ We bembégele, biyaa : « Fawma a gta, fawma a gta ! » Bbilaat ma, wa ayaabà yaa :
« Baa ma, jóɗnama, banaman fawa a gta. li bbiita an ganti ngi wiloolo a hi ma. » ⁷ We bisíwif ma yaama : « A bboorm bsím bâa ma, ajanga lóoda, gaatu ayaa agí Mbin Haala. »

⁸ Mma Bbilaat ma, fsaanti ma asiimni, fe fi haamati fiiñe. ⁹ Wa ayaata a baale ngi Yéesu hatíde. Mma abaama, ayaa : « Gilla uyaantitin ? »
We Yéesu aa mma wélgi. ¹⁰ Ayaa : « Uu ggin wélgini ga ? Uhúri yaa

ñí ma gí ngi sembe, inyaa sam biyísna. Ngí ngi sembe fana, inan yaa sam bifawna a gta. » ¹¹ We Yéesu ma yaama : « Ndu ugí mo ngi sembe, ngette hú ma hi teenwi. Haala, he ñaanawi. We wi tínga hi ma númtinini bute wiindi, he yoofna gtaagí. »

¹² Bima Bbilaat ma siimni hambembe, wil uraama, samindi ayís Yéesu ma. Bari bisíwif bindaḡ ma, biḡaatu, biyaa : « Ndu uyísma mo, hú ma, uu gga antidi andaḡna alama andaḡ ma gíni Sesaar. Gaatu hínoo híni yaa aga alama, aloo Sesaar. » ¹³ Bima Bbilaat ma siimni habe, mma ajódi Yéesu ma, mma ató ginyósli ftoof ma hala ma bingi tóftoof mo biñaḡ ma. Bimegeswi ngi glaagí, we wi tínga bintuug héd ma Gabata a fhebru. ¹⁴ We wéeti midi ma síti teega. Flee fe biga bareni feet ma jandi wi nteeg mo. We Bbilaat ma, mma ajódma, mma ayaabà : « Alamim baa ma ho. » ¹⁵ Biyaama : « Jódma, unaman núm, ufaw a gta. » Bbilaat ma yaabà : « San nfaw alamim baa ma a gta ga ? » We biyaama : « Hoo tti gí alamim bâa. Sesaar, he hi gí alamim bâa ma. »

¹⁶⁻¹⁷ Mma Bbilaat ma, ajódi Yéesu. Mma añaa bisuraas bigilli ma. Bég ma númma. Biñaama fta fndaḡ, a fi ma bintoma fawa, san he bagfi. Bito ngi hi gindamba ma binhabma. Bima bigím be ngi hi ma, binúmma gindamba ma binyaa ginfuuti bgo. A fhebru biyaa Golgota. ¹⁸ Bima

bigatin ngi hi haji ma, we bijódma, bifawma a gta ma. Biñan bitúunti bisibi, bifawbà a gta ma, a gbaŋi go, Yéesu ma gí nan a mnuugim baa ma.

¹⁹ We wéeti Bbilaat ma safi gigayití ma, añaabà sam bitúm a ftana Yéesu ma. Ayaa : « Yéesu, híi Nasaret, alama, híim bisíwif. » We wi, asafwi a fhebru, asafnan a fgreg, asaf nanwi a laten. ²⁰ We wéeti bisíwif fmbúnj ma ga haji ma, bég gaaŋwi deron, gaatu hala ma bifawman a gta ma, we gí sulli ngi Yérusalem. ²¹ Mma bihotin gítim bsínm bisíwif, bég saanti ngi Bbilaat. Biyaama : « Haní, umbagi safi yaa agí alamim bisíwif. Safi yaa hi ma hi yaa agí alamim bisíwif. » ²² We Bbilaat ma, mma ayaabà : « Ní safwi nsów. li ttin batwi. »

²³ Bisuraas ma, bima bifawm bémbege a gta be, bisów, mma bijódi gwilna Yéesu ma, bihoolligi a ggiti gtahla, hínoo híni ffoda. Biŋati ngi mdugdug billi ma, bi ma, bii bbi sug, hamma bgíw. ²⁴ We biyaa be : « Njal ma bâgínam bo, baa ttin hoollnabi, banyaana gingóbir, sam bâhúr hi ma njódbi. » Wi ma biyaam bembe, ugí safle a fsaantin Haala. Fyaa Alama hembé, Grist ma, binjódi gwil gilli ma, binangi hoolle. Mdugdug biili ma, binyaa ngóbir, binan húr hi ma njódi mo. Bisuraas bémbege yaa wi ma Haala saantin yo binyaay.

²⁵ Hala ma bifawm bembe Yéesu ma, we wéeti binín bigolo bógi, bég ga haj, nnan diimbàna Yéesu ngi nnan diimbà ma uduulu ngi anín holla binyaa Mari, hina Globas ngi Mari Magdal, bég ga haji ma, ²⁶ bigí nan ngi adoonna Yéesu holo, hi ma Yéesu ma nan ni ndaani. Bima Yéesu ma biitan nnan diimbà ma ngi adoon hilli ma, mma Yéesu ma yaa :

« Anín ho, hembe, alaanti ma gím mo béege, waabo he gí mbidi ma. »

²⁷ Wa ayaa ngi alaanti ma doonman, ayaama : « Anín hembe, hi mee gí nnan diin ma. » Títi ma ayaan fembe, he jódma nna, annúmma a baale.

²⁸ Bima gwil gembe diisni ndúba, we Yéesu ma huri ayaa fsaantin Haala ma a bboor billi ma an asówfi. Mma ayaa ngi biñan ma, ayaabà : « Ngí ngi guln wéde. » ²⁹ We bég ma, we bijódi binegar, bitúmwi nan a ebans, bihaliwi nan a fraayn bhisob, biyuudi hala ma agín, biñaama nan samindi asiig. ³⁰ Bima asiign asów, ahuri yaa gwil ma ayaam bembe asów, mma ayaabà : « Gsów ndúba ! » Handembe, haji ma awal bgo billi ma, alóodu.

³¹ We wéeti bisíwif bindan bémbege, bifuunje samindi bigi ma bifawm bembe, binan lóodi, sam bijódbà, bíbéb jandi feet ma nteegi. Gaatu we ngí fleen gyabí fndan. Bee tti fuun sam bembégele nata a gta ma fleen gyabí ma. Mma bisaanti ngi Bbilaat. Biyaama : « Wil uraabâa, sam

bisuraas tóo, binan haa giinjim bigi ma bifawm bembe, sam bijeji lóoda jandi feetm bàa ma nteeg, binambà yaantí. » ³² We bisuraas tó haa giinjim bigolla, bigi ma gín a gbatina Yéesu ma. ³³ Mma bigata a Yéesu ma, biwéeti he lóodu. Bii mma haa giinj. ³⁴ Mma holla jódi fsuumti filli ma, ayuu Yéesu a gijanja. Awéeti hala ma ayuwmam bembe, gsam ma ngi wéde yaantu, bihúr nan yaa Yéesu ma mída lóoda.

³⁵ Ñí, Isaṅ saftí gwil go ṅdúba, nhúri yaa gwil gómmu gí fnse ftída, gaatu ge diis a gimaari giinda ma. We nsafgi sam bahata a Yéesu ma.

³⁶ Gwil gómmu, we wi Haala hoti yo saanta a bboorna Grist ma jangatim bina. Ugí safle a fsaantin Haala. Ayaa : « Bii ttin haa an ffúl filli folo. »

³⁷ Ayaa fana : « Bàa ma, binñín hi ma biyuum bembe. » We wa Haala ma saantin yo a bboorna Grist, sam bisaf a fsaanti filli ma.

³⁸ We wéeti holla a bisíwif bindaṅ bémbege, bintuugma Yusuf, hii Aramate. Hi de hata a Yéesu ma, bari aa ññoom, anan saant habe ngi bintidni ma. Ató sag Bbilaat, ayaama : « Wil uraani, inan jódi sumina Yéesu, inanwi núm. » We Bbilaat ma yaama : « Jódwi. » Mma atówi jóda. ³⁹ Bima atóni, mma holla fana, he binyaa Nigodeem, hi ma nan gí hal ma saantin yo ngi Yéesu gimanda, atóma daange. Nigodeem ma tó ngi garban usúme fmbún, ggilo njímmin haabi, wi ma gín riijin ta wolo

binyaa mur ngi alos. ⁴⁰ We bàa ma, bijódi sumina Yéesu ma, mma
bilaaguralaagura ngi bbay ngi riijin ta ma njal ma bisíwif ngín yaa mo.

⁴¹ Mma bitóma núm hala ma bibéba, a tool wolo. Gindama ma
binúmman suul ngi gindama ma bifawman ge a gta ma. We gí búw
fgongo, hala ma bingí béb mo bilóodi. We wéeti bee tta riñ hal haji ma.

⁴² Biwéeti bimbare feet, wii baltin gilóodi. Bii ggaadi fjif, binan daaje, we
wi tínga bibébma héd ma. Bima bijódni Yéesu ma, bilaaguralaagurman,
bibébma nan héd ma, bijód nan flaagí fndañ, biruf a byaatí ma.

20

Yéesu ma wiñti a gilóode

¹ A fleen dimas, alúti, we wéeti Mari Magdal, jandi leey nyaantiti, we
he ta a fgongo ma, hala ma bibébni Yéesu ma. Mma awéeti flaagí ma
biyaatím bémbe a byaatí ma, fee gga a byaatí ma. ² We Mari ma, adéti
ató saanti Simon Bbiyeer ngi adoona Yéesu holla, hi ma anañni.

Ayaabàa : « Biyaantí Ateengim bâan ma a hala ma bibébmam bembe.

Bâa ttúr haji ma birinman ! » ³ We Bbiyeer hembé ngi adoona Yéesu
holla, bitó haji ma. ⁴ Bég bà ga a ñdédi sam bitó gati haji ma, bari holla

yoof Simonḡ Bbiyeer ma ḡdėti, he ma ga antíti ma, agati haji ma. ⁵ Bima agatin haji ma agúwe aléede, abiita bbay ma bilaaguralaaguran ge sumina Yéesu ma, bari aa yyaat. ⁶ Mma Simon Bbiyeer ma gaṭu. Bima hembe gaṭini, ayaatu. Bima ayaatin, mma awéeti bbay ma bibébm̐atim bembe ⁷ ḡḡi bi ma ḡín ge a bgo ma, be ma ḡí briḡe batí, tújile. ⁸ Mma holla he antíti ma gaṭim bembe, he ma bi bi yaat. Bima ayaatini, abiita ḡḡi ḡḡít ḡilli ma, ahati yaa Yéesu ma, awiḡḡa a ḡilóode. ⁹ Bari an we ma undúba, bee tta húri yaa, we wi ḡí fsafle a fsaantin Haala ma yaa Grist ma, ajanga wiḡḡ a ḡilóode. ¹⁰ We bijḡḡu.

¹¹ A waati we, Mari ma tíḡ ḡí héd ma a mñaani ma. Aga a ḡiriḡḡ. Ariḡḡi deronḡ. Wa agúwe aléede, ¹² abiita ḡmalaygon Haala bisibi. Holla, he meese a bgo ma hala ma bibébm̐an, holla mees nan a ḡiḡḡ ma. ¹³ Mma bég yaama : « Anín ho, win wi unriḡḡi di ? » Wa ayaabà : « Biyaantí Ateenḡa hiinda. Ii ttúr hala ma binúmman ? »

¹⁴ Bima Mari ma saantim bége asów, abíitilu, mma abiita Yéesu ma, bari aa ttúri yaa he hi. ¹⁵ Mma he yaama : « Anín ho, wiḡḡ uriḡḡi de ? Hila unḡéḡi ? » Anyaande he ḡí abéefn suuba ma. Ayaama yaa : « Ndu uḡí mo, hú mee yaantíma, saantíni, unanni saant hala ma uriḡḡman, mma

innúmma. » ¹⁶ Bari Yéesu ma yaa : « Mari. » Mma he ñínma, awidima.

Ayaama : « Anhíhhiil ! » We Mari ma húri yaa he hi wiĩnte a gilóode.

¹⁷ Mma Yéesu ma yaama : « Yisni waabo, gaatu ñí ma, ii tta jiinji halana

Faafan ñaŋ. Bari tóy, unan yaa ngi bidoonji bigiinda ma yaa ñí ma, intó

butina Faafan ñaŋ ma, hi ma gíni Faafam baa ma fana. Intó butina

Haala hiinda ma, hi ma gín Haalam baa ma. » ¹⁸ Mma Mari ma ñóodu.

Ató saanti bidoonjina Yéesu ma. Ayaabà : « Mbiita Ateengim bân

ma ! Awiĩnta a gilóode. » Ayaabà wi ma asaantiman.

¹⁹ Flee fe njuuma, we bidoonjina Yéesu bémbege, biyaata a hódí,

bibaŋ bsúmbuuti. Bigole gole bindaŋm bisíwif bémbege. Bima bigím

bembe héd ma, a waatíwaati ma Yéesu binte. He jeta a mñuugm bàa

ma. Ayaabà : « Samindi Haala ma ñaabaa ggíti gjoole. » ²⁰ Mma

agédbà gjif gilli ma, agéd nambà gijaanji gilli ma, hala ma biyúmam

bembe. Mma bég ma, bima bibiitan Ateengim bàa ma, gontanm bàa ma

diisbà bgo. ²¹ We Yéesu ma ma yaabà hatíde : « San Haala ma ñaabaa

giiñe griŋe. » Ayaa : « Njal ma Haala Faafa híttinin, samindi nsaantibaa

fnse filli ma, uma wi ñí ma fana, inhítibaa waabo, sam baa ma, banan tó

gédi fsaanti fiinda a bigolla, bigi ma aa ttini húr. » ²² Mma Yéesu ma,

aleefbà du. Mma fleef ma aleefm bàa bembe, mma ayaa Wúlin Haala, he

hi nwalti a bàa ma. ²³ Ayaabà : « Ndi baa ssabartali mo hal, Haala ma fana, aa tin sabartali hembe. Ndi badúutur mo hal, Haala fana ndúuturma. »

²⁴ Bima Yéesu ma gédlim bidoonji bigilli ma, we wéeti adoon hilli binyaa Toma, wola Gunsa, hee mmaarani. ²⁵ Waati ma agatin, mma bémbege, bég wuuntandima. Biyaama : « Yéesu, Ateengim bâan, anjati bin handómmu. Bâbiitama ! » Toma ma yaabà : « Haní, an we ma undúba, ñí, ii hhaɗ. Ñó, ndi inan haɗ, fondi inamam biita, inan jódi gjif gilli ma, inan túm fmúumudi fiinda ma haji ma bifawmam bembe, inan gégi gijaanji gilli ma, inan túm fjif fiinda ma haji ma. A waati we immída haɗa a hi ma. »

²⁶ Bima loogun woda diisni, bidoonjina Yéesu ma, bisujuri hatíde hala ma bigím be, biban bsúmbuti ma. Flee fe, we wéeti Toma ma maaraw. Bima bigín haji ma deron, mma Yéesu ma gédlibà. Agata ajeta a mñuugim bàa ma. Ayaabà : « Samindi Haala ñaabaa gyabí. » ²⁷ Mma ayaa ngi Toma, ayaama : « Fjif ma fo, túm fmúumudi fiindi ma. Gijaanja ma go. Túm fjif fiindi ma. Umbaa lloo haɗa a ñí ma. » ²⁸ Mma Toma ma yaama : « Ateendida, Haalada, nhaɗa a hú ma. » ²⁹ Yéesu ma yaama :

« Ubiitaw, uhatu. » Ayaa : « Bari bége maa ttinim biita, binhata a ñí ma, bég bà ngontan ndaani de ! »

³⁰ Iyoo, Yéesu ma yaantí gtaal fmbún rese ma agím bembe ngi bidoonji bigilli ma. Bari gtaal gembe, gii ggí safle a lifiru wo. ³¹ Bari gtaal gómmu, gi ma gín safle, ge ngédbaa fliigiri filli ma, wili ma ntíngana banan hata a Yéesu Grist, hi ma jangatim bina, hi ma gím be Mbin Haala ma. Sam bahata a hi ma, banan gí ngi bgúudi, bii bbindiṅ, ngi hi ma.

21

Yéesu ma gédli bidoonji bigilli ma

¹ Bima gwil gembe diisni, Yéesu ma gédli bidoonji bigilli ma hatíde, a gbatin joge ma binyaa jogin Galiile wola Tibiri. ² We wéeti Simon Bbiyeer ma ngi Toma, hi ma binyaa Gunsa, ngi Natañeel, hii Ganan Galiile, ngi ṅbina Sebede, ngi bidoonjina Yéesu bigolla bisibi, biga a ffoda. ³ Mma Simon Bbiyeer yaabà antó mata. Bég yaa : « Iyoo, bântó ngi hú ma. » Biluusu, bilíba a bsúwa, bitó fmata gimanda ma. Bima bitóm bembe fmata fe, bimati gimanda gembe gindúba ttu, bii tti mada gitini an ganti ngi sele.

⁴ Bima buti ma ñaanin, we wéeti bima binjóodte, bibiita Yéesu ma a gifann jogi ma, bari bii ttúr yaa hi ma hi. ⁵ Mma asoogbà, ayaabà : « Baa ma tóm mata, bagiti gsele ga ? » Bég yaama : « Haní, bâa tti giti. »

⁶ Mma ayaabà : « Badna jalam baa ma a fjif ffomti, bangiti. » We bijódi jala ma bibad fjif ffomti. Jala ma riiti gsele am bii ttiwi mada bula a bsúwa ma.

⁷ Mma adoonna Yéesu holo, hi ma Yéesu ma nan̄ni ndaani, he yaa ngi Bbiyeer : « Ateen̄gim bâan ma hi. » We wéeti Simon̄ Bbiyeer, awaag mdugduge ma sa ayaat̄. Bari, bima asiimni habe, we wéeti, mma ajódi mdugduge ma, atubli, alíb nan a joge ma. Awati samindi ajéji gata.

⁸ Bidoon̄ina Yéesu bigolla, bég ma giti ngi bsúwa ngi jala ma a taanm bsúwa ma. We wéeti bisulli ndaani ngi gifan ma, ηmeter geme. We bég fana gātu bindúba ttu a gifan ma Yéesu ma gín.

⁹ Bima bigat̄ini halana Yéesu ma, biyaantiti bsúwa, bibiita gjoole, wii gtógji. Hande Yéesu ma tédi gsele ngi ηbúur. ¹⁰ We Yéesu ma yaabà : « Gsele ma bamatim bembe, sam banúmti bigolla hando, inambà téd. »

¹¹ Mma Simon̄ Bbiyeer ma, ayaata a bsúwa sa abas jala ma, wa ató bbúli jala ma ngi gsele ma a gifan ma. Njal ma gsele ma ñób ndaani a jala ma gaatu jala ma riiti gsele, gsele bindān ggeme ngi gjímm̄in gjif ngi

gsele baabi, an we ma undúba ttu, jala ma, wii njaas. ¹² Mma Yéesu ma yaabà : « Binate badaasooma. » Bigí héd ma, holla aa mma baa hi ma agín, gaatu bihúri yaa fnse, Ateengin dúniya ma, hi ma hi. ¹³ Mma Yéesu ma, ajódi gsele ma ngi nbúur ma, añaabà gi sam biwom. ¹⁴ We gí yas unhabal ma Yéesu ma binte, anan gédli bidoonji bigilli ma bima awiintin a gilóode.

¹⁵ Bima bidaasoomatin bisów, mma Yéesu ma baa Simon Bbiyeer. Ayaama : « Simon, mbina Isaia, unanji ga ? Nyooftoti bóg ga ? » Simon ma yaama : « Oon, Ateengida. Uhúri yaa nnaana. » We Yéesu ma yaama : « Iyoo, samindi udógtini nbin gsaají bigiinda ma. » ¹⁶ Mma abaama yas unsíbil. Ayaama : « Simon, mbina Isaia, unanji ga ? » We Bbiyeer ma yaama : « Oon, Ateengida, uhúri yaa nnaana. » Mma ayaama : « Samindi ubeefi gsaají bigiinda ma. » ¹⁷ Mma abaama yas nhabal hatíde yaa : « Simon, mbina Isaia, unanji ga ? » Bbiyeer, saanti ma mídama wooti glo, yaa abiita yas ma Yéesu ma baama. Mma ayaama : « Oon, Ateengida, uhúr gwil ma ndúba. Uhúr nnaana. » Mma Yéesu ma yaama : « Insaantina samindi udógti gsaají bigiinda ma. »

¹⁸ We Yéesu ma yaa ngi Simon Bbiyeer, ayaama : « Fnse fi, hú ma, a gitasi giindi ma, uhali njal ma súmnatin, utó gindamba ma súmnatin.

Bari a giyolo giindi ma, unlay gjif giindi, holla ananan hala, ananan núm gindamba maa nna raa. » ¹⁹ Asaanti habe samindi Simon ma húri yaa njal ma ambi lóodi mo, yaa a gilóodi gilli ma, angédi ginfanan Haala.

Mma Yéesu, asaanti hatíde ngi Simon Bbiyeer. Ayaama :

« Doontini. » ²⁰ We Bbiyeer ma ngi Yéesu ma, bigí be a btó ma, Bbiyeer ma, ańína a taan, wa abiíta adoonna Yéesu holla, hi ma Yéesu nanjini ndaani. Hi mee gí ge a gbatin Yéesu ma a símanj ma jandi Yéesu ma nlóodi. He gí hi ma baanin ge Yéesu bembe, ayaama : « Ateenjida, a bâa ma gím bómmu, híla ga haji ma, hi ma nñaana bége ma nhabna. »

²¹ Bima Bbiyeer ma biitan he ma a taanm bàa ma, ayaa ngi Yéesu ma : « Hi du ? » ²² Mma Yéesu ma yaama : « Ndi nfuunji mo san ha mbagi lóod an njóodti mo, wee ggí wiloolo ngi hú ma. Yaantí bsúm biindi ma haj. Doontini. »

²³ We bigolla a bidoonjina Yéesu bi yaa Yéesu yaa adoon hilli he aa ttin lóodi. Bari ngette habe Yéesu ma yaaw. Yéesu ma yaa be : « Ndi nfuunji mo, san ha mbagi lóod an njóodti mo, wee ggí wiloolo ngi hú ma. »

²⁴ Adoonna Yéesu he, he saftí gómmu. Gwil ge ndúba ttu, ge ga diisa a gimaara gilli ma. Bâhúri yaa asaftí fnse ftída. ²⁵ Bari gwil golla

ṅdúba, gi ma Yéesu ma yaani ṅdúba, ndi bisafgi ge a glifiru ma, hamma
binwéeti glifiru ma nriiti ge dúniya ma undúba. Ɗyoofi ge briṅe ma
bintúmgi ge.

We wi gí ginúmli giboongi ma a bboorna Yéesu Grist ma, gi ma Isaṅ
ma saftin.